

Podpora rozvoje
Olomouckého kraje

Socio-ekonomická analýza Olomouckého kraje

SHRNUJÍCÍ KONEČNÁ REVIDOVANÁ VERZE

zpracovatel analýzy společnost

BermanGroup
economic development services

ve spolupráci s RAR SM

ZÁŘÍ 2010

OBSAH

1	Úvod	7
2	Makroekonomický vývoj Olomouckého kraje	7
3	Vnější benchmarking pro zhodnocení posilování konkurenceschopnosti Olomouckého kraje	9
4	Internacionalizace ekonomiky a zapojení kraje do světové ekonomiky	12
5	Ekonomická specializace a znalostní náročnost ekonomiky	15
6	Znalostní ekonomika	17
7	Kvalita prostředí	21
8	Cestovní ruch	23
9	Demografická struktura	25
10	Územní rozdíly v Olomouckém kraji	28
11	Hodnocení účinnosti čerpání dotací EU a ČR na úrovni kraje	32
12	Analýza zajištění veřejných služeb na území Olomouckého kraje	35
12.1	Rozvoj podnikání, s cílem zlepšení hospodářské struktury a vytváření nových nebo stabilizaci ohrožených pracovních míst	36
12.2	Rozvoj lidských zdrojů a další opatření v oblasti trhu práce, například zvyšování kvalifikace, zabezpečování vzdělávání a rekvalifikací	37
12.2.1	Oblast školství	37
12.2.2	Oblast zaměstnanosti	39
12.2.3	Oblast národnostních menšin	40
12.2.4	Oblast integrace cizinců a otázka azylantů	40
12.2.5	Oblast prevence kriminality	41
12.3	Výzkum a technologický vývoj přispívající k celkovému rozvoji regionu se zřetelem na podporu zavádění nových technologií a inovací a posilování kapacit výzkumu a vývoje	42
12.4	Rozvoj cestovního ruchu	43
12.5	Zlepšování vybavení regionu infrastrukturou a zajištění dopravní obslužnosti	44
12.5.1	Silniční a bezmotorová doprava	45
12.5.2	Zajištění dopravní obslužnosti	46
12.5.3	Letecká doprava	47
12.5.4	Železniční a vodní doprava	47
12.6	Rozvoj tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit a kultury včetně památkové péče	48
12.6.1	Rozvoj tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit	48
12.6.2	Rozvoj kultury včetně památkové péče	48
12.7	Rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci	50

12.8	Zajištění dostupnosti a zlepšování úrovně poskytování zdravotnických služeb	52
12.9	Opatření k ochraně životního prostředí, omezení vlivů narušujících krajinu a udržení kulturní krajiny	53
13	Rozbor akcí realizovaných Olomouckým krajem a jím zřizovanými organizacemi v roce 2009	56
14	Rozbor akcí realizovaných Olomouckým krajem a jím zřizovanými organizacemi v roce 2009 ve vazbě na veřejné služby podle § 3 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje	59
15	Vazba projektů Olomouckého kraje k naplňování priorit a opatření PRÚOOK	61
16	Vyhodnocení krajských strategií a soulad těchto strategií s akcemi realizovanými v roce 2009	63

PŘÍLOHY:

Příloha 1: Podrobná socio-ekonomická analýza Olomouckého kraje

Příloha 2: Analýza území Olomouckého kraje s výraznými rozdíly v socio-ekonomickém vývoji

Příloha 3: Analýza zajištění veřejných služeb na území Olomouckého kraje

Příloha 4: SWOT analýza Olomouckého kraje

Příloha 5: Návrh ukazatelů umožňujících vyhodnocování vývoje Olomouckého kraje

Seznam zkratk

b.c.	běžné ceny
CISKO	Centrum individuálních sportů Olomouckého kraje
CR	Cestovní ruch
ČCCR	Česká centrála cestovního ruchu
ČR	Česká republika
ČSI	Česká školní inspekce
ČSTV	Český svaz tělesné výchovy
ČSÚ	Český statistický úřad
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
HDP	hrubý domácí produkt
HK	Hospodářská komora
HPH	hrubá přidaná hodnota
HZSK	Hasičský záchranný sbor kraje
ICOL	Inovační centrum Olomouc
IOP	Integrovaný operační program
J-SCR	Jeseníky-Sdružení cestovního ruchu
JSDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů
KČT	Klub českých turistů
KEA	Krajská energetická agentura
KHK	Krajská hospodářská komora
KISO	Krajský informační systém o odpadech
KPÚ	Komplexní pozemkové úpravy
KÚ OLK	Krajský úřad Olomouckého kraje
KZAM	klasifikace zaměstnání
LSPP	Lékařská služba první pomoci
MDS	Ministerstvo dopravy a spojů
MHD	Městská hromadná doprava
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MN	míra nezaměstnanosti
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZe	Ministerstvo zemědělství
NKP	Národní kulturní památka

NNO	Nestátní nezisková organizace
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics
ODO	Ostatní dopravní obslužnost
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
OLK	Olomoucký kraj
OLD	Obchodní letecká doprava
OP	Operační program
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP PS ČR – PL	Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
ORC	Olomouc region Card
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSA	Ochranný svaz autorský
OZE	Obnovitelné zdroje energie
p.b.	procentní bod
POH	Plán odpadového hospodářství
PPP	Public Private Partnership (Partnerství veřejného a soukromého sektoru)
PPS	parita kupní síly
PRK	Program rozvoje kraje
PRÚOOK	Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje
PZI	přímé zahraniční investice
ROC	Regionální odpadové centrum
ROK	Rada Olomouckého kraje
ROP	Regionální operační program
ROP SM	Regionální operační program Střední Morava
RVPPK	Republikový výbor pro prevenci kriminality
SCR	Sdružení cestovního ruchu
SEI	Státní energetická inspekce
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SM-SCR	Střední Morava-Sdružení cestovního ruchu
SR	Státní rozpočet
SROP	Společný regionální operační program
SVČ	Středisko volného času
SŽDC	Správa železniční dopravní cesty
THFK	tvorba hrubého fixního kapitálu
ÚEK	Územní energetická koncepce
UP	Univerzita Palackého
ÚPD	Územně plánovací dokumentace

VaV	výzkum a vývoj
VVI	Výzkum, vývoj a inovace
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
ZDO	Základní dopravní obslužnost
ZŠS	Zařízení školního stravování
ZÚR	Zásady územního rozvoje
ŽP	Životní prostředí

1 Úvod

Tento text zkráceným způsobem shrnuje rozsáhlé socio-ekonomické analýzy a na ně navazující práce, které byly zpracovány na zakázku Olomouckého kraje jako jeden z přípravných kroků na aktualizaci Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje. Souhrn obsahuje kromě výsledků a závěrů vlastní socioekonomické analýzy také zkrácené výsledky analýzy veřejných služeb. Tento souhrnný, zkrácený materiál je doplněn přílohami, které uvádějí plné texty a podrobné rozpracování dílčích analýz jednotlivých prvků socio-ekonomického prostředí kraje a také podrobné rozpracování přehledu veřejných služeb.

Tento materiál navíc uvádí v příslušném kontextu návrh doporučených opatření a veřejných intervencí kraje, které by měly přispět k omezení či odstranění identifikovaných a analyzovaných problémů.

2 Makroekonomický vývoj Olomouckého kraje

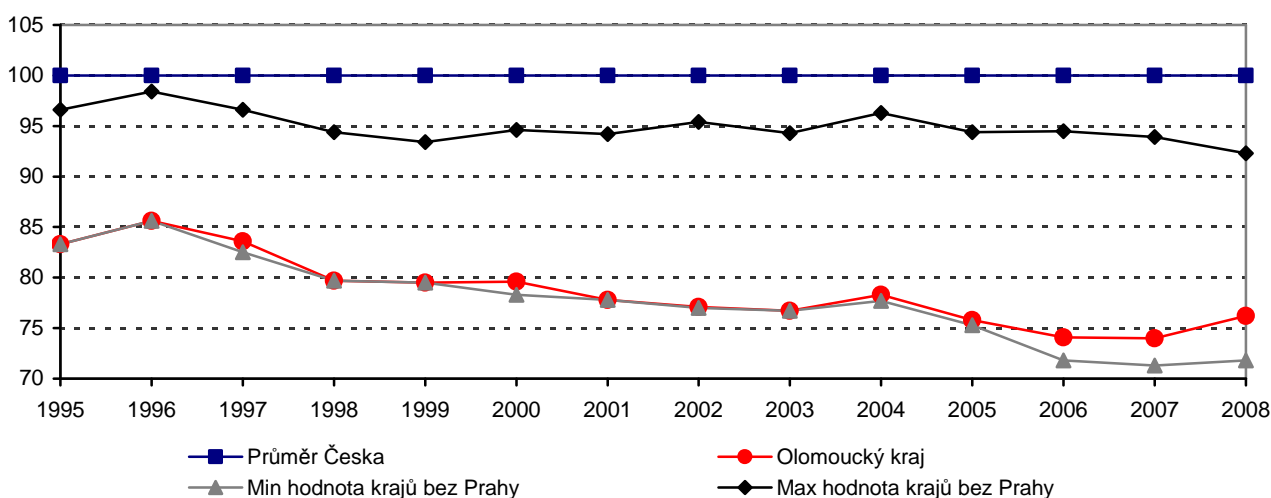
Otázky

- Jaký byl makroekonomický vývoj Olomouckého kraje v posledních letech ve srovnání s ostatními regiony Česka?
- Jaké faktory nejvíce ovlivnily tento vývoj? A jaké faktory budou hrát významnou roli v nadcházejících letech?

Olomoucký kraj patří (spolu s Karlovarským krajem) mezi dlouhodobě zaostávající kraje Česka, i když v posledních letech, za která jsou dostupná data, tedy **v letech 2006-08 zaznamenal kraj na rozdíl od průměru Česka pozitivní vývoj**. Avšak i tak v roce 2008 dosahoval HDP na obyvatele kraje **pouze 76 % průměru Česka** (viz graf 3). Navíc Olomoucký kraj patří k ekonomicky nejslabším krajům po celé sledované období, přestože poslední data mohou naznačovat pozitivní změnu, a od roku 2004 je již jen druhým ekonomicky nejslabším krajem.

Slabší ekonomické postavení kraje potvrzuje i skutečnost, že Olomoucký kraj dosáhl **nízkého procentuálního přírůstku reálného HDP mezi lety 2004–2007**, tedy v období silného hospodářského růstu Česka. Pomaleji než Olomoucký kraj rostl je kraj Karlovarský. Ode údajů za rok 2008 se **reálný HDP v Olomouckém kraji zvýšil o 4,2 %**, což byl třetí nejvyšší růst po Pardubickém a Středočeském kraji. Vzhledem k velmi nepříznivému vývoji české ekonomiky v roce 2009 však **není jisté, zdali může jít o začátek nového trendu**.

Graf 1: Vývoj HDP na obyvatele Olomouckého kraje (Česko=100)

Poznámka: Minimální a maximální hodnota není vztahena k jednomu regionu, ale vždy vybrána podle daného roku
Zdroj: ČSÚ – Regionální národní účty za rok 2008

Hlavním faktorem, který ovlivňuje HDP na obyvatele, je produktivita práce. Ve srovnání s průměrem Česka dosahuje produktivita práce v Olomouckém kraji pouze 83 %, což je třetí nejnižší produktivita mezi kraji. Na druhé straně **zaostává produktivita práce za národním průměrem méně než je tomu v případě HDP (83 % vs. 76 %)**. HDP Olomouckého kraje tak kromě nižší produktivity práce snižuje především nízká míra **ekonomické aktivity**, která je společně s Moravskoslezským krajem druhou nejnižší mezi regiony Česka. Jedním z možných vysvětlení je v kraji historicky významnější úloha zemědělství, která se mění pomaleji než ve zbytku Česka.

Určitou roli v zaostávání HDP/obyvatele hraje pravděpodobně také nižší podíl cizinců na trhu práce, nejnižší ze všech krajů. Jednou z pravděpodobných příčin této skutečnosti je nejnižší míra zahraničních investic do zpracovatelského průmyslu v kraji v Česku, které byly v ostatních krajích významným tahounem růstu.

Důležitým faktorem ekonomického růstu regionu je také **investiční aktivita**. Olomoucký kraj dosahuje **průměrné úrovně míry investic mezi kraji Česka** (pokud vynecháme hlavní město, které nad ostatními kraji podle tohoto ukazatele opět dominuje). Průměrný podíl tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) na HDP za období 2002-2007 činí 26 %, což je jenom mírně pod hodnotou za celé Česko. **Vzhledem k nízké míře zahraničních investic, které se na investicích podílejí nemalou měrou, je jen mírně podprůměrná míra THFK spíše pozitivním ukazatelem.** Zde je ale třeba zdůraznit, že **problémem jsou „mikroekonomické“ investice soukromých firem které generují a aktivují místní zdroje růstu produktivity.** Veřejné, „makroekonomické“ investice např. v dopravní infrastruktuře, mají pro růst regionální ekonomiky omezený, nepřímý význam a jejich účinky či úspěšnost v podpoře ekonomického růstu se projeví za dlouhou dobu.

Doporučená opatření:

Olomoucký kraj zaostává za ostatními kraji Česka především díky dlouhodobě nižší ekonomické dynamice spíše než v důsledku ekonomického propadu. Nižší dynamika HDP souvisí v kraji s nižší produktivitou, a to prakticky ve všech odvětvích (viz níže), nižší ekonomickou aktivitou a také podprůměrnou investiční aktivitou. **Na tyto faktory je proto třeba zaměřit opatření, která by hospodářskému růstu napomohla.**

Investice a produktivitu podniků může samospráva kraje ovlivnit jen omezeně, i když i zde je možné připravit nástroje na podporu vzniku nových aktivit (například podněty na spolupráci mezi podniky a vysokými školami / výzkumnými organizacemi na společných projektech, jejichž výsledkem mohou být nové produkty) či vzdělávání v oblasti manažerských a inovačních kompetencích, které jsou podle našich zkušeností v Česku obecně bariérou intenzivnějšího rozvoje vlastních aktivit firem.

Dále kraj může **podpořit přímo vznik nových firem**, poskytováním poradenství či prostřednictvím podpůrné podnikatelské (inovační) infrastruktury.

Míra ekonomické aktivity je do značné míry ovlivněna faktory na národní úrovni, ale rozdíly mezi kraji ukazují, že i regionální faktory jsou významné. Další oblastí podpory, na kterou by se měl kraj zaměřit, je **zvýšení míry ekonomické aktivity – například podporou vzniku nových inovativních firem, které budou postupně v kraji vytvářet další pracovní místa.** Důležitá je ale také **podpora sladování poptávky a nabídky na trhu práce** – příprava takové pracovní síly, včetně absolventů, kterou podniky v kraji potřebují k posílení své (dlouhodobé) konkurenceschopnosti (především užší a aktivnější spolupráce mezi podniky-krajem-školami-úřady práce). Motivaci pracovat ovlivňuje velmi silně systém sociální podpory definovaný na národní úrovni, v tomto ohledu může kraj pouze „lobovat“ ve směru potřebných změn nastavení systému.

Olomoucký kraj dosahuje v důsledku uvedeného vývoje hospodářské výkonnosti trvale **nadprůměrné míry nezaměstnanosti** s výraznými rozdíly uvnitř kraje. V roce **2008** byl podle údajů výběrového šetření pracovních sil **krajem se čtvrtou nejvyšší mírou nezaměstnanosti** (5,9 %). Míra nezaměstnanosti se v kraji podobně jako v Česku snížila významně mezi roky 2004 a 2008 – podle relativního poklesu však méně než na národní úrovni, což lze dát do souvislosti s nižší ekonomickou výkonností kraje. Od konce roku 2008 však došlo k opětovnému nárůstu míry nezaměstnanosti, a **od poloviny roku 2008 do konce roku 2009 zaznamenal Olomoucký kraj nejvyšší absolutní nárůst míry nezaměstnanosti** (MN vzrostla o 7,1 p.b. od června 2008 do března 2010, druhý nejvyšší absolutní nárůst činil 6,4 p.b.) a zároveň čtvrtý nejvyšší relativní nárůst – rozdíl mezi regiony s vysokým nárůstem nezaměstnanosti je však jen několik setin procentního bodu. Takto **silný nárůst MN značí, že ekonomika kraje je slabá a ekonomická krize na ni dopadla velmi významně.**

Vysoký nárůst nezaměstnanosti proměnil také strukturu uchazečů o práci. Tradiční skupiny uchazečů zůstaly sice v absolutních číslech stále nejsilnější, mezi nezaměstnanými však přibyli i noví uchazeči – relativně (ale i absolutně) se zvýšil počet zejména uchazečů ve věku 20-29 let, mimo jiné i čerstvých absolventů, a uchazečů se středním odborným vzděláním.

Doporučená opatření:

Tyto nové skupiny mají i své **specifické potřeby z hlediska podpory při hledání dalšího uplatnění**. Opatření na trhu práce by se měla zaměřit na to **nalézt nové (možná více individualizované a proaktivnější) nástroje a formy podpory**, které jim pomohou najít nové uplatnění a zabrání jejich propadu mezi dlouhodobě nezaměstnané, s kterými si zatím v Česku politika trhu práce nedokázala příliš poradit. Hledání nového uplatnění je totiž v současnosti zhoršeno nedostatkem nových pracovních míst.

Vyšší míra nezaměstnanosti souvisí také s nižší ekonomickou výkonností, kdy ekonomika kraje není schopna vytvářet dostatek nových pracovních míst. Dalším úkolem kraje, který je nutné chápat v dlouhodobé perspektivě, **je identifikovat potenciální rozvojové oblasti, kde kraj může svou podporou přispět k nastartování ekonomiky či nových aktivit**. Základem je i tato problémová analýza a její následující kapitoly, jejichž cílem je identifikovat příčiny relativního úpadku Olomouckého kraje a zároveň oblasti, na jejichž podporu by se měl kraj zaměřit.

3 Vnější benchmarking pro zhodnocení posilování konkurenceschopnosti Olomouckého kraje

Otázky

- Jaká je pozice Olomouckého kraje mezi regiony EU27 a jak se jeho pozice měnila od devadesátých let do současnosti?
- Přibližuje se Olomoucký kraj ekonomické úrovni států EU?
- Jaké je postavení a vývoj kraje ve srovnání se sousedním Zlínským krajem?¹

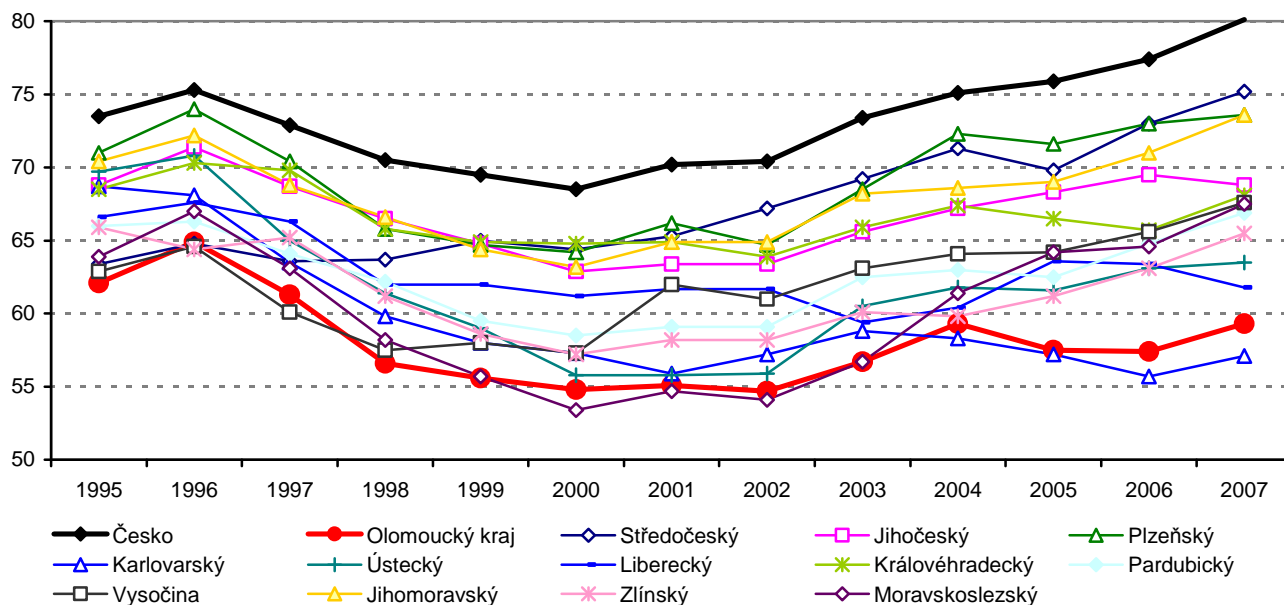
Podle ukazatele HDP na obyvatele nedokázal Olomoucký kraj na rozdíl od Česka jako celku zatím ve srovnání s průměrem EU dosáhnout svého postavení z roku 1995, stejně jako 5 dalších krajů Česka. Přesto i mezi kraji, jejichž postavení se ve srovnání s r. 1995 zlepšilo, se nacházejí takové, které na rozdíl od

¹ požadavek srovnání se Zlínským krajem vychází ze zadání práce, ale Zlínský kraj, který tvoří s Olomouckým jeden region NUTS 2, je také jeho přirozeným nejbližším konkurentem

Olomouckého kraje vykazují nepříznivý vývoj v posledních letech, za která jsou dostupná data. Důvodem pro to, že Olomoucký kraj, stále nedosáhl úrovně HDP/obyvatele z r. 1995 je zejména jeho „druhý ekonomický pokles“ mezi roky 2004 a 2005, resp. stagnace v r. 2006, tedy v době silné konjunktury² v České republice.

Graf 2: HDP v PPS na 1 obyvatele v % průměru EU27 podle regionů NUTS 3, 1995-2007³

Zdroj: Eurostat

Srovnáme-li Olomoucký kraj s regiony sousedních zemí, s Rakouskem, Maďarskem, Slovenskem a Polskem, a to tak, že vezmeme v daném roce vždy jejich nejsilnější a nejslabší region, (s vyloučením regionů hlavních měst, které jsou ekonomicky dominantní podobně jako je tomu v Česku), odráží postavení Olomouckého kraje postavení Česka jako celku. To je ekonomicky slabší než sousední Rakousko a Olomoucký kraj je tak přirozeně slabší než nejslabší rakouský region. Naopak nejslabší regiony Maďarska, Polska a Slovenska jsou stále ekonomicky slabší než Olomoucký kraj. Na druhou stranu **v roce 2007 je již HDP/obyvatele Olomouckého kraje nižší, než je tomu u nejsilnějších Maďarských, Polských a Slovenských regionů, které tak za uvedené období Olomoucký kraj překonaly.**

Příčinnou je odlišná dynamika ekonomického vývoje, která je z tohoto pohledu klíčová. Silné regiony okolních ekonomicky slabších států rostly rychleji než Olomoucký kraj, slabší region v ekonomicky silnější zemi. V tomto ohledu je tedy Olomoucký kraj srovnatelný spíše se slabšími regiony sousedních zemí, jejichž ekonomiky v porovnání s průměrem EU27 spíše stagnovaly.

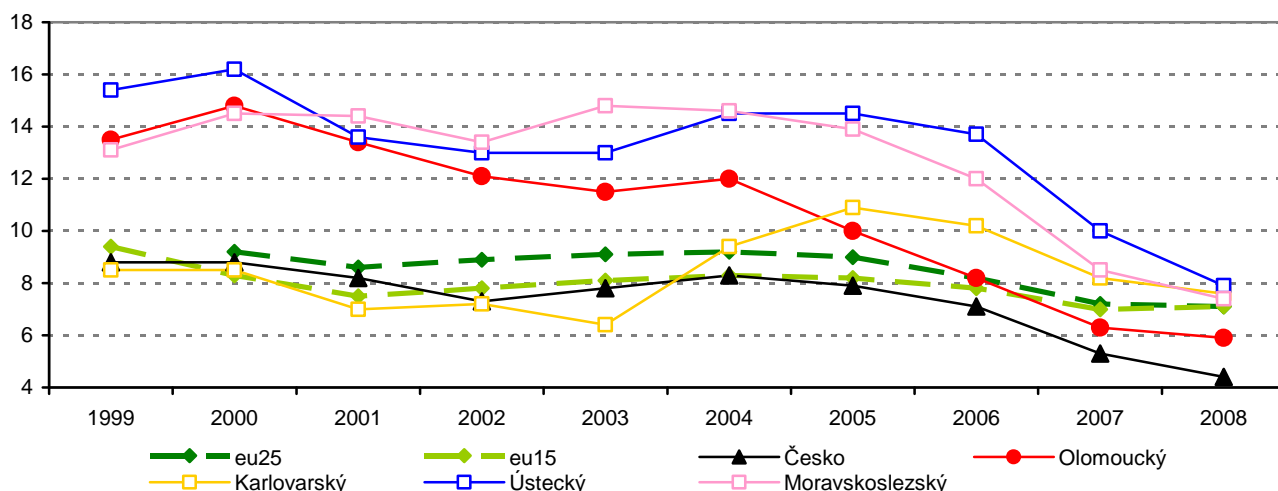
Slabší ekonomický vývoj se v kraji na konci devadesátých let projevil nárůstem míry nezaměstnanosti, která výrazně přesahovala český i evropský průměr (viz graf 2). **Po roce 2004 však i přes nižší ekonomickou dynamiku nezaměstnanost výrazně poklesla, na rozdíl od 3 srovnávaných krajů – krajů s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v Česku – i pod průměrnou úroveň nezaměstnanosti v EU.** Již podle těchto dat lze usuzovat, že **příčiny míry nezaměstnanosti leží jinde než u zbývajících srovnávaných českých regionů** (Karlovarský, Moravskoslezský a Ústecký kraj).

² Nejedná se o skutečnou ekonomickou propad, pouze růst Olomouckého kraje byl výrazně nižší než růst srovnávaných regionů a Olomoucký kraj si tak ve srovnání s nimi pohoršil.

³ Pro srovnání s průměrem EU i s jinými zeměmi EU jsou nejnovější dostupná data EUROSTATU v době zpracování analýzy za rok 2007.

Graf 3: Míra nezaměstnanosti podle regionů NUTS 2 (v %), 1999-2008

Zdroj: Eurostat

Potvrzuje to i srovnání dlouhodobé nezaměstnanosti. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných v regionu Střední Morava je na rozdíl od dalších problémových regionů Česka (zejména regiony NUTS 2 Severozápad a Moravskoslezsko) srovnatelný s průměrem Česka. Mezi roky 2004 a 2008 zde navíc došlo k významnému poklesu srovnatelnému s poklesem v EU27. V ostatních regionech podíl dlouhodobě nezaměstnaných zůstal na stejné úrovni. **Situace na trhu práce v Olomouckém kraji se tak vyvíjela příznivěji, než by napovídala data o ekonomické výkonnosti.** Bohužel ale jen do roku 2008, jak ukazují národní data, která ovšem neumožňují srovnání s EU.⁴

Olomoucký kraj je součástí regionu NUTS 2 Střední Morava, a to společně se Zlínským krajem. Tyto dva kraje v současnosti realizují společný ROP Střední Morava, a je proto důležité i jejich srovnání. Ze srovnání základních makroekonomických ukazatelů je patrné, že podle stavu ekonomiky v roce 2008 i podle její dynamiky mezi roky 2002 a 2008 jsou oba kraje poměrně, přičemž Olomoucký kraj je podle hlavních výkonnostních ukazatelů v horším postavení než kraj Zlínský.

Kromě tohoto jednoduchého závěru lze ze **srovnání Olomouckého a Zlínského kraje** vyvodit tyto dílčí poznatky:

- Podle dosažené úrovně hrubého domácího produktu (HDP) na obyvatele oba kraje významně zaostávají za průměrem Česka, **zaostání Olomouckého kraje je však významnější (76 vs. 81 % průměru ČR v roce 2008).**
- Rozdílný je zejména přírůstek reálného HDP v období 2002-2007, **k vývoj v Olomouckém kraji ve srovnání se Zlínským byl nejhorší mezi roky 2004-2008, kdy růst Zlínského kraje překonal růst Česka (přibližně o 10 %), zatímco Olomoucký kraj dosáhl jen necelých 70 % přírůstku ČR, a to v období silného ekonomického růstu.**
- Kraje se výrazně liší také podle ekonomické struktury – zatímco **Zlínský kraj patří mezi nejvíce průmyslové regiony Česka, podíl průmyslu v Olomouckém kraji je (s přihlédnutím ke zkrácení pozicí hlavního města) podprůměrný.** Důvodem však není „vyspělost“ jeho ekonomické struktury jako například v hlavním městě, ale především **podprůměrná výkonnost zpracovatelského průmyslu** (odráží se zejména na nižším podílu průmyslu na přidané hodnotě v kraji). Významnější roli v Olomouckém kraji hraji historicky také zemědělství.

⁴ Na úrovni EU jsou poslední dostupná data za rok 2008, proto nebylo možné srovnat aktuální vývoj tak, jako na národní úrovni.

Ani jeden z krajů nevykazuje výrazně pozitivní vývoj z hlediska podmínek pro znalostní ekonomiku (tedy faktorů klíčových pro další rozvoj), ve Zlínském kraji je však patrný nadprůměrný rozvoj sektoru firem, které nejsou ovládány zahraničním kapitálem, včetně aktivit výzkumu a vývoje. Je tedy oprávněná obava, že pokud nedojde k výraznější změně v ekonomice kraje, slabší postavení Olomouckého kraje bude přetrvávat, nebo se bude dokonce zhoršovat.

Doporučená opatření:

V kontextu stávající specializace kraje, kterou popisují následující kapitoly (zejména velmi nízký podíl aktivit s vyšší přidanou hodnotou a slabé zapojení do světové ekonomiky), **se lze obávat, že zlepšení ekonomické výkonnosti kraje v roce 2008 bude jen dočasné.** Pokud by tomu tak bylo – a nepřímé důkazy to naznačují – **bude kraj pravděpodobně nejen nadále patřit mezi ekonomicky slabé kraje, ale jeho postavení se může dokonce zhoršit.** Některé krátkodobé trendy sice naznačují určitý potenciál kraje, ale přetrvávání nedostatků zde popsaných může vyústit v dlouhodobě negativní trendy. To by znamenalo nejen menší šanci na pokles dnes vysoké nezaměstnanosti, ale také trvajících či rostoucích závislost kraje na národních transferech a podpůrných politikách.

Hlavním prvním doporučením je proto soustředit se na posilování hospodářské konkurenceschopnosti kraje, a to podporou konkurenceschopnosti místních firem, posilováním přitažlivosti místních podmínek v kraji pro mezinárodní podnikání a získáváním kvalitních zahraničních firem. Širším cílem podpory v uvedených oblastech je lepší a silnější zapojení Olomouckého kraje do evropské (globální) ekonomiky, a zlepšení jeho postavení (resp. postavení firem, které zde působí) vůči konkurentům.

Vzhledem k tomu, že ani podrobná socio-ekonomická analýza, založená na dostupných statistických datech, neumožňuje dostatečné poznání příčin slabého ekonomického postavení kraje na úrovni jednotlivých firem, mělo by být provedeno šetření a hodnocení bariér a zdrojů konkurenceschopnosti na úrovni firem v kraji. V návaznosti na ně doporučujeme kraji zpracovat strategii rozvoje konkurenceschopnosti a zejména připravit v jejím rámci **konkrétní nástroje podpory**, které umožní kraji realizovat cílenou a promyšlenou podporu obecně navrženou v předchozím odstavci.

4 Internacionalizace ekonomiky a zapojení kraje do světové ekonomiky

Otázky

- Jaký byl příliv přímých zahraničních investic (PZI) do ekonomiky Olomouckého kraje? Jak Olomoucký kraj přispívá k jednomu z hlavních motorů české ekonomiky – zahraničnímu obchodu?
- Jakou roli hrají tyto faktory a postavení Olomouckého kraje podle nich pro jeho celkový vývoj?

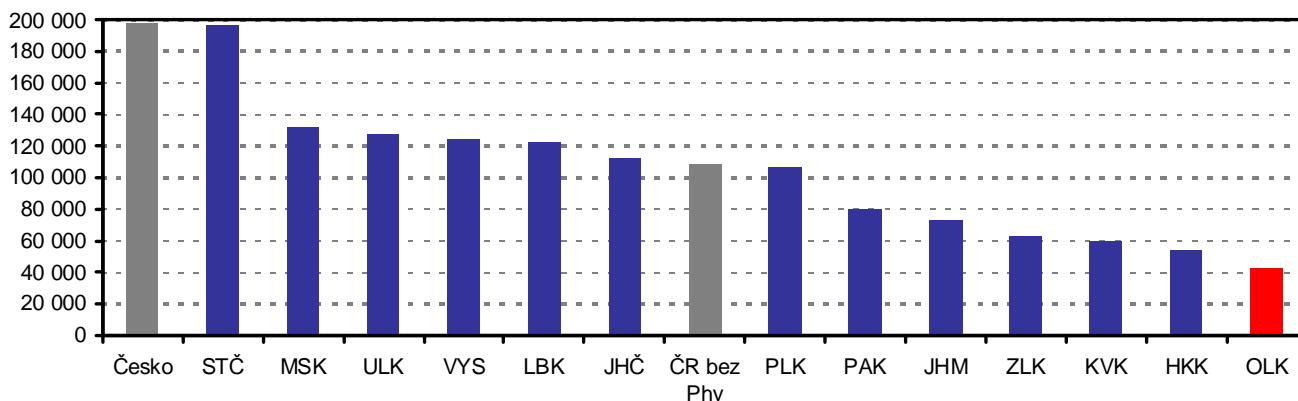
Přímé zahraniční investice (PZI) představují klíčový faktor ovlivňující dosavadní ekonomickou úroveň a výkonnost hospodářství Česka i jednotlivých regionů. Důkazem jsou zcela rozdílné ekonomické charakteristiky segmentů firem pod zahraniční kontrolou a firem bez účasti zahraničního kapitálu (viz příslušné analýzy ČSÚ).

Ze srovnání jednotlivých krajů vyplývá, že **Olomoucký kraj je druhým nejméně úspěšným krajem v Česku z hlediska přílivu PZI.** K 31. 12. 2007 činil podíl kraje pouhých 1,3 %, podíl na obyvatelstvu přitom činil 6,2 %. Podle relativizovaných údajů na obyvatele se Olomoucký kraj umístil dokonce na posledním místě. Na rozdíl od řady krajů v případě Olomouckého kraje došlo po roce 2002 k minimálnímu přílivu nových PZI. Podle celkového stavu PZI došlo v Olomouckém kraji po roce 2004 dokonce ke snížení hodnoty stavu PZI (stav PZI byl snížen o reinvestovaný zisk, který firmy neinvestovaly zpět v Olomouckém kraji), což samozřejmě naznačuje jen omezený dopad již existujících investic na ekonomiku kraje, resp. potenciálně nižší dopad než by bylo možné očekávat, pokud by existující investice byly v kraji dále rozvíjeny.

Jako příznivá se nejeví ani struktura PZI, alespoň podle údajů, které jsou dostupné. Za nepříznivou lze v tomto ohledu chápat především lokalizaci dvou technologických center investorů přítomných v Olomouckém kraji do jiných regionů (pravděpodobně z důvodu absence technických oborů v kraji, které by tato centra mohla využívat). **V Olomouckém kraji tak byla zatím lokalizována jen dvě technologická centra.** Jejich přínos nelze zatím vyhodnotit, investice byly uskutečněny relativně nedávno, mohly by však být potenciálem pro rozvoj znalostně a technicky náročnějších aktivit v kraji. Jak ukazuje následující kapitola, tyto aktivity v ekonomické struktuře kraje do značné míry chybí.

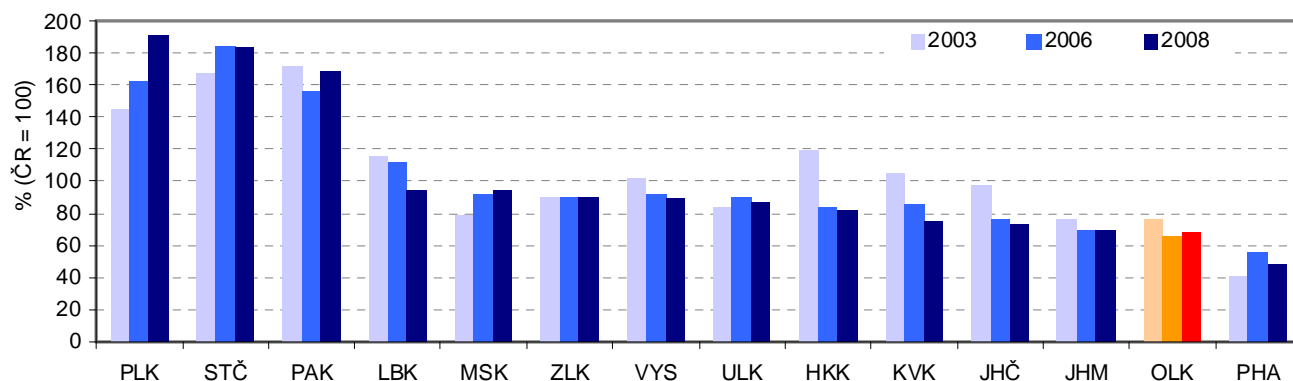
Graf 4: Stav PZI na obyvatele (v Kč) v krajích ČR mimo Prahu, 2007

Zdroj: ČNB

Česko je malou otevřenou ekonomikou s rostoucím podílem exportu i importu na HDP, který je odrazem funkční specializace hospodářství na průmyslovou výrobu a montáž zejména pro evropský trh. Zpracovatelský průmysl v Olomouckém kraji je oproti ostatním regionům poddimenzovaný a kraj nedokázal přilákat významný objem zahraničních investic. Olomoucký kraj i díky těmto faktorům dosahoval v roce 2008 **předposledního místa mezi kraji dle exportní výkonnosti** (dlouhodobě na přibližně 70% úrovni průměru Česka) a toto postavení si drží po celé sledované období 2003-2008.

Graf 5: Vývoj exportní výkonnosti dle krajů ČR (Česko = 100)

Poznámka: Exportní výkonnost = hodnota zahraničního obchodu na obyvatele

Zdroj: ČSÚ

Příznivá je skutečnost, že při podrobnějším hodnocení exportních položek Olomouckého kraje je patrné, že v něm **převládají složitější konečné výrobky a komponenty elektrotechnického a strojírenského průmyslu.** V některých případech má Olomoucký kraj také významný podíl na celkovém exportu dané položky v Česku – z těch, které mají významný podíl i v samotném Olomouckém kraji, to jsou zejména elektrická a mechanická zařízení pro domácnost a točivé stroje elektrické a jejich díly. Kromě těchto položek se Olomoucký kraj podílí významněji na českém exportu v produktech potravinářského průmyslu.

Významným aspektem hospodářsky úspěšných regionů v rozvinutých tržních ekonomikách je koncentrace rozhodování a s tím spojené ekonomické (částečně pak i politické) moci. Naprostá většina zásadních rozhodnutí na úrovni firem je uskutečňována v jejich ústředích. Rozhodovací proces přitom vyžaduje přítomnost specifických vnitro-firemních aktivit, zejména strategických aktivit s (obvykle) nejvyšší přidanou hodnotou v rámci aktivit firmy. Z analýzy rozmístění ústředí 200 největších soukromých nefinančních firem dle krajů Česka je patrné, že **Olomoucký kraj v tomto ohledu postrádá významnější koncentraci řídicích funkcí, rozhodování a ekonomické moci, což jsou důležité faktory pro vytvoření významného růstového pólu.**

Doporučená opatření:

Zapojení Olomouckého kraje do globální ekonomiky je velmi omezené. Vzhledem ke specializaci Česka a jeho zapojení se do globálních produkčních sítí v současnosti to lze považovat za **jeden z významných z faktorů, který stojí za nižší výkonností kraje.**

V oblasti podpory konkurenceschopnosti regionální ekonomiky a podnikání by se proto kraj měl zaměřit na tuto sféru – **podporu většího zapojení „místních“ subjektů do globálních produkčních sítí, a to samozřejmě na co nevyšší možné úrovni, tj. s důrazem na napojení na koncové zákazníky požadujících specifické / unikátní produkty či technologicky náročná řešení, nebo na napojení v co nejvyšší úrovni hodnotových řetězců.** Konkrétněji by tato podpora měla být zaměřena na podporu **exportu a hledání nových trhů** a také **hledání nových partnerů v zahraničí.**

Cestou může být i **nalákání zahraničního investora do kraje**, v žádném případě by však nemělo jít o dosavadní typ montážních investic, ale **investice do aktivit s vyšší přidanou hodnotou, které by byly vázány i na místní know-how a znalostní faktory.** Následující analýzy totiž ukazují, že v kraji do značné míry chybí absorpční kapacita pro využití existující znalostní infrastruktury a jejích výstupů.

5 Ekonomická specializace a znalostní náročnost ekonomiky

Otázky

- Jaká je základní struktura ekonomiky kraje ve srovnání s Českem a jeho ostatními regiony? Jak významná je v ekonomice kraje skupina znalostně náročných odvětví⁵ a jaký byl její vývoj?
- Jaká jsou klíčová odvětví ekonomiky kraje a jaké je jejich postavení a jaká je jejich výkonnost ve srovnání s Českem a dalšími regiony?

Faktorem, který ovlivňuje určitým způsobem výše zmíněné makroekonomické ukazatele, je samozřejmě struktura ekonomiky. **Olomoucký kraj se vyznačuje čtvrtým nejvyšším podílem terciéru na tvorbě HPH mezi kraji v Česku a** (při zohlednění zkrácení statistik pozicí hlavního města) **mírně podprůměrným podílem zpracovatelského průmyslu**. Nicméně vzhledem k nízké úrovni HDP lze předpokládat, že to **neznačí vyspělost sektorové struktury hospodářství, nýbrž spíše zaostání za ostatními kraji v tzv. sekundární industrializaci**⁶.

Významnější roli než v národní ekonomice hraje v Olomouckém kraji kromě služeb **také zemědělství**, značné části kraje mají stále výrazně zemědělský charakter. To je dáno historickými důvody i přírodními podmínkami kraje – příznivé oblasti pro zemědělství na střední Moravě a naopak rozsáhlé hornaté oblasti, s podmínkami pro extenzivní zemědělství, jehož ekonomické přínosy patrně nebudou valné.

Odvětvová specializace představuje výhodu, pokud zahrnuje **aktivity znalostně či inovačně náročné** a aktivity vzájemně alespoň z části povázané, a to nejenom vzájemně v podnikovém sektoru, ale i vzhledem k znalostním vstupům regionu. Při vědomí omezené vypovídací schopnosti odvětvového členění je možno hodnotit **pozici Olomouckého kraje v rámci Česka jako méně příznivou z hlediska významu znalostně náročných odvětví zpracovatelského průmyslu a služeb**⁷, specializace a výkonnost regionální ekonomiky je založena zatím spíše na tradičních odvětvích.

Kromě nepříznivého stavu zaznamenala skupina znalostně náročných odvětví v ekonomice Olomouckého kraje bohužel také **nepříznivý vývoj ve srovnání se zbytkem Česka**. Růstová výkonnost skupiny znalostně náročných odvětví je v Olomouckém kraji podprůměrná. **Příspěvek Olomouckého kraje k přírůstku HPH ve znalostně náročných odvětvích se pohyboval pouze na úrovni 3 %, což je třetí nejnižší podíl mezi kraji**. Hůře na tom byl jen Zlínský a Karlovarský kraj – horší postavení Zlínského kraje je v tomto případě „v rozporu“ s dobrým postavením podle podnikových výdajů na VaV, což v podstatě potvrzuje hrubost této klasifikace a spíše omezenou platnost v českých podmínkách.

Olomoucký kraj tedy celkově nedisponuje příliš progresivní ekonomickou strukturou zahrnující vyšší podíl znalostně náročných odvětví, a to ani ve zpracovatelském průmyslu ani v odvětví služeb. Navíc, podle změny odvětvové struktury mezi roky 2002 a 2007, ztrácí za průměrem Česka v nárůstu podílu znalostně náročných odvětví. **Jeho ztráta v tomto smyslu velmi silně koreluje s celkově nepříznivou ekonomickou dynamikou**.

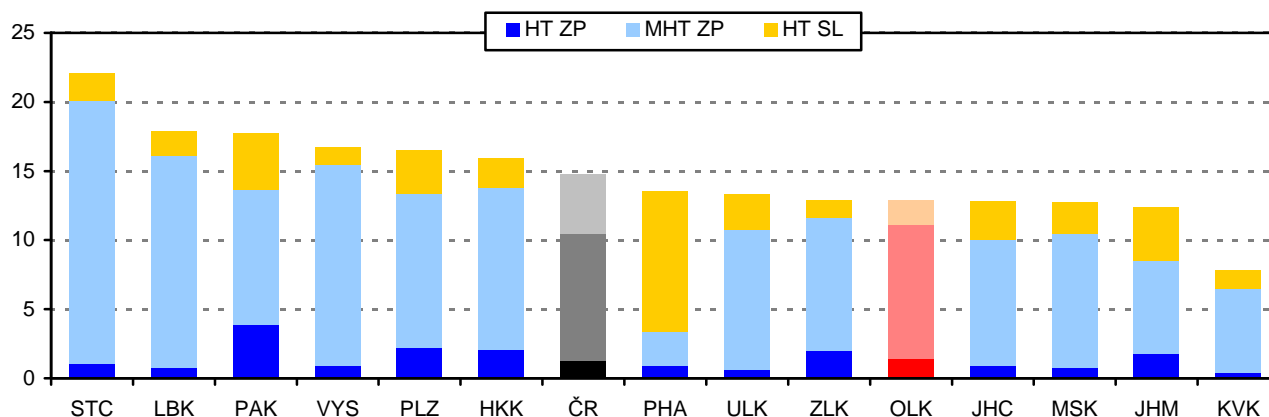
⁵ Podle definice Eurostatu a ČSÚ (Regionální účty)

⁶ To odpovídá velmi slabému přílivu PZI a také výrazně podprůměrné exportní výkonnosti kraje.

⁷ Kvalitativní náročnost přidávané hodnoty je aproximována podílem tzv. znalostně náročných odvětví průmyslu a služeb ve standardní klasifikaci EUROSTATu (která zjednodušuje výchozí klasifikaci OECD na dvojmístné členění).

Graf 6: Podíly a struktura znalostně náročných odvětví zpracovatelského průmyslu a služeb (v % HDP), 2007

Poznámka: HT ZP – hi-tech odvětví zpracovatelského průmyslu, MHT ZP – medium hi-tech odvětví zpracovatelského průmyslu, HT SL – hi-tech odvětví služeb

Zdroj: ČSÚ – Regionální účty

Při podrobnější analýze dostupných dat za ekonomickou strukturu regionální ekonomiky se zdá, že **ekonomika Olomouckého kraje je charakterizovaná směsicí tradičních odvětví**, mezi něž lze zařadit potravinářský průmysl, (upadající) výrobu oděvů, kovodělný a strojírenský průmysl a zčásti výrobu ostatních dopravních prostředků, a **odvětví potenciálně progresivních s významnou koncentrací v Olomouckém kraji** – výroba elektrických strojů a zařízení a výrobu optických a přesných přístrojů. K těmto oborům lze ještě přiřadit **průřezové obory, které se začínají v kraji formovat**, a to obor nanotechnologií, life science a informačních systémů.

Doporučená opatření:

Ekonomika Olomouckého kraje je méně progresivní, menší roli hrají znalostně a technologicky náročné obory a aktivity, naopak stále významná jsou tradičních odvětví. Příznivá je (ač nízká) **přítomnost** (a z hlediska ekonomiky Česka významná) **některých odvětví/oborů s vyšší přidanou hodnotou**. Právě na tyto aktivity a jejich rozvoj by se měl kraj zaměřit – **podporovat rozvoj aktivit s vyšší přidanou hodnotou**, například tím, že **podpora podnikání** (v podstatě jakéhokoliv typu) bude **zaměřena (omezena) pouze na technologicky orientované firmy, firmy s potenciálem pro rozvoj znalostně náročných a inovačních aktivit**.

V kraji vzniklo v předchozích letech také **několik klastrů firem zaměřených na „nové“ aktivity a obory, které mohou pomoci diversifikovat ekonomiku** Kraj by měl tato uskupení a další **všestrannou spolupráci subjektů regionálního inovačního systému** (RIS) (firem, VŠ, SŠ, výzkumných ústavů, Kraje, měst, státních úřadů, oborových asociací, institucí podpůrné infrastruktury ad.) podpořit. Spolupráce totiž stále je významným faktorem konkurenceschopnosti, i když například klastrové iniciativy byly v minulých letech podceňovány. Důležité je proto postupné rozvíjení spolupráce, která je založena na řešení konkrétních problémů a nikoliv na plnění formální strategie uměle založeného klastru.

Jak ukazuje kapitola zaměřená na územní rozdíly, v Olomouckém kraji existují **velké rozdíly mezi metropolitními oblastmi kraje a oblastmi venkovskými / periferními** (dokonce i uvnitř těchto skupin). A tyto **rozdíly se významně týkají i znalostních aktivit** – inovační potenciál a znalostní infrastruktura kraje jsou soustředěny zejména v metropolitní oblasti. **Podpora kraje této sféry musí být tedy nutně diversifikovaná**. Zatímco ve **venkovských oblastech**, spojených i s cestovním ruchem, lze **podporu směřovat na tradiční aktivity** (místní produkty, cestovní ruch, lázeňství) – i zde se ale může jednat o inovační aktivity, jen charakter inovací je ale rozdílný, **v metropolitních oblastech kraje by podpora měla směřovat na rozvoj nových technologicky a znalostně orientovaných aktivit a užší propojení subjektů inovačního systému**.

6 Znalostní ekonomika

Otázky

- Jaké je postavení Olomouckého kraje podle hlavních vstupů inovačních aktivit, tj. aktivit výzkumu a vývoje (VaV)? A jaké úrovně dosahují v kraji hlavní výstupy inovačních aktivit (tj. inovační podniky, patenty ad.)?
- Jaká je úroveň a dostupnost znalostní a inovační infrastruktury v kraji? Je tato infrastruktura provázána i s aktivitami podniků / aplikační sféry?
- Jak jsou tyto aktivity navázány na ekonomiku kraje – jaký je potenciál pro transfer znalostí a pozitivní spillovers?

Inovační výkonnost v širokém pojetí, tj. zahrnující zejména aktivity výzkumu, vývoje, inovací a zvyšování kvality lidských zdrojů, je považována za **významný zdroj dlouhodobého ekonomického růstu**. Podle celkových výzkumných a vývojových (VaV) kapacit se Olomoucký kraj nachází přibližně na 6. příčce mezi kraji Česka, tedy v příznivější pozici než podle ekonomické výkonnosti. Významnou roli zde sehrává zejména přítomnost silné veřejné univerzity s delší tradicí. **I přesto nelze považovat tyto kapacity za silné**. Naopak, i jejich vývoj je nestabilní a prochází výkyvy, dostupné kapacity kvalitativních faktorů jsou spíše rozptýlené, jejich efekty spíše lokální a vzájemné vazby omezené.

Za slabé lze navíc považovat především podnikové aktivity VaV, které jsou přímočařeji spojené s inovačními aktivitami a ekonomickými přínosy těchto aktivit. **Výdaje na VaV v podnikatelském sektoru dosahují v Olomouckém kraji podprůměrné úrovně (relativizováno počtem obyvatel či HDP) a v posledních letech došlo dokonce k jejich poklesu**. Část poklesu lze podle podrobnější analýzy dat přičíst i na vrub neinvestičních výdajů, což **signalizuje omezování aktivit VaV a nestabilitu podnikového sektoru z pohledu těchto aktivit**.

Příznivě lze hodnotit skutečnost, že **většina kapacit VaV podnikového sektoru v Olomouckém kraji patří do hlavních odvětví kraje, především strojírenského, zčásti také elektrotechnického/elektronického průmyslu**. S výjimkou strojírenských oborů jsou však tyto výdaje poměrně omezené, a to jak z hlediska jejich výše, tak i z hlediska počtu subjektů, které je realizují⁸.

⁸ I tento faktor lze spojit s poklesem a kolísáním podnikových výdajů – v případě problémů jednoho subjektu dojde k významnému výkyvu i ve výdajích VaV, jsou totiž závislé jen na několika málo subjektech v kraji.

Tabulka 1: Zaměstnanci ve VaV (FTE) dle krajů v roce 2008 (lokalizační koeficienty)

Kraj	celkem	výzkumníci
Praha	2,41	2,64
Středočeský	0,95	0,94
Jihočeský	0,63	0,46
Plzeňský	0,63	0,45
Karlovarský	0,10	0,13
Ústecký	0,22	0,19
Liberecký	0,73	0,65
Královéhradecký	0,56	0,46
Pardubický	0,91	0,82
Vysočina	0,29	0,28
Jihomoravský	1,37	1,47
Olomoucký	0,72	0,65
Zlínský	0,67	0,51
Moravskoslezský	0,54	0,51
Česko	1,00	1,00

Tabulka 2: Výdaje na VaV dle krajů v roce 2008 (podíl výdajů na HDP kraje)

Kraj	celkem	podniky
Praha	2,41	1,04
Středočeský	2,47	2,21
Jihočeský	1,01	0,50
Plzeňský	0,98	0,71
Karlovarský	0,12	0,12
Ústecký	0,34	0,29
Liberecký	1,33	1,16
Královéhradecký	0,75	0,53
Pardubický	1,32	1,18
Vysočina	0,46	0,45
Jihomoravský	1,62	0,83
Olomoucký	0,83	0,48
Zlínský	0,97	0,85
Moravskoslezský	0,71	0,52
Česko	1,47	0,91

Poznámka: Koncentrace zaměstnanců VaV je vztažena k územnímu rozmístění celkového počtu zaměstnaných

Zdroj: ČSÚ

Díky přítomnosti univerzity a několika výzkumných organizací v Olomouckém kraji má region také **významné veřejné aktivity VaV (především aktivity realizované sektorem vysokého školství)**. Oborově jsou tyto aktivity spojeny především s přírodovědnými, biologickými, farmaceutickými a lékařskými obory. Pro ty však v kraji (a do značné míry i v Česku jako celku) **chybí dostatečné absorpční kapacity**, které by byly schopné využít výsledků zejména základního výzkumu a převést je do praxe.

Statisticky se však potvrzuje **silné vzájemné propojení znalostních faktorů** z hlediska jejich dopadů na ekonomický rozvoj, což ukazuje na nezbytnost jejich vyváženého rozvoje, a to z hlediska jak vstupů (tj. finančních i lidských), tak i institucionálních sektorů (akademického i podnikového) a výstupů. **Pokud dlouhodobě dochází k nerovnoměrnému vývoji znalostních kapacit, vynaložené zdroje nejsou efektivně využity. A právě tento faktor stojí velmi patrně za rozdílným postavením Olomouckého kraje podle znalostních a ekonomických charakteristik a zatím omezených přínosů zde lokalizovaných VaV kapacit.**

Doporučená opatření:

Pro kraj z toho plyne jasná implikace. Přímý rozvoj VaV kapacit vyžaduje významné finanční prostředky, kterými kraj nedisponuje (a pravděpodobně ani nemůže). Podpora výzkumu a vývoje je otázkou spíše národní a v EU také nadnárodní podpory. Kde však kraj může hrát významnou roli, to je **podpora inovačních aktivit – v Olomouckém kraji je to podle výsledků problémové analýzy zejména podpora propojování hlavních subsektorů inovačního systému.**

Na jedné straně by to měla být **podpora hledání potřebných znalostních partnerů pro podniky v kraji**, pro které často nejsou v kraji lokalizovány potřebné VaV kapacity (např. v oblasti technických oborů). Na druhé straně **snaha přilákání subjektů či rozvoje nových aktivit, které by navazovaly na místní veřejné aktivity VaV.** Tato podpora může zahrnovat podporu vzniku nových firem využívajících přímo výstupy místních výzkumných organizací či podpora propagace místního výzkumu a snaha získání a přilákání potřebných partnerů, kteří by nových poznatků dokázali využít.

V neposlední řadě je ale třeba **podporovat i spolupráci a propojování již existujících subjektů**, podle našich zkušeností nemusí tito o sobě často vědět, případně zatím neměli dostatečnou motivaci spolupracovat.

Tento typ podpory nejčastěji realizují subjekty, které lze označit termínem **inovační infrastruktura** (či infrastruktura pro inovační podnikání). V Olomouckém kraji existuje několik takovýchto organizací a **podle počtu**

a také typů podpůrných institucí v Olomouckém kraji se zdá, že by jich měl být v blízké budoucnosti dostatek (některé jsou totiž v současnosti v realizaci). **Co je však důležitější než jejich přítomnost, je jejich kvalita, kvalita nabízených služeb a prostřednictvím nich přínos pro region.** Tu však není možné v rozsahu této analýzy hodnotit. Měla by být ale tím, na co by se měl kraj ve svých aktivitách zaměřit – tedy nikoliv na přípravu nové infrastruktury, ale zejména posilování kvality a nabídky služeb té stávající.

Jednou z charakteristik, která zaujme v jednoduchém popisu dostupné a plánované inovační infrastruktury, je přirozená koncentrace v metropolitní části Olomouckého kraje. **Tento faktor opět upozorňuje na významné územní rozdíly uvnitř Olomouckého kraje a potřebu odlišných nástrojů pro rozvoj metropolitních a nemetropolitních oblastí kraje.**

Důležitým faktorem rozvoje konkurenceschopnosti je **dostupnost kvalifikovaných (a kreativních) lidských zdrojů.** **Vzdělanostní úroveň obyvatel** Olomouckého kraje se, s přihlédnutím k dominantní pozici hlavního města, **pohybuje mírně nad průměrem českých krajů,** podobně jako podíl kvalitativně náročných zaměstnání. **Příznivý byl i vývoj vzdělanostní úrovně** mezi roky 2002-2008, kdy podíl zaměstnaných osob s vysokoškolským vzděláním v Olomouckém kraji **vzrostl relativně více než na národní úrovni.**

Tabulka 3: Podíl VŠ vzdělaných na zaměstnanosti a podíl odborných pracovních míst (KZAM 2 a 3) na zaměstnanosti v národním hospodářství krajů (v %)

	Podíl VŠ vzdělaných				Podíl odborných pracovních míst			
	2002	2004	2006	2008	2002	2004	2006	2008
Praha	28,2	28,8	28,7	32,3	47,2	50,4	51,8	53,6
Středočeský	9,2	11,4	11,5	13,3	23,7	27,4	29,0	31,2
Jihočeský	11,8	12,4	13,8	13,3	25,0	27,7	28,5	30,4
Plzeňský	11,2	11,7	11,8	14,4	30,6	31,4	30,9	33,1
Karlovarský	8,0	8,9	8,7	8,5	22,9	24,7	24,5	25,4
Ústecký	8,5	7,7	9,5	7,9	24,5	25,3	28,3	28,6
Liberecký	9,3	8,5	10,2	9,3	20,2	26,5	26,3	27,3
Královéhradecký	10,6	12,1	14,1	14,5	26,9	29,9	32,9	32,6
Pardubický	9,4	10,9	12,3	12,8	26,0	27,6	28,7	29,3
Vysočina	9,4	10,2	11,7	12,8	22,5	24,6	27,6	29,0
Jihomoravský	17,0	17,5	18,0	18,6	33,0	34,0	35,7	37,4
Olomoucký	10,2	12,5	14,3	13,7	26,3	27,7	27,7	29,8
Zlínský	11,3	12,2	13,1	14,9	26,3	27,1	26,9	28,8
Moravskoslezský	11,7	12,1	12,9	13,1	30,6	29,9	31,3	30,1
Česko	13,2	14,0	14,9	15,8	29,4	31,3	32,6	33,8

Zdroj: ČSÚ – VŠPS (roční průměry)

Tento **příznivý trend se však obrátil v roce 2008,** kdy došlo k poklesu vzdělanostní úrovně i podílu kvalitativně náročných pracovníků v kraji. Pokračování trendu naznačují i data za poslední čtvrtletí roku 2009. V kraji tedy, zjednodušeně řečeno, ubývá kvalifikovaných pracovníků, kteří zde pravděpodobně nemohou najít adekvátní uplatnění. **Po nepříznivém ekonomickém vývoji se tedy zdá, že kraj začíná ztrácet i v kvalitativních (znalostních) faktorech.** To je jednoznačně nepříznivý trend, neboť tyto faktory jsou stále významnější pro nastartování dlouhodobého ekonomického růstu.

V Olomouckém kraji se navíc dlouhodobě ukazují **strukturální disproporce mezi nabídkou pracovních míst a disponibilní pracovní silou,** tj. nesoulad mezi potřebami podniků a kvalifikačními předpoklady volných pracovních sil. Disproporce jsou přitom výraznější v těch částech, kde došlo k silné restrukturalizaci průmyslově výrobní základny a v zemědělských částech kraje s tradičně nižším vzdělanostním potenciálem obyvatel. Ekonomika kraje je kromě silného postavení terciéru, nicméně s vyšším podílem skupiny veřejných služeb, charakteristická **dominantním postavením technických strojírenských, elektrotechnických a dalších oborů.** Pro tyto obory však v kraji do značné míry chybí kvalifikovaná pracovní síla (od středoškolských po

vysokoškolské profese), ač například podle struktury školské infrastruktury by kraj měl být schopen tyto pracovníky připravit.

Doporučená opatření:

Po dlouhodobém ekonomickém zaostávání Olomouckého kraje se podle posledních dat zdá⁹, že kraj začíná ztrácet i podle znalostních faktorů, podle kterých si do současnosti vedl relativně lépe. Navíc, **kvalifikované lidské zdroje a další znalostní faktory jsou v kraji koncentrovány zejména v jeho jižní, metropolitní části**, zatímco severnější, periferní části kraje takto kvalitními a kvalifikovanými lidskými zdroji nedisponují. Zatímco podpora výzkumu spadá stále spíše do sféry národních programů, **podpora lidských zdrojů je určitě oblastí, kde by měl být aktivní kraj.**

Úroveň vzdělanosti je jen jedním z faktorů, které mají vliv na výslednou adaptabilitu jednotlivých regionů na měnící se vnitřní a vnější podmínky a na perspektivní rozvojový potenciál. Důležitými aspekty jsou také **oborová struktura vzdělanosti**. Důležité jsou ale i **další měkké dovednosti a kompetence včetně manažerských dovedností**.

Kraj by se tedy měl zaměřit jak na celkové zvyšování vzdělanostní úrovně obyvatel, tak na sladění potřeb trhu práce a dostupných pracovních sil. U osob již přítomných na trhu práce je třeba se zaměřit na **(i) cílené rekvalifikace a vzdělávání uchazečů o práci podle potřeb trhu práce**, nikoliv však na obecné, tradiční rekvalifikace bez ohledu na to, zda jsou tyto kompetence a znalosti na trhu práce poptávány, **(ii) nabídku dalšího manažerského vzdělávání**, tj. posilování tzv. měkkých kompetencí ve sféře manažerského a strategického řízení tak, aby místní podniky dokázaly lépe posilovat svůj rozvoj a reagovat na nové a měnící se podmínky.

V případě **přípravy nových pracovních sil** je důležité **(i) zlepšování kvality výuky na technických / odborných středních školách, (ii) zavedení sofistikovaného způsobu spolupráce s firmami**, který zajistí jak kvalitnější lidské zdroje pro firmy, tak lepší uplatnitelnost absolventů na trhu práce a **(iii) posílení poptávky studentů a rodičů po kvalitním odborném vzdělávání**. Nedostatečný zájem studentů o technické obory, často podpořený rodiči, je důležitým faktorem nedostatku kvalifikovaných pracovníků na trhu práce. Sladování potřeb trhu práce a vzdělávání však nesmí v žádném případě podléhat krátkodobým potřebám například i firem z nekonkurenceschopných oborů / aktivit, ale musí vždy zohledňovat znalosti o dlouhodobějších trendech a zčásti předpovídat budoucí potřeby. Vyškolení absolventů je dlouhodobějším procesem, který nelze ve velké míře měnit z roku na rok.

Firmy v kraji však potřebují také **kvalifikované vysokoškoláky, především z technických oborů**, které zde chybí. Vysokoškolské vzdělání sice nepatří do kompetencí kraje, kraj ale může být **iniciátorem propojení vysokých škol, resp. studentů a firem, včetně VŠ mimo Olomoucký kraj**. Kraj by se měl v této sféře podpořit **návrat (talentovaných) studentů / absolventů zpět do kraje**, a to ve spolupráci kraje a firem, které mají o tyto absolventy zájem.

⁹ Jedná se zatím o vývoj v posledních dvou letech. navíc ve velmi turbulentním období, nelze tedy zatím s jistotou říci, že se jedná o nový trend.

7 Kvalita prostředí

Otázky

- Existují v Olomouckém kraji významné problémy a rizika v oblasti životního a přírodního prostředí? Má kraj připravené nástroje, kterými tyto problémy řeší?
- Jaká je dostupnost Olomouckého kraje? A jaká je dostupnost a kvalita dopravního spojení jednotlivých mikroregionů kraje?
- Jaká je kvalita a dostupnost vybraných sociálních služeb v Olomouckém kraji z pohledu územních potřeb?

Ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost je velmi úzce vázána na výše diskutované ekonomické faktory. Nepřímo je však ovlivňována i celkovou kvalitou prostředí daného regionu, resp. kvalitou života v regionu. Její zvyšování a zkvalitňování podmínek pro život obyvatel regionu je pak hlavním účelem rozvoje regionu a ekonomického růstu. **Kvalitu prostředí lze zjednodušeně rozdělit na tři oblasti – kvalitu životního prostředí, sociální sféry a dopravní a technické infrastruktury.**

Stav **životního prostředí** lze charakterizovat na jeho nejvíce vnímaných prvcích. Zdroje pitné vody jsou v Olomouckém kraji rozsáhlé a stabilizované. **Znečištění vodních toků mírně klesá**, biodiverzita v okolí toků se mírně zvyšuje včetně výskytu vzácnějších druhů. **Emise do ovzduší produkované ze zdrojů v kraji zásadně poklesly a jsou pod evropskými limity i pod průměrnou úrovní Česka.** Nadlimitní zatížení životního prostředí je jen v některých lokalitách vlivem intenzity dopravy a zemědělské činnosti. Dotýkají se tedy především jižní části kraje s vyšší koncentrací obyvatel, průmyslu a intenzivních zemědělských aktivit.

Stále nedostatečná pozornost je v praxi v Olomouckém kraji upřena **na produkci, ukládání a zneškodnění odpadů.** **Produkce odpadů v Olomouckém kraji v posledních letech rostla výrazně více než na národní úrovni, podíl recyklace odpadů zůstává stabilní a největší část odpadů je stále zpracována skládkováním.** Investice do jejich dalšího využití (recyklace či například energetické využití ad.) jsou naopak relativně malé a podle dostupných dat se zdá, že v posledních letech tyto investice klesají.

Z hlediska lesnatosti nevybočuje Olomoucký kraj z celostátního průměru. Lesy pokrývají zhruba třetinu území kraje. Rozdíly jsou však mezi jednotlivými mikroregiony, nejvyšší lesnatosti dosahují severní části kraje – ORP Jeseník, Šumperk a Zábřeh. U lesních ekosystémů je hlavním problémem **nevyhovující druhová skladba dřevin.**

Analýzy provedené při přípravě Konceptu ochrany přírody Olomouckého kraje ukazují, že **přírodně nejcennější biotopy jsou v současné době dostatečně chráněny** ve smyslu zákona o ochraně přírody a krajiny. Rizikové jsou zejména oblasti s intenzivním zemědělstvím.

Doporučená opatření:

Zachovalé přírodní a životní prostředí je pro kraj důležité nejenom z pohledu vlastních obyvatel, ale také z pohledu dlouhodobého rozvoje, **přitažlivosti kraje navenek a atraktivity pro cestovních ruch.** **Cestovní ruch společně s lázeňstvím může být navíc významnou ekonomickou aktivitou zejména pro nemetropolitní oblasti kraje,** které nemají potenciál pro rozvoj znalostně a hlavně technologicky náročné aktivity. Životní a přírodní prostředí v kraji je proto třeba nadále chránit a rozvíjet. Kraj má pro tuto oblast připravenou **Koncepti ochrany přírody a krajiny.** Ta byla připravena **v roce 2004,** doporučujeme proto **připravit její vyhodnocení,** a to jak kvalitativní, tak v přiměřeném rozsahu i kvantitativní, a dále provést **případnou revizi, v jejímž rámci budou identifikovány nové potřeby a navrženy nástroje podle zjištěných výsledků** a v návaznosti na další strategické dokumenty a kroky kraje.

Přestože kvalita vod je v Olomouckém kraji relativně dobrá a má zlepšující se trend, doporučujeme pokračovat v investicích do čištění vod, a to s důrazem na takové metody a infrastrukturu, která bude finančně přiměřená územím, kde se budou investice realizovat. Tato podmínka se týká především venkovských oblastí, a zvláště pak severnější části kraje, kde je na jedné straně čistota vod důležitou součástí potenciálu pro cestovní ruch, na druhou stranu, kvůli rozdrobené sídelní struktuře, je centralizované čištění zejména komunálních odpadních vod mimořádně nákladné a neefektivní.

Dopravní infrastruktura sama o sobě nezpůsobuje rozvoj území, ten záleží na mnoha dalších faktorech. **V dualitě metropolitních-nemetropolitních území Olomouckého kraje hraje ovšem kvalita dopravní infrastruktury a dopravní dostupnost území velký význam.**

Regionální silniční síť je sice dostatečně hustá, má však často **nevyhovující technické parametry**, špatnou kvalitu vozovek a značné množství dopravních závad. Největším nedostatkem stávající dopravní infrastruktury je zanedbaná údržba komunikací v předchozích letech, finančně nedostatečná údržba v současnosti a se zvyšujícím se objemem silniční dopravy také nevyhovující parametry komunikací s ohledem na normativní stav.

Na rekonstrukci a modernizaci regionálních komunikací (silnic II. a III. třídy) byly v posledních letech vydávány velké prostředky z ROP Střední Morava. V jejich důsledku se stav komunikací významně zlepšuje. Smysl a význam investic do silniční sítě z pohledu regionálního rozvoje je ve zlepšení propojení jednotlivých území kraje, zjednodušeně řečeno zejména propojení center obvodů ORP a jejich napojení na velká sídla uvnitř i mimo Olomoucký kraj. Z dostupných dat nelze říci, jsou-li investice do silnic dostatečně soustředěny tak, aby zlepšovaly právě takový druh spojení, a přínos těchto investic pro rozvoj regionu nemůže být posouzen.

Díky dokončení dálničního spojení do Ostravy se zlepšilo **vnější napojení Olomouckého kraje**, kde **síť dálničních a rychlostních komunikací doplňuje napojení na hlavní železniční koridory**. Toto napojení se však týká **zejména jižní části kraje**. **Zde ale stále chybí kapacitní severozápadní napojení směrem do Pardubického a Královehradeckého kraje.**

Napojení severní části kraje je výrazně horší. Problematické je především **napojení na sousední regiony, jak české, tak polské.** Špatné dopravní napojení této části kraje tak **zvyšuje jeho periferiálnost** a pravděpodobně přispívá k nižší ekonomické dynamice, nižší přitažlivosti území pro nově příchozí, a může být i jedním z důvodů stěhování mladých lidí mimo tento region.

Doporučená opatření:

Doporučujeme detailněji vyhodnotit nejenom samotný stav a rozsah dopravní sítě, ale zejména **dopravní dostupnost a její vazbu na plánované rozvojové aktivity kraje**. A podle tohoto hodnocení **nastavit priority rozvoje dopravní sítě a dostupnosti v Olomouckém kraji**. To znamená neřešit například rekonstrukce místní a krajské sítě podle ad-hoc potřeb, ale definovat jasnou strategii rozvoje a postupovat, pokud možno podle ní.

Kvantitativně je dostupnost sociálních služeb v Olomouckém kraji v současnosti dostačující. Počet jednotlivých služeb/zařízení a jejich kapacit ale **nevypovídá jednoznačně o dostatečnosti jejich zastoupení v území obcí s rozšířenou působností.** Rozložení sociálních služeb v rámci kraje není rovnoměrné, většina jich je soustředěna do větších měst. **Bez podrobnější znalosti potřeb** obyvatel kraje a jednotlivých mikroregionů, tedy bez relativně podrobného zjištění rozsahu a charakteru cílových skupin, **není možné říci, kde, v jakém rozsahu a jaké sociální služby chybí. Detailní znalost potřeb**, nejenom současných, ale i předpoklad o potřebách budoucích, **je ale důležitým základem plánování a měla by být prvním krokem v návrhu rozvoje sféry sociálních služeb.** Zcela zjevné je to v případě sociálních služeb pro seniory, jejichž počet i podíl v populaci bude narůstat a tento nárůst se bude v polovině příštího desetiletí dále zrychlovat!

Z dostupných údajů vyplynula také zajímavá skutečnost, že i při nižším využití některých sociálních služeb existuje v kraji nadprůměrný počet neuspokojených uchazečů. To značí **nízkou efektivitu spravování a využívání dostupných služeb**, která může být jednou z příčin nedostupnosti některých služeb v některých

regionech. S nízkou efektivitou využívání sociálních služeb může souviset také názor obyvatel kraje¹⁰ o **nedostatku informací o existujících sociálních službách**.

V souvislosti s **procesem demografického stárnutí** lze předpokládat, že **nároky na sociální služby budou vzrůstat**. S tím samozřejmě mohou **vzrůstat také náklady** na ně, a to za předpokladu, že služby budou poskytovány tradičním způsobem, nejčastěji jako služby pobytové. Zvyšující náklady si však od určité meze veřejné rozpočty nemohou dovolit, důležité je proto rozvíjet takové formy a typy sociálních služeb, které umožní klientům co nejdéle zachovávat aktivitu a co největší díl soběstačnosti, a to v jejich přirozeném prostředí. Toto by se nemělo týkat jen skupiny seniorů, ale i dalších klientů sociálních služeb.

Doporučovaná opatření:

Doporučujeme identifikovat detailněji **současné a budoucí potřeby obyvatel Olomouckého kraje na mikroregionální úrovni** (podle obvodů ORP) a na základě této identifikace provést hodnocení **dostupnosti různých typů sociálních služeb podle různého charakteru cílových skupin a podle jejich velikosti** (v zásadě se jedná o hodnocení poptávky/potřeby a nabídky sociálních služeb na krajské úrovni). Na základě tohoto hodnocení by pak měla teprve být navrhována konkrétní opatření. Vzhledem k limitům veřejných rozpočtů, a vzhledem k očekávanému zvětšování přinejmenším cílové skupiny starých lidí (75-84 a 85+), doporučujeme soustředit se na takové formy poskytování služeb, které co nejvíce umožní aktivní a soběstačný život příjemců sociální pomoci, tj. bude preferovat poskytování služby přímo v bydlišti příjemce, nikoliv ve veřejných zařízeních.

V souvislosti s tím doporučujeme prověřit a **zvýšit efektivitu** využívání sociálních služeb a zlepšit informovanost obyvatel o nabídce sociálních služeb.

Součástí důrazu na poskytování sociálních služeb v místě jeho bydliště by kromě rozvoje tohoto typu služeb mohla být také **transformace některých stávajících sociálních služeb** tak, aby klientům umožňovaly co nejvíce samostatný, aktivní život. K této transformaci však může dojít až po podrobném zhodnocení potřeb cílových skupin, a to včetně co nejpřesnějšího odhadu budoucích potřeb. Např. v případě velikosti cílové skupiny starých lidí lze udělat odhad jejich velikosti v území o velikosti Olomouckého kraje velice přesně na mnoho let dopředu.

8 Cestovní ruch

Otázky

- Jaké jsou podmínky Olomouckého kraje pro rozvoj cestovního ruchu?
- A jaké je jeho postavení mezi regiony Česka – jak významné je toto odvětví pro ekonomiku kraje?

Na území Olomouckého kraje se nachází **velký počet turistických cílů a atraktivit**. Mezi hlavní turistické cíle zde patří **nejen přírodní lokality** (chráněné krajinné oblasti, hory, atd.), určené pro sportovní, volnočasové či odpočinkové činnosti, **ale také města a obce se svými historickými a kulturními památkami** (hrady, zámky, chrámy, muzea, galerie, atd.). Jejich různorodost vytváří **dobré předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu (CR)**, protože umožňuje uspokojit širokou škálu jednotlivých typů cílových skupin návštěvníků.

Dobré podmínky pro rozvoj CR se ale zatím **nepromítly do jeho ekonomického přínosu** pro kraj, ani do ekonomického významu cestovního ruchu v Olomouckém kraji ve srovnání s jinými turistickými regiony ČR. Z hlediska návštěvnosti se Olomoucký kraj řadí mezi podprůměrné kraje. **Dle celkového počtu hostů Olomouckému kraji patří až 11. místo mezi kraji**, podíl zahraničních hostů a počet přenocování je 5. nejnižší, **podíl zahraničních návštěvníků na počtu přenocování dokonce 2. nejnižší**. Pouze v ukazateli průměrného

¹⁰ Výsledky průzkumu z roku 2008 – podle Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb.

počtu strávených nocí patří Olomouckému kraji 3. místo za Karlovarským a Královéhradeckým krajem. To je dáno poměrně hojným zastoupením lázeňských míst v kraji, kde průměrná délka pobytu i přes pokles v posledním období činila v roce 2008 11,9 nocí (v Česku pouze 10,4 nocí).

Tabulka 4: Srovnání krajů dle návštěvnosti, Ø 2006-2008

	hosté		zahraniční		přenocování		zahraničních		Ø počet nocí	
	počet	Poř.	% podíl	Poř.	počet	Poř.	% podíl	Poř.	počet	Poř.
Česko	12 594 239		51,24%		38 925 579		49,96%		3,09	
Praha	4 473 231	1.	88,45%	1.	11 864 361	1.	91,12%	1.	2,65	12.
Středočeský kraj	674 709	7.	26,15%	9.	1 861 625	8.	24,57%	8.	2,76	11.
Jihočeský kraj	943 927	3.	31,78%	5.	2 979 300	4.	24,19%	9.	3,16	6.
Plzeňský kraj	493 537	9.	31,55%	6.	1 483 376	11.	26,40%	7.	3,01	9.
Karlovarský kraj	675 064	6.	69,36%	2.	4 340 723	2.	73,07%	2.	6,43	1.
Ústecký kraj	359 536	13.	35,38%	4.	1 116 549	12.	31,93%	4.	3,11	8.
Liberecký kraj	688 666	5.	27,98%	8.	2 436 192	5.	30,61%	5.	3,54	4.
Královéhradecký kraj	874 056	4.	30,59%	7.	3 342 352	3.	30,54%	6.	3,82	2.
Pardubický kraj	356 705	14.	15,79%	12.	1 057 718	13.	15,49%	11.	2,97	10.
Vysočina kraj	391 128	12.	14,09%	14.	1 018 319	14.	14,71%	12.	2,60	13.
Jihomoravský kraj	1 135 125	2.	36,17%	3.	2 238 845	6.	32,07%	3.	1,97	14.
Olomoucký kraj	412 921	11.	21,94%	10.	1 557 434	10.	13,75%	13.	3,77	3.
Zlínský kraj	492 719	10.	14,17%	13.	1 690 042	9.	12,28%	14.	3,43	5.
Moravskoslezský kraj	622 913	8.	20,42%	11.	1 938 744	7.	16,49%	10.	3,11	7.

Zdroj: ČSÚ

Situaci v cestovním ruchu v Olomouckém kraji můžeme zjednodušeně popsat podle Porterova diamantu konkurenceschopnosti¹¹. OLK podle něj disponuje dobrými podmínkami na straně dostupných faktorů (přírodní i kulturní zdroje, vysoká koncentrace celé řady subjektů napojených na tento obor ad.). Subjektů působících v oblasti CR je v kraji také celá řada, konkurenci navíc představující i zbývající regiony Česka a je tedy možné předpokládat, že nejenom v kraji existuje zdravá konkurence a rivalita.

Podmínky na straně poptávky, jak naznačuje stabilizovaný vývoj počtu návštěvníků, jsou již významně horší. Otázkou zůstává ale především poslední vrchol diamantu, a tím je **přítomnost schopných a přizpůsobivých místních subdodavatelů a firem v návazných odvětvích a také vysoká míra interakce a spolupráce mezi firmami a dalšími veřejnými subjekty**. Právě **nedostatečnou koordinaci rozvojových aktivit** v oblasti cestovního ruchu a **obavu z konkurence mezi jednotlivými subjekty** můžeme považovat za významnou bariéru rozvoje CR v kraji.

Doporučená opatření:

Rozvoj cestovního ruchu tak, aby měl skutečný přínos pro ekonomiku, musí vycházet **z jasně vymezené strategie, na které se podílí široké spektrum subjektů a aktérů napojených na tyto aktivity** (tj. lázeňská centra, zástupci subjektů z pohostinství a stravovacích služeb, představitelé kraje, měst a obcí, majitelé hlavních památek). Právě fragmentace aktivit a podpory CR je podle našeho názoru jedním z důvodů zatím slabšího úspěchu cestovního ruchu v Olomouckém kraji.

Dále, cestovní ruch může mít úspěch pouze **(i) v oblastech s vysokým počtem kulturně-historických památek, (ii) ve venkovských oblastech jako možná alternativní aktivita přinášející nové pracovní příležitosti**, za předpokladu přilákání dostatečného počtu stálých návštěvníků a **(iii) v tradičních lázeňských oblastech**. Cestovní ruch určitě nemůže sloužit jako významná ekonomická aktivita pro celý kraj a rozhodně nelze předpokládat, že by rozvoj cestovního ruchu dokázal sám o sobě zvrátit špatný ekonomický vývoj kraje.

¹¹ Porterův diamant konkurenceschopnosti zjednodušeně řečeno naznačuje, jaké typy podmínek musí být splněny na určitém území, aby na něm mohlo dojít k rozvoji globální konkurenční výhody v určité specializaci. Jedná se o (1) podmínky faktorů / vstupů, (2) podmínky poptávky / výstupů (zejména nároční zákazníci, kteří umožní předvídat trendy vývoje globálního trhu), (3) podpůrná a svázaná odvětví a infrastruktura a instituce podporující danou specializaci a (4) rivalita, interakce a agresivní tržní strategie firem.

K tomu, aby se z cestovního ruchu a lázeňství mohl stát významný motor ekonomiky kraje, je jednoznačně nezbytné **dosázení skutečné mezinárodní špičky** a nabídky unikátních a atraktivních programů pro pobyt. Toho lze dosáhnout **koncentrací prostředků s jasně vymezenou vizí na ty oblasti (regiony), které mají pro takové aktivity největší potenciál.**

Pro úspěch cestovního ruchu jako odvětví je také důležitá spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem. Doporučujeme proto tuto spolupráci podporovat, a to v několika ohledech: (i) soustředit se ve veřejném sektoru na budování takové veřejné infrastruktury, která je přímo potřebná či doprovodná pro soukromé aktivity v cestovním ruchu, které vytvářejí pracovní místa a přispívají k regionálnímu HDP, (ii) stimulovat spolupráci mezi poskytovateli služeb v cestovním ruchu, a to zejména navenek vůči ostatním, konkurujícím regionům; (iii) podporovat vznik ucelených produktů cestovního ruchu či balíčků služeb různých poskytovatelů, cílených na konkrétní (a poznané) cílové skupiny.

9 Demografická struktura

Otázky

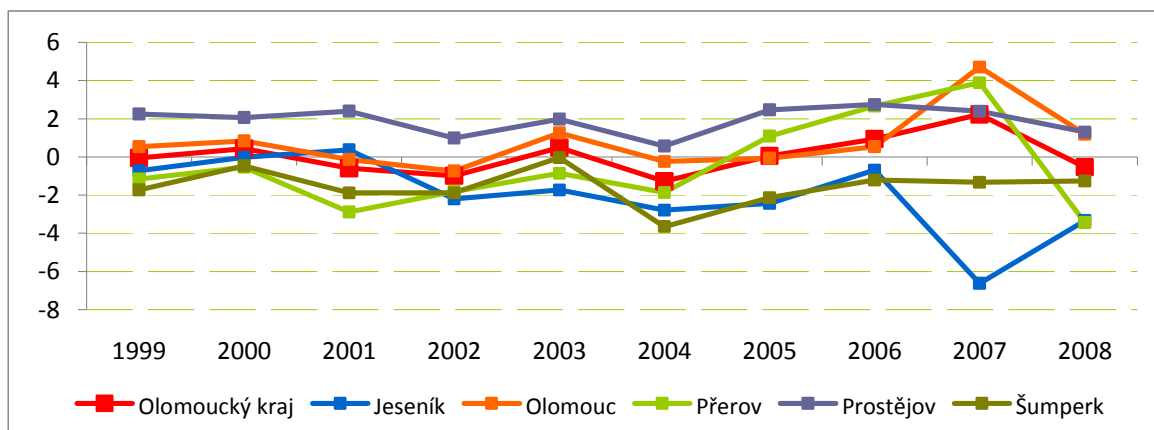
- Jaký byl pohyb obyvatelstva a jeho struktura v Olomouckém kraji v posledních letech ve srovnání s ostatními regiony Česka? Jak významné jsou regionální rozdíly v pohybu obyvatelstva v rámci Olomouckého kraje a jak ovlivňují socio-ekonomickou situaci jednotlivých regionů?
- Jaká je věková struktura populace kraje ve srovnání s Českem a jeho ostatními regiony? Existují rozdíly v procesu demografického stárnutí v rámci Olomouckého kraje a jaké jsou jejich příčiny a důsledky?

Obyvatelstvo je základním rozvojovým předpokladem a nositelem všech sociálních a hospodářských aktivit, a proto je znepokojující, že **se počet obyvatel v Olomouckém kraji nezvyšuje takovou měrou, jako ve většině ostatních krajů.** Do roku 2005 přitom docházelo v Olomouckém kraji k úbytkům počtu obyvatel. Důvodem byly jak ztráty způsobené přirozenou měnou, tak migrací obyvatelstva. Zatímco migrační saldo v posledních deseti letech kolísá okolo nuly, největší vliv na hodnotu celkového přírůstku má neustále se zvyšující přirozený přírůstek. Ten dosáhl v roce 2006 poprvé kladných hodnot, čímž došlo i k celkovému nárůstu počtu obyvatel kraje. **Z hlediska přirozené měny vývoj v Olomouckém kraji zcela koresponduje se situací v celé České republice. Ve srovnání s ostatními kraji však nejsou současné přírůstky přirozenou měrou tak významné,** což dokládá čtvrtá nejnižší hodnota přirozeného přírůstku v roce 2008.

V roce 2008 byl celkový přírůstek v Olomouckém kraji (0,54 ‰) druhý nejnižší ihned po Moravskoslezském kraji. **Olomoucký kraj přitom dosáhl v podstatě jako jediný kraj migračních ztrát (0,53 ‰).** Záporné hodnoty migračního salda jsou v souvislosti se strukturou vystěhovalých možnou hrozbou pro budoucí vývoj kraje. Na základě údajů týkajících se struktury vystěhovalých podle věku za poslední roky lze totiž konstatovat, že **Olomoucký kraj ztrácí obyvatelstvo v nejmladších věkových kategoriích a v kategoriích 25 – 34 let.** Z kraje se stěhují především mladí lidé, a kraj tak přichází o významné lidské zdroje. Graf 7 umožňuje dlouhodobější pohled na migrační saldo v Olomouckém kraji a jeho okresech.

Graf 7: Vývoj migračního salda v Olomouckém kraji a jeho okresech v letech 1999 až 2008

Poznámka: Migrační saldo udává počet vystěhovalých na 1000 obyvatel.

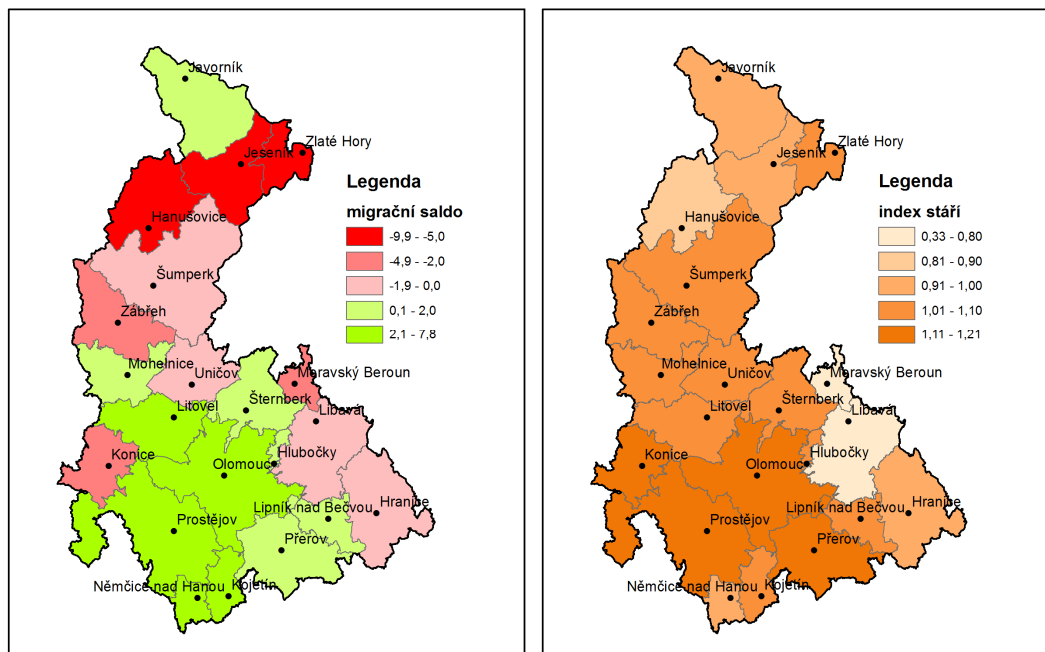
Zdroj: ČSÚ – Demografická ročenka okresů 1999 – 2008

Na základě demografických údajů o pohybu obyvatelstva na mikroregionální úrovni lze konstatovat jistou podobnost okresů Jeseník a Šumperk oproti okresům Prostějov a Olomouc. Uvedené dvě skupiny okresů se výrazně liší zejména z hlediska migračního salda. Zatímco **okresy Jeseník a Šumperk obyvatele stěhováním ztrácejí, ostatní okresy jsou migračně ziskové**. Migrační ztráty okresů Jeseník a Šumperk jsou přitom dlouhodobé, od roku 1999 dosáhla hodnota migračního salda kladné hodnoty 0,4 ‰ pouze v roce 2001 v okrese Jeseník.

Znepokojující pro budoucí socio-ekonomický vývoj těchto okresů je věková struktura migrantů, neboť nejvíce se z okresů stěhují obyvatelé ve věkové kategorii 25 – 29 let a obecně obyvatelé mladší 40 let. Dlouhodobý růst počtu obyvatel stěhováním zaznamenává okres Prostějov a v posledních letech také okres Olomouc, kam se stěhují zejména obyvatelé v produktivním věku 15 – 44 let. Výkyvy hodnot migračního salda okolo nuly zaznamenává okres Přerov, který v roce 2008 dosáhl nevyššího úbytku počtu obyvatel stěhováním. Hodnoty migračního salda přitom vykazují obecně u všech okresů Olomouckého kraje vyšších absolutních hodnot oproti přirozenému přírůstku, který tak ovlivňuje počet obyvatel v okresech menší měrou. Větší populační zisky přirozenou měrou zaznamenal pouze okres Olomouc, což souvisí s atraktivitou tohoto metropolitního území pro mladé páry zakládající rodiny. V detailnějším pohledu jsou hodnoty migračního salda znázorněny na obrázku 1.

Obrázek 1: Migrační saldo a index stáří ve správních obvodech POÚ Olomouckého kraje

Poznámka: Index stáří uvádí podíl počtu obyvatel starších 65 let na 1 dítě ve věku 0 – 14 let.

Zdroj: ČSÚ

Vývoj porodnosti, úmrtnosti a migrace ovlivňuje věkovou strukturu obyvatelstva. Věkové složení obyvatelstva, které je předpokladem dalšího vývoje, dlouhodobě poznamenává probíhající proces demografického stárnutí. Olomoucký kraj má relativně **nízké zastoupení dětské složky populace**, čímž se řadí na páté místo ve srovnání s ostatními kraji. **Nepříznivou situaci z hlediska věkové struktury dokládá hodnota indexu stáří (podíl obyvatel starších 65 let k počtu obyvatel mladších 15 let), která je vyšší ve srovnání s údajem za celou Českou republiku.** Hodnota 1,07 navíc dokládá, že **populace seniorů již převyšuje dětskou populaci.**

Z predikcí ČSÚ je navíc zcela zřejmé, že **věková struktura v kraji se bude dále zhoršovat.** Určitý nárůst počtu dětí ve věku do 14 let bude brzy provázen zrychlujícím se zvyšováním počtu lidí starších 65 let (tedy v důchodovém věku), a zejména pak lidí starších 75 a 85 let, což jsou již skupiny, které v rostoucí míře budou vyžadovat zdravotní péči a sociální služby. Vzhledem k charakteru migrace, tedy pomalému odlivu lidí v mladším a středním věku, může být situace v Olomouckém kraji ještě daleko horší, než vyplývá z projekce ČSÚ, která s migrací nepočítá.

Věková struktura obyvatelstva také nepříznivě ovlivňuje socio-ekonomickou situaci kraje, což dokládají údaje o ekonomické aktivitě obyvatel, která je ve všech okresech nižší než celorepublikový průměr. Hodnot nad 50 % dosahuje pouze okres Olomouc díky své atraktivitě z hlediska pohybu za prací, a tedy kladnému migračnímu saldu obyvatel v produktivním věku, a okres Jeseník s obecně příznivější demografickou strukturou obyvatel s mladší populací. Při regionálním pohledu na proces demografického stárnutí opět nalezneme rozdíl mezi okresy s mladší populací (Jeseník, Šumperk) na jedné straně a demograficky staršími okresy Prostějov a Přerov na straně druhé.

Hodnoty migračního salda a indexu stáří jako nejdůležitějších demografických charakteristik majících dopad na celkovou socio-ekonomickou situaci v regionech jsou pro úroveň správních obvodů POÚ znázorněné na obrázku 1. Územně detailnější pohled na demografickou situaci je v tomto případě velmi důležitý, neboť umožňuje lépe **identifikovat problémové oblasti postižené vysokými úbytky počtu obyvatel a nepříznivou věkovou strukturou populace.** Z mapy je zřejmá **severojižní polarita Olomouckého kraje z demografického hlediska.** Zatímco severní obvody POÚ jsou migračně ztrátové, věková struktura v těchto regionech je příznivější než v obvodech na jihu Olomouckého kraje. Hrozbou pro POÚ Hanušovice, Jeseník a

Zlaté Hory jsou vysoké migrační ztráty, když migrační ztráta dosáhla v tříletém průměru hodnoty vyšší než 5 %. Problémovým regionem je obvod POÚ Konice, kde jsou vysoké migrační ztráty navíc spojené se starší populací.

Doporučená opatření:

Nepříznivá demografická situace v Olomouckém kraji úzce souvisí s jeho socio-ekonomickou situací. Především **migrace obyvatelstva je indikátorem kvality života v určitém území**. Obyvatelé svým pohybem reagují na nabídku volných pracovních míst, možnosti bydlení, výši mezd (často i na kvalitu životního prostředí, ta je ale v případě Olomouckého kraje dobrá, především v severních částech kraje) atd. **Nízká migrační atraktivita Olomouckého kraje ovlivňuje nízký růst počtu obyvatel, stárnutí populace, nízkou ekonomickou aktivitu obyvatel, a tedy zpětně působí na zhoršení socio-ekonomické situace v kraji.**

Z tohoto pohledu je **klíčové udržení obyvatel v Olomouckém kraji**, zejména těch mladších a vzdělaných. **Zvýšení atraktivity prostředí** je možné docílit pouze nabídkou kvalitních pracovních příležitostí za současného zachování kvality životního prostředí. Významnou úlohu ve stabilizaci mladší populace hraje i dostupnost bydlení, je ale nejisté, je-li kraj schopen se v této oblasti angažovat. Ideální se z tohoto pohledu zdá zaměření podpory na mladé absolventy univerzit v Olomouci, aby po vystudování našli pracovní uplatnění v Olomouckém kraji a byli kvalitním lidským potenciálem pro budoucí vývoj.

Opatření proti demografickému stárnutí jsou velice obtížná – pokud jsou vůbec možná. Nicméně **stárnutí populace je třeba přizpůsobit charakter a zaměření veřejných služeb**, jejich rozsah a formu poskytování, a to nejen sociálních služeb, ale veřejných služeb obecně. Přestože zvyšování počtu lidí ve věkových skupinách, které budou mít rostoucí potřebu např. sociálních služeb, bude pozvolné, je nevyhnutelné. **Přizpůsobení veřejných služeb nelze učinit v horizontu 2-3 let, jedná se o dlouhodobý úkol, který je zapotřebí začít plánovat a realizovat již nyní.**

Uvedené problémy demografického vývoje jsou ještě významnější při pohledu na regionální úroveň. **Stabilní migrační proudy (severní oblasti kraje ztrátové, jižní ziskové) i věková struktura migrantů ovlivňující věkové složení obyvatelstva mají za následek nepříznivý socio-ekonomický vývoj některých regionů (například správní obvod POÚ Konice).** V těchto regionech je nutné veřejnou podporu cílit nejen na řešení aktuálních problémů (vyšší potřeba veřejných služeb pro seniory atd.), ale zejména na eliminaci příčin tohoto stavu. Opět se tedy jedná o nutnost zvýšení atraktivity území pro obyvatele.

10 Územní rozdíly v Olomouckém kraji

Otázky

- Jsou v Olomouckém kraji velké nebo malé regionální rozdíly ve srovnání s ostatními regiony Česka? Představují regionální rozdíly vážný problém a je pravděpodobné, že se budou v budoucnosti zvětšovat?
- Jaký byl vývoj regionálních rozdílů v posledních letech? Změnil se výrazně jejich charakter či naopak zůstává regionální diference Olomouckého kraje dlouhodobě stabilizovaná?

Základní charakter regionální diference Olomouckého kraje vyplývá z odlišné geografické polohy jednotlivých oblastí, rozdílných přírodních podmínek a tím i charakteru osídlení. Severní, periferně položené území okresů Jeseník a Šumperk patří dlouhodobě mezi hospodářsky slabé regiony, které lze charakterizovat jako venkovské s nižším stupněm urbanizace a ekonomického rozvoje, avšak s lepším přírodním prostředím v převážně horské krajině. Jižně položené oblasti okresů Olomouc, Prostějov a Přerov zasahují naopak do úrodných oblastí Hané a nalezneme zde významné metropolitní oblasti s diverzifikovanou hospodářskou základnou. Tato základní diference Olomouckého kraje ovlivňuje současnou socio-ekonomickou situaci v jednotlivých regionech, která je pozměněna zejména díky **mikroregionálním dopadům celosvětové ekonomické krize.**

Existující územní rozdíly v Olomouckém kraji lze analyzovat na základě údajů za **tři regionální úrovně**, které odpovídají členění Olomouckého kraje z územně-správního hlediska na pět okresů, 13 správních obvodů ORP a 20 správních obvodů POÚ, které doplňuje Vojenský újezd Libavá. Použitá měřítková úroveň sledování samozřejmě velmi ovlivňuje výsledky hodnocení regionálních rozdílů. Zatímco analýza územních rozdílů na okresní úrovni potvrzuje jednoduché regionální vzorce o **tradičním rozdělení kraje na jižní metropolitní a severní periferní část**, analýzy za správní obvody ORP a POÚ poukazují na velké vnitrookresní rozdíly a silně **individuální charakter regionální diference**.

Analýza územní diference Olomouckého kraje na nižších řádovostních úrovních ukazuje na **proměňující se charakter regionálních rozdílů v Olomouckém kraji v posledních letech**. Obecně lze konstatovat, že **tradiční rozdělení na severní a jižní část platí nejvíce pro demografickou situaci v těchto regionech. Socio-ekonomickou úroveň regionů již nelze takto generalizovat. Také rozdělení na periferní a metropolitní oblasti**, ačkoliv je v určitých ohledech stále zřejmé, **není nejdůležitějším znakem diference Olomouckého kraje**. Rovněž metropolitní oblasti se v současné době ocitají díky ekonomické restrukturalizaci a krizi v problémové situaci. Čím územně detailnější úroveň je k analýze regionálních rozdílů použita, tím více se zřejmá polarita sever vs. jih identifikovaná na okresní úrovni rozpadá a při analýze na úrovni obvodů POÚ již lze hovořit o zcela **individuální diferenciaci problémových regionů**. Tuto skutečnost dokládá výsledek souhrnného hodnocení míry postižení jednotlivých obvodů POÚ v Olomouckém kraji provedeného na základě množství ukazatelů (metodika viz Příloha 2), který je znázorněn na obrázku 2.

Velikost vnitřních regionálních rozdílů v Olomouckém kraji je nutné hodnotit relativně vzhledem k ostatním regionům České republiky. Ačkoliv například obvod POÚ Olomouc dosahuje nejlepších hodnot socio-ekonomických ukazatelů v rámci Olomouckého kraje, jeho relativní pozice v rámci celé České republiky je nepříznivá. Obecně lze konstatovat, že v posledních letech došlo v Olomouckém kraji ke **snížení velikosti regionálních rozdílů, bohužel ale z důvodu relativního propadu vyspělejších regionů**.

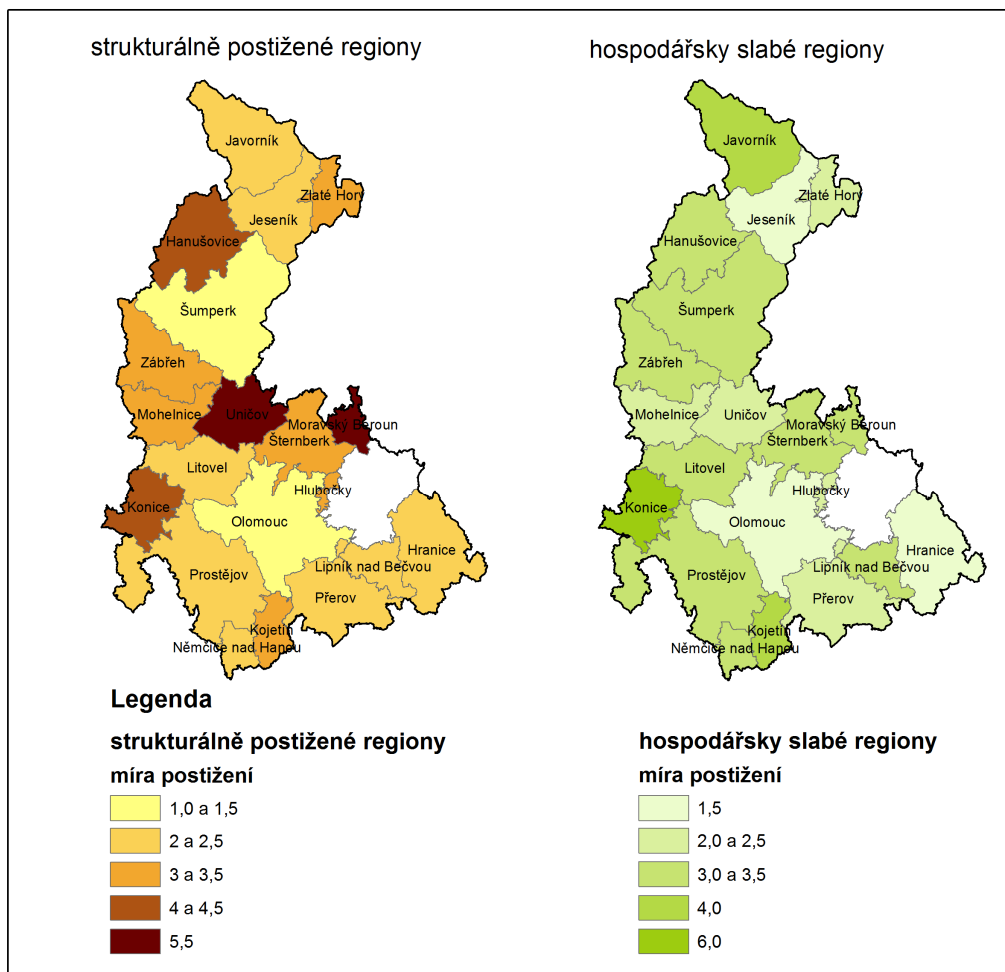
Relativní snižování regionálních rozdílů lze doložit výsledky hodnocení regionů pro účely vymezení území se soustředěnou podporou státu, které probíhalo na úrovni okresů a správních obvodů ORP. Hodnoty souhrnného koeficientu vyjadřujícího určitou „problémovost“ dokazují pro okresy Olomouckého kraje **vysoké postižení z hlediska situace na trhu práce a celkové ekonomické úrovně ve všech okresech Olomouckého kraje**. Mezi 17 státem podporovaných okresů patří z Olomouckého kraje okresy Jeseník, Šumperk a Přerov. Tyto **hospodářsky slabé regiony** charakterizované nízkou životní úrovní, nízkou hustotou osídlení a nadprůměrnou nezaměstnaností dohromady zabírají přes polovinu území Olomouckého kraje, a žije v nich přes 300 000 obyvatel (skoro 47 % obyvatel Olomouckého kraje). Okres Prostějov je v pořadí hodnocení problémovosti třetím okresem, který mezi regiony se soustředěnou podporou státu zařazen nebyl. Relativně špatné postavení má i nejméně problémový okres Olomouckého kraje – Olomouc, který se řadí na 28. místo mezi všemi okresy. V porovnání s celou Českou republikou tedy v případě Olomouckého kraje nelze hovořit o výrazné územní diferenciaci z hlediska situace na trhu práce, neboť všechny okresy dosahují výrazně nadprůměrných hodnot souhrnného koeficientu, a tím dokládají nepříznivou situaci v kraji. Mezi státem podporované regiony dále patří dva správní obvody ORP Šternberk a Uničov, které byly na základě údajů o míře nezaměstnanosti vymezeny jako **území s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností**. Tyto dva obvody zabírají 10 % území Olomouckého kraje a žije v nich skoro 50 000 obyvatel.

Území tří okresů a dvou územních obvodů ORP se soustředěnou podporou státu zabírají dohromady přes 60 % území Olomouckého kraje a žije v nich více než polovina obyvatel. Srovnatelně z hlediska podílu podporovaných regionů je na tom kraj Moravskoslezský a Liberecký, nejproblémovějším je v tomto ohledu Ústecký kraj. **Z hlediska rozsahu podporovaného území a počtu obyvatel v celorepublikovém srovnání se Olomoucký kraj řadí na čtvrté místo** za kraje Moravskoslezský, Ústecký a Jihomoravský. Vysoký podíl problémových regionů na území Olomouckého kraje dokazuje i skutečnost, že **mezi problémové regiony patří 9 ze 13 ORP**.

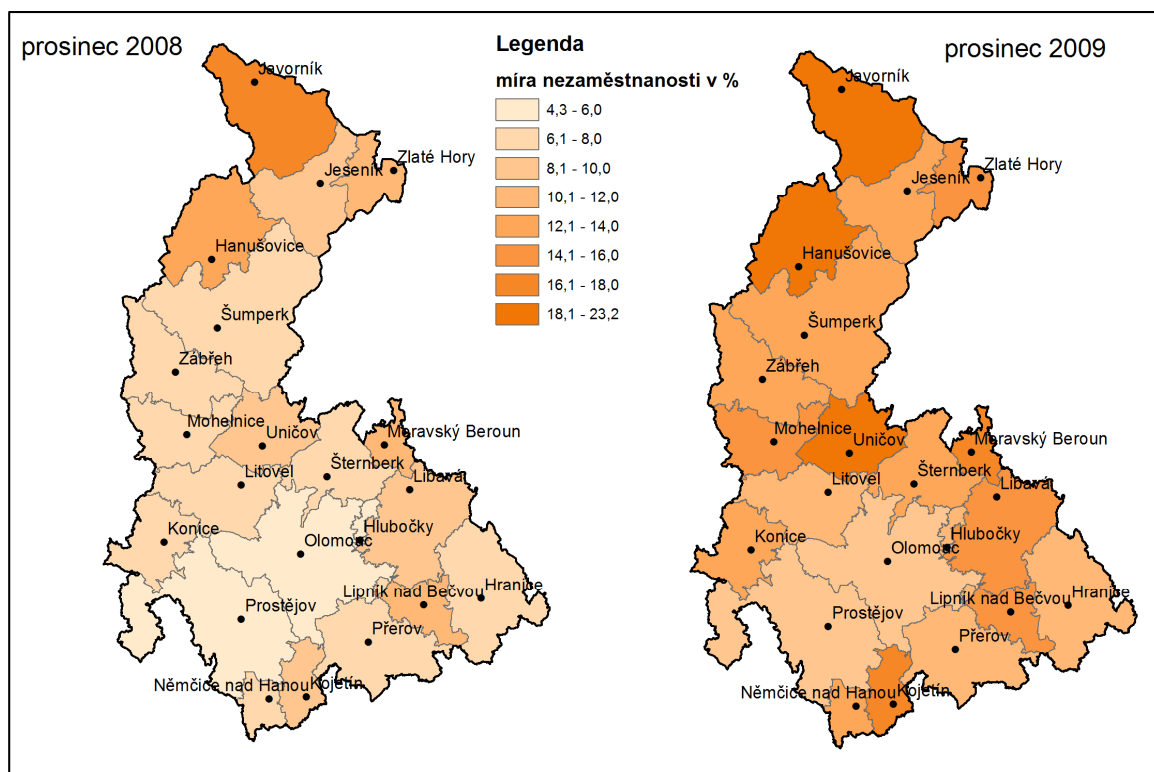
Obrázek 2: Hodnocení míry postižení správních obvodů POÚ Olomouckého kraje

Nejvýznamnějším syntetickým ukazatelem hospodářské prosperity i socio-ekonomických podmínek území, který má velmi silnou vypovídací schopnost zejména v územním detailu obcí a mikroregionů, je míra nezaměstnanosti. Regionální diference míry nezaměstnanosti je znázorněna na obrázku 3. Nadměrný růst počtu nezaměstnaných jako nejvýznamnější negativní projev probíhající ekonomické restrukturalizace postihl mezi koncem roku 2008 a 2009 všechny regiony Olomouckého kraje. **Největších relativních přírůstků počtu nezaměstnaných přitom dosáhly obvody s nižší mírou nezaměstnanosti, čímž se územní rozdíly relativně snížily.** Nejproblémovějšími regiony z hlediska vysoké míry nezaměstnanosti jsou obvody POÚ Uničov, Hanušovice a Javorník, v nichž míra nezaměstnanosti přesáhla v prosinci roku 2009 hodnotu 20 %.

Obrázek 3: Míra nezaměstnanosti ve správních obvodech POÚ Olomouckého kraje

Doporučená opatření:

Tradiční územní diferenciaci Olomouckého kraje na severní a jižní část je stále zřejmá z hlediska demografických charakteristik (severní migračně ztrátová oblast s mladší populací vs. stárnoucí, ale migračně ziskový jih), ne však zcela platná z hlediska socio-ekonomické situace v regionech. Zde se projevuje **individualizace problémových regionů, kterou je nutné zohlednit v charakteru veřejné pomoci. Veřejná pomoc by neměla směřovat pouze do tradičně hospodářsky slabších perifernějších oblastí v severní části Olomouckého kraje, ale je potřeba ji cílit do jednotlivých problémových regionů s přihlédnutím k jejich specifickým potřebám.**

Dokladem rozdílného charakteru postižení jednotlivých regionů, který by se měl projevit odlišnými formami veřejné podpory, jsou výsledky hodnocení a vymezení hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů. Například POÚ Uničov patří podle této analýzy mezi nejvíce strukturálně postižené regiony, zároveň je ale hodnocen jako jeden z nejlepších z hlediska hospodářské síly regionu. Právě tento obvod byl nejvíce poznamenán nárůstem nezaměstnanosti, a je proto potřeba mu věnovat náležitou pozornost a provést kroky vedoucí ke snížení extrémně vysoké nezaměstnanosti. Podobně je na tom také POÚ Moravský Beroun.

Opakem je periferní POÚ Javorník, který je řazen mezi hospodářsky slabé regiony, míra strukturálního postižení je však velmi malá. Obdobně je na tom POÚ Litovel. Zde je nutné zaměřit charakter intervencí na celkové povzbuzení atraktivnosti území jak pro obyvatele, tak podnikatelské subjekty. Obvody POÚ Konice, Hanušovice, Kojetín a Zábřeh lze zařadit jak ke strukturálně postiženým, tak hospodářsky slabým regionům, a jejich podpora by tedy měla mít širší záběr.

Regionální rozdíly jsou v Olomouckém kraji relativně nízké a samy o sobě nepředstavují pro budoucí vývoj hrozbu. Ani Olomouc jako okres s nejpříznivější socio-ekonomickou situací v Olomouckém kraji není ve srovnání s ostatními oblastmi České republiky úspěšným regionem, který by mohl být pro ostatní regiony hnacím motorem. **Z hlediska regionální politiky kraje lze doporučit podporu metropolitní oblasti Olomouce jako přirozeného centra kraje, neboť relativní propad regionu Olomouc má za následek zhoršenou situaci v celém kraji.**

11 Hodnocení účinnosti čerpání dotací EU a ČR na úrovni kraje

Hodnocení čerpání dotací vychází z dat poskytnutých Olomouckým krajem, protože data z monitorovacích systémů na regionální úrovni jsou obtížně dostupná či v kvalitě, která by umožnila srovnatelnost, nedostupná. Metodika zjišťování dat o čerpání poskytnutých Olomouckým krajem nebyla součástí poskytnutých dat. Z popisu tabulek vyplývá, že pro různé operační programy jsou uváděny různé stavy projektů. Například pro ROP Střední Morava jsou u některých projektů uváděny částky rozpočtů a u jiných projektů částky skutečně poskytnuté výše dotace, přičemž není zcela jasné, znamená-li skutečně poskytnutá výše dotace částku již proplacenou, nebo částku, vyplývající z rozhodnutí o poskytnutí dotace či smlouvy.

V některých případech jsou uváděny pouze příspěvky Společenství (např. IOP, OP LZZ), v jiných doporučená výše podpory (např. OPVK, OP VaVpl), a např. v OPPI absolutní částka dotace. S výjimkou ROP jsou však pro každý operační program částky čerpání uváděny stejně v rámci jednoho programu, a jsou tedy uvnitř programu plně srovnatelné. Z toho důvodu jsou informace a analýzy v této kapitole nutně pouze omezené. Územní srovnání považujeme za korektní, srovnání pokroku čerpání v jednotlivých programech je však možno brát pouze jako indikativní.

Tabulka 5: Stav čerpání OP v OLK z celkové alokace podpory ČR 2007-2013, únor 2010

Operační program	Rídící orgán	OLK (mil. Kč)	Alokace ČR (mil. Kč)	% podíl OLK	OLK na 1 obyv. (Kč)	ČR na 1 obyv. (Kč)	% podíl OLK
OPD*	MD	8 417	175 934	4,8%	13 108	16 808	78,0%
ROP SM	RR SM	4 573	20 043	22,8%	7 122	16 248	43,8%
OPŽP*	MŽP	4 056	150 164	2,7%	6 316	14 346	44,0%
OP VK	MŠMT	1 178	55 797	2,1%	1 834	5 330	34,4%
OP LZZ	MPSV	727	55 937	1,3%	1 132	5 344	21,2%
OP PI	MPO	721	92 694	0,8%	1 123	8 855	12,7%
OP VaVpl	MŠMT	708	63 180	1,1%	1 103	6 036	18,3%
IOP*	MMR	390	47 736	0,8%	608	4 560	13,3%
OPPS ČR-PL	MMR	273	6 691	4,1%	424	1 968	21,6%
OP TP	MMR	5	7 560	0,1%	8	722	1,1%
Celkem		21 048	675 737	3,1%	32 778	64 555	50,8%

Poznámka: *za Olomoucký kraj bez státního rozpočtu (pouze příspěvek EU)

Zdroj: Olomoucký kraj, Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání fondů SF / FS - únor 2010

Analýza čerpání a úspěšnosti jednotlivých území kraje je provedena za obvody obcí s rozšířenou působností. Tabulka č. 5 zachycuje stav úspěšnost žadatelů v Olomouckém kraji podle jednotlivých operačních programů přibližně v polovině programovacího období 2007-2013. K 28.2.2010 bylo v Olomouckém kraji proplaceno, schváleno či doporučeno celkem 1209 projektů (vč. pěti projektů na nichž se podílí Olomoucký kraj s dalšími kraji) za více než 21 mld. Kč, což představuje 3,1 % celkové alokace ČR. Pokud tyto údaje přepočteme na jednoho obyvatele, Olomoucký kraj dosahuje v čerpání přibližně poloviny alokované částky ve srovnání s průměrem ČR.

V rámci jednotlivých OP je z tabulky dále patrné, že největší objem finančních prostředků ze SF v Olomouckém kraji byl přidělen 4 projektům z OP Doprava, přičemž více než 6,8 mld. Kč připadá na společný projekt se Zlínským krajem, kterým je stavba dvou úseků silnic dálničního typu D1 – stavba 0135 Kroměříž-Říkovice a R55 – stavba 5503 Skalka-Hulín. Druhou finančně nejdotovanější dopravní stavbou je elektrizace železniční trati Zábřeh – Šumperk ve výši 1,2 mld. Kč.

V rámci Regionálního operačního programu Střední Morava bylo pouze v Olomouckém kraji proplaceno či schváleno celkem 276 projektů o celkové dotaci z EU a státního rozpočtu ve výši téměř 4,6 mld. Kč, což představuje méně než čtvrtinu alokovaných prostředků ROPu. Přibližně třetina dosavadních dotací je spojena

s projekty dopravní infrastruktury – zejména výstavbou či rekonstrukcí silnic II. a III. třídy, a pětina projektů s rozvojem cestovního ruchu – sportovní a rekreační areály, hotely apod.

Třetí největší objem dotací (více než 4 mld. Kč) z EU byl přidělen 208 projektům z OP Životní prostředí, přičemž více než 30 % těchto dotací náleží projektu Zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy (II. fáze) na Šumpersku. Přepočtený podíl čerpání na obyvatele činí 44 %, tedy po OPD druhý nejlepší souhrn dotací. Z dalších OP dle čerpání na obyvatele si Olomoucký kraj stojí o něco hůře v OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (34 % při počtu 161 projektů), dále pak OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko (22 %, 11 projektů), OP Lidské zdroje a zaměstnanost (21 %, 43 projektů) a OP Výzkum a vývoj pro inovace (18 %, pouze jeden projekt Univerzity Palackého). OP VaVpl je však teprve v začátcích a počet projektů se bude pravděpodobně ještě měnit.

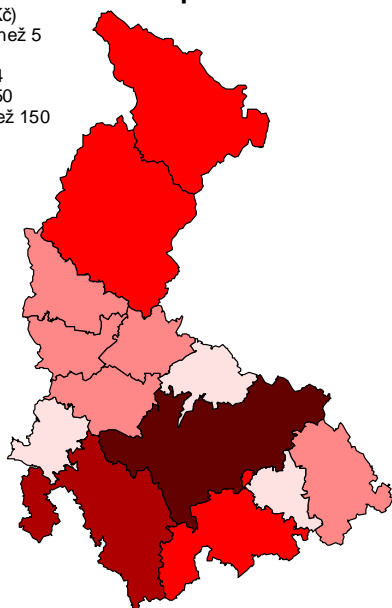
Velmi nízké je pak čerpání i přes nejvyšší počet projektů (365) z Integrovaného Operačního programu (13 %), z OP Podnikání a inovace (13 %, 139 projektů) a OP Technická pomoc (1 %, pouze jeden projekt).

Úspěšnost čerpání z evropských fondů dle regionů (obvodů) ORP zachycují obrázky 4 – 7. Z hlediska čerpání dotací z Evropského sociálního fondu (OP VK a OP LZZ) o celkovém objemu 1,9 mld. Kč je jednoznačně nejúspěšnějším obvodem ORP Olomouc (viz obrázek 4), kde bylo dosud podpořeno 120 ze všech 204 projektů s celkovou dotací přes 1 mld. Kč, což představuje více než polovinu celkového objemu čerpaných dotací ESF. Další 29 % objemu dotací směřovalo na projekty celého kraje. Na ostatní ORP pak připadá pouze 17,3 % dotací, přičemž na ORP Prostějov 5,4 %, Přerov 3,9 %, Šumperk 2,7 % a Jeseník 1,6 %, ostatní obvody dosud čerpalý na projekty méně než 24 mil. Kč.

Obrázky 4 a 5: Stav čerpání dotací ESF a ERDF+FS dle ORP, únor 2010

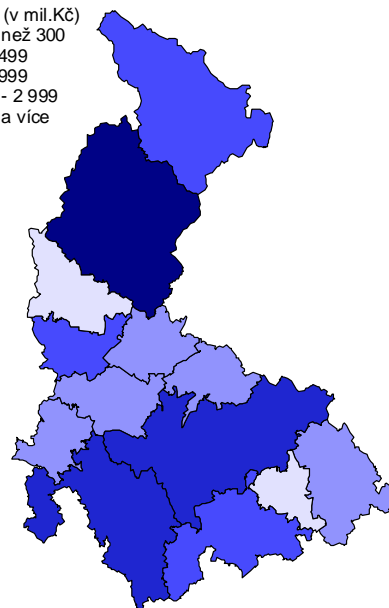
ESF (v mil.Kč)

	méně než 5
	5 - 24
	25 - 74
	74 - 150
	více než 150

ERDF + FS (v mil.Kč)

	méně než 300
	300 - 499
	500 - 999
	1 000 - 2 999
	3 000 a více

Zdroj: Olomoucký kraj, Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání fondů SF / FS - únor 2010

Úspěšnost čerpání obvodů ORP z Evropského fondu regionálního rozvoje a Fondu soudržnosti (fondy nelze v tomto případě rozlišit, jelikož některé OP jsou financovány z obou fondů) zachycuje obrázek 5. Celkový objem dotací činil přes 19 mld. Kč, přičemž 7,4 mld. Kč (téměř 39 %), připadá na společné projekty s dalšími kraji (především výše zmíněná výstavba silnic dálničního typu), které v mapce nejsou zobrazeny. Nejúspěšnějšími obvody ORP jsou Šumperk a Olomouc s 18% resp. 14% podílem na dotacích, následuje pak Prostějov (7 %) a Jeseník (5 %).

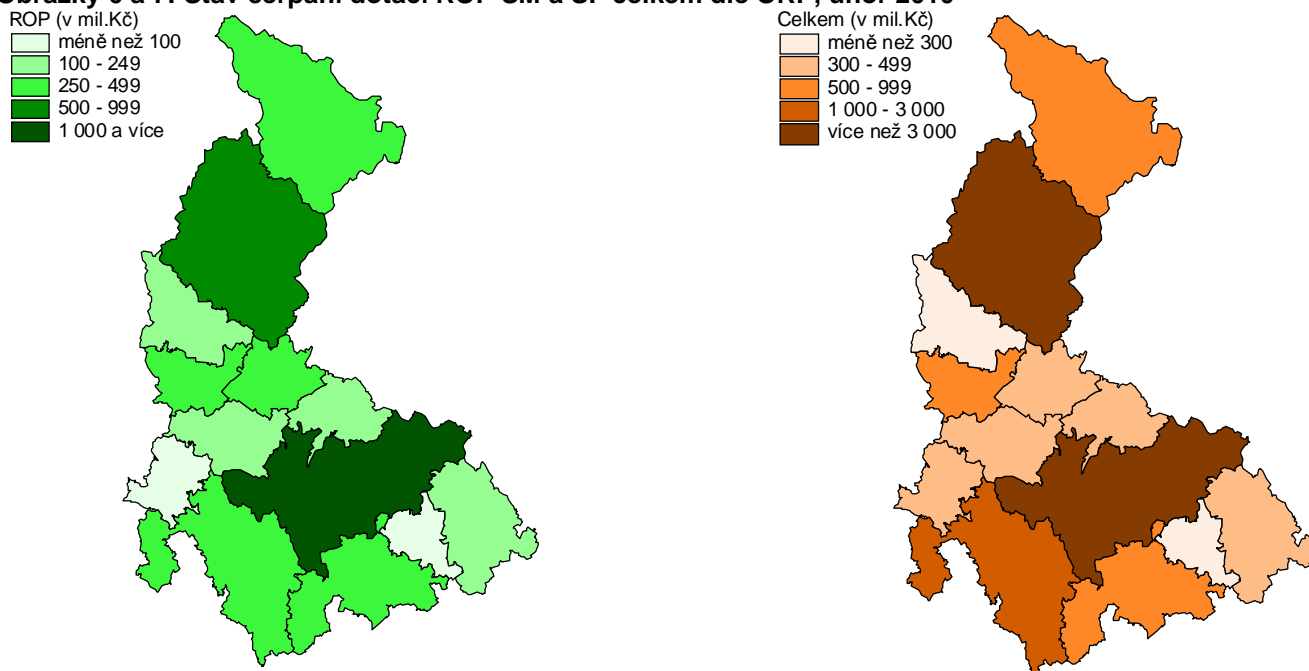
Obrázek 6 dokumentuje úspěšnost obvodů ORP v rámci Regionálního operačního programu Střední Morava. Přibližně čtvrtina dotací připadá na ORP Olomouc a více než 16 % dotací na ORP Šumperk, 11 % na ORP

Prostějov, 10 % na ORP Jeseník a 9 % na ORP Mohelnici. Naopak nejméně úspěšnými jsou obvody ORP Lipník nad Bečvou a Konice s méně než 2 %.

Dle celkového dosavadního čerpání dotací (obrázek 7) byly dosud neúspěšnějšími obvody ORP Olomouc a Šumperk (po 17 %), naopak nejméně úspěšné jsou ORP Litovel, Hranice, Konice (méně než 2% podíl na dotacích) a Zábřeh a Lipník nad Bečvou (méně než 1 %). Nejvíce projektů bylo doporučeno či schváleno v ORP Olomouc (300), následuje Prostějov (187), Přerov (140) a Šumperk (135), nejméně pak v ORP Mohelnice (30), Konice a Lipník nad Bečvou (po 28).

Obrázky 6 a 7: Stav čerpání dotací ROP SM a SF celkem dle ORP, únor 2010

Zdroj: Olomoucký kraj, Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání fondů SF / FS - únor 2010

Budoucí čerpání prostředků z jednotlivých OP nelze z dostupných či z poskytnutých dat zjistit, jakékoliv odhady v tomto směru by byly činěny jen velice jednoduchými lineárními predikcemi, jejichž informační hodnota je mizivá. Nicméně z tabulky č. 5 jednoznačně vyplývá, že Olomoucký kraj není v čerpání dotací, zejména v některých OP, příliš úspěšný. Alespoň za předpokladu, že poskytnuté údaje udávají objem dotací za projekty, které byly již schváleny. Pokud se jedná o dotace skutečně proplacené, pak z poskytnutých údajů nelze na rychlost čerpání a úspěšnost kraje usuzovat.

Přes nejistotu v metodice poskytovaných dat jsou patrné značné rozdíly v úspěšnosti čerpání mezi jednotlivými programy. V kontextu hospodářského zaostávání kraje je alarmující malá úspěšnost při čerpání prostředků z OPPI, které by měly podporovat ekonomický růst a rozvoj podnikání. Rovněž v IOP a OPLZZ je úspěšnost kraje při čerpání nízká.

Uvedené závěry, i když jsou opřeny o metodicky nevyjasněné informace, vcelku jednoznačně ukazují na to, že absorpční kapacita kraje, tedy jeho schopnost připravit dobré projekty a čerpat prostředky EU, je omezená, a to nejen podle jednotlivých OP, ale také jsou závažné a zcela zřejmé rozdíly v úspěšnosti čerpání v některých obvodech obcí s rozšířenou působností. S výjimkou rozsáhlých projektů dálniční infrastruktury a infrastruktury na zlepšení kvality vod by měly být připraveny a realizovány kroky/opatření pro zvýšení absorpční kapacity a pro zlepšení využívání prostředků EU k podpoře hospodářského růstu a faktorů, které hospodářský růst ovlivňují.

12 Analýza zajištění veřejných služeb na území Olomouckého kraje

Otázky

- Jaká je dostupnost hlavních typů veřejných služeb v Olomouckém kraji?
- Je možné v této sféře identifikovat významné problémy, například i v souvislosti s předpokládanými vývojovými trendy?

Na základě zadání Olomouckého kraje zpracovatelé provedli analýzu zajištění veřejných služeb na území kraje. Jednalo se o veřejné služby uvedené v § 3 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Analýza určila, které veřejné služby jsou zajišťovány z úrovně státu, kraje, obcí a jimi zřizovaných organizací. Stejně tak popsala, jakým způsobem je daná služba poskytována Olomouckým krajem, zda ji zajišťuje vlastními prostředky, zřizuje k tomuto účelu příspěvkové organizace, zda ji zajišťuje nákupem služeb od jiných subjektů, apod. Vzhledem k rozsahu tohoto materiálu a místy složitější orientaci v textu se zadavatel dohodnul se zpracovateli na jeho zestručnění a předložení hlavních závěrů vyhodnocení zajištění veřejných služeb na území OLK. Původní materiál bude přílohou celé Socio-ekonomické analýzy Olomouckého kraje.

U každé veřejné služby bude uveden stručný, shrnující popis hlavních rolí v poskytování dané služby, a to na úrovni státu, kraje a obcí, zmíněna ministerstva, odbory krajského úřadu, organizace a agentury podílející se na naplňování služby, popsány aktivity, které realizuje Olomoucký kraj, a to především se zaměřením na samostatnou působnost Olomouckého kraje (v přenesené působnosti budou aktivity více zobecněny). V případě dostupnosti relevantních dat a s ohledem na zkušenosti zpracovatelů s aktivitami realizovanými jinými kraji bude provedeno odborné zhodnocení dané veřejné služby, příp. dána doporučení na jejich zkvalitnění.

V následujícím textu bude zejména popsáno zajištění veřejných služeb na území OLK, kde má kraj významnou roli, a to s důrazem na aktivity, které mají své finanční nároky na rozpočet kraje. Naopak veřejné služby dle § 3 zákona č. 248/2000 Sb., kde je role kraje zanedbatelná, nebudou dále popisovány. Týká se to především provádění pozemkových úprav, vzniku právnických osob a tvorby programů. V oblasti tvorby programů Olomoucký kraj zpracovává Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje, který je základním střednědobým programovým dokumentem k podpoře regionálního rozvoje na úrovni kraje, a další rozvojové strategické a koncepční dokumenty, které přispívají k rozvoji jeho území a mj. definují rozvojové aktivity v jednotlivých oblastech regionálního rozvoje (doprava, sociální služby, cestovní ruch, atd.). Ty jsou uvedeny u věcně souvisejících veřejných služeb. V oblasti samostatné působnosti dále Olomoucký kraj v rámci svého rozpočtu poskytuje fyzickým i právnickým osobám investiční a neinvestiční prostředky z mnoha dotačních programů uváděných u jednotlivých veřejných služeb. Z těch, jenž se dotýkají většího počtu oblastí rozvoje je třeba zmínit především Program obnovy venkova Olomouckého kraje, Významné projekty Olomouckého kraje a Neinvestiční finanční příspěvky do výše 25 tis. Kč.

Vzhledem k tomu, že veřejné služby v oblasti kultury, školství, tělovýchovných, sportovních, mládežnických a volnočasových aktivit, sociálních a zdravotnických služeb, zajištění dopravní obslužnosti, atd. jsou popsány v příslušných tematických kapitolách, a ostatní služby v oblasti občanské vybavenosti jsou především záležitostí podnikatelských a neziskových subjektů, kde kraj nemá významnou roli, nebudou v tomto souhrnu uváděny. Stejně tak jako další cíle a služby vedoucí k podpoře regionálního rozvoje (činnosti v oblasti územního plánování, krizového řízení, atd.), které jsou již popsány z pohledu jejich zajištění Olomouckým krajem a svým rozsahem ani strukturou nejsou tolik komplikované jako jiné textové pasáže.

Následující text bude členěn do subkapitol podle jednotlivých veřejných služeb:

- a. rozvoj podnikání, s cílem zlepšení hospodářské struktury a vytváření nových nebo stabilizaci ohrožených pracovních míst,

- b. rozvoj lidských zdrojů a další opatření v oblasti trhu práce, například zvyšování kvalifikace, zabezpečování vzdělávání a rekvalifikací, zajišťování souladu dosaženého vzdělání a kvalifikace s potřebami trhu práce a hospodářského a sociálního rozvoje regionu,
- c. výzkum a technologický vývoj přispívající k celkovému rozvoji regionu se zřetelem na podporu zavádění nových technologií a inovací a posilování kapacit výzkumu a vývoje,
- d. rozvoj cestovního ruchu,
- e. zlepšování vybavení regionu infrastrukturou a zajištění dopravní obslužnosti,
- f. rozvoj tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit a kultury včetně památkové péče,
- g. rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci,
- h. zajištění dostupnosti a zlepšování úrovně poskytování zdravotnických služeb,
- i. opatření k ochraně životního prostředí, omezování vlivů narušujících krajinu a udržení kulturní krajiny.

12.1 Rozvoj podnikání, s cílem zlepšení hospodářské struktury a vytváření nových nebo stabilizaci ohrožených pracovních míst

Subjekty veřejné správy se především podílejí na vytváření podnikatelského prostředí, které je tvořeno širokou škálou podmínek pro podnikání v oblasti legislativy, institucionální infrastruktury a fungování trhů.

Role státní správy a její rozdělení

Stát

Ústředním orgánem státní správy v oblasti rozvoje podnikání je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO).

Stát si ponechal hlavní výkonnou moc v oblasti rozvoje podnikání, průmyslové politiky, energetické politiky, obchodní politiky, surovinové politiky a dalších oblastech. Také finanční prostředky ze státního rozpočtu určené této oblasti zůstávají pod přímou kontrolou státu a jím zřizovaných organizací.

Kraje a obce

V zákonech není taxativně vymezena úloha krajů a obcí v oblasti podnikání. Jejich činnost je zaměřena, a to zejména z důvodu problematiky veřejné podpory, na podporu rozvoje podnikatelských aktivit potřebných pro rozvoj regionu.

Na základě zákona č. 406/2000 Sb., krajské úřady v přenesené působnosti pořizují pro svůj územní obvod Územní energetickou koncepci (ÚEK), která je součástí územně plánovací dokumentace. ÚEK má právo pro svůj územní obvod nebo jeho část pořídit také obec.

Organizační složky krajů a obcí, příspěvkové organizace, atd. uvedené v § 9 zákona č. 406/2000 Sb., jsou povinny do 4 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona si nechat zpracovat na jimi provozované energetické hospodářství a budovy energetický audit.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo financí ČR, CzechInvest, Energetický regulační úřad, Státní energetická inspekce	Odbor strategického rozvoje kraje, Odbor investic evropských programů		Hospodářská komora ČR a její pobočky, Krajská energetická agentura

Aktivita realizované Olomouckým krajem

Olomoucký kraj spolupracuje s regionální kanceláří agentury CzechInvest a hospodářskými komorami za účelem podpory a celkového rozvoje podnikatelského prostředí a podnikatelských aktivit na svém území

(např. příprava kulatých stolů pro podnikatele, realizace obchodních misí, poskytování neinvestičních finančních prostředků na jejich aktivitu, atd.). Ve své samostatné působnosti zajišťuje následující aktivity:

- Informační a marketingové aktivity: prezentace a propagace investičních příležitostí pro hospodářský rozvoj a podporu podnikání (účast na veletrzích a konferencích, příprava marketingových podkladů pro investory, podnikatelské mise, vydávání publikací), vyhledávání, monitoring, prezentace a propagace rozvojových ploch (vedení databáze průmyslových zón a podnikatelských nemovitostí), příprava nabídek pro investory, kontakty s podnikatelskými subjekty (předávání informací o programech, projektech, speciálních či zvýhodněných akcích, organizace vzdělávacích programů, tvorba projektů či programů pro podnikatele – např. podpora iniciace a činnosti klastrů), kontakty se zahraničními partnery v oblasti podnikání (vytváření podmínek pro konkrétní spolupráci podnikatelů, pořádání kulatých stolů, vytváření informačních portálů, apod.),
- Strategické aktivity kraje: příprava strategických materiálů, navrhování forem podpory MSP.

Rozhodnutím Rady Olomouckého kraje byla zajištěna činnost Krajské energetické agentury Olomouckého kraje, jejímž cílem je pomáhat subjektům při realizaci projektů či záměrů, které povedou k hospodárnějšímu a efektivnějšímu nakládání s energiemi a vyššímu využívání obnovitelných zdrojů energie v souladu s prioritami Akčního plánu územní energetické koncepce Olomouckého kraje a Státní energetické koncepce. Olomoucký kraj přispívá na osvětovou činnost KEA (pořádání seminářů, poradenství, odborná technická posouzení, apod.).

Pro zmírnění negativních dopadů hospodářské krize OLK poskytuje pro žadatele z řad majitelů objektů bydlení příspěvek z rozpočtu (Program na podporu energetických úspor), a to na pořízení obnovitelných zdrojů energie.

Doporučená opatření

Na základě omezených možností Olomouckého kraje v oblasti rozvoje podnikání doporučujeme zpracovat strategický rozvojový materiál v oblasti rozvoje podnikání, a to včetně Akčního plánu, který by měl být každoročně vyhodnocován a aktualizován. Také je třeba vypracovat novou Územní energetickou koncepci Olomouckého kraje, poněvadž ta z roku 2003 je již zastaralá.

Je potřeba, aby Olomoucký kraj trvale snižoval energetickou náročnost objektů a budov ve svém majetku a k tomuto účelu se snažil co nejvíce využívat obnovitelných zdrojů energie (OZE). Tuto aktivitu je třeba konat koncepčně na základě zpracovaného plánu a pokud možno s využitím dotačních titulů v co nejširší míře. Samozřejmostí je také zpracování potřebné projektové dokumentace včetně energetických auditů.

12.2 Rozvoj lidských zdrojů a další opatření v oblasti trhu práce, například zvyšování kvalifikace, zabezpečování vzdělávání a rekvalifikací

12.2.1 Oblast školství

Role státní správy a její rozdělení

Hlavní rolí veřejné správy je zabezpečit právo na vzdělání dané všeobecnou deklarací lidských práv. Důležitá je i role v oblasti rozvoje vzdělávací soustavy a formování vzdělanostní struktury společnosti.

Stát

Výkon veřejných funkcí v oblasti vzdělávání byl výrazně decentralizován. Stát i nadále drží tvorbu celorepublikových strategických dokumentů.

Stát si ponechal především kontrolní funkci a výkonnou funkci v oblasti vysokoškolského vzdělávání, ústavní a ochranné výchovy a vojenského, policejního a bezpečnostního vzdělávání.

Stát také zřizuje ZŠ při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky.

Kraj

Kraj vykonává činnosti v oblasti středního a vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, dále jazykového, základního uměleckého a zájmového vzdělávání.

Na území Olomouckého kraje se nacházelo ve školním roce 2008/2009 celkem 143 škol a školských zařízení (bez zařízení školního stravování) zřizovaných Olomouckým krajem.

Obec

Obec je povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území a dětí umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, které se nevzdělávají ve školách zřízených při těchto školských zařízeních. Za tímto účelem obec zřizuje a zrušuje základní a mateřské školy.

Na území Olomouckého kraje se nacházelo ve školním roce 2008/2009 celkem 637 škol a školských zařízení (bez zařízení školního stravování) zřizovaných obcemi.

Ostatní

Decentralizace umožnila i vznik vzdělávacích institucí nezačleněných do výše uvedeného modelu. Jedná se především o soukromé a církevní školy.

Na území Olomouckého kraje se nacházelo ve školním roce 2008/2009 celkem 59 škol a školských zařízení (bez zařízení školního stravování) zřizovaných církvemi a soukromými subjekty.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo obrany ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Česká školní inspekce	Odbor školství mládeže a tělovýchovy	odbory školství	Soukromé a církevní vzdělávací zařízení, nestátní neziskové organizace, vzdělávací agentury

Aktivitty realizované Olomouckým krajem

K 1. 9. 2009 byl v Olomouckém kraji celkem 817 škol a školských zařízení poskytujících střední a nižší vzdělání, z toho 124 bylo zřízeno Olomouckým krajem. Těmto zařízením Olomoucký kraj zajišťuje rozpis, přidělení a vypořádání finančních prostředků ze státního rozpočtu. Takto přerozdělované prostředky tvořily přibližně 50 % rozpočtu Olomouckého kraje v roce 2009.

Olomoucký kraj zajišťuje v samostatné i přenesené působnosti servis a poradenství široké pedagogické veřejnosti, podílí se na zpracování statistických výkazů, výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v OLK, vede rejstřík škol a školských zařízení, poskytuje metodickou pomoc v oblasti školství, podílí se na zpracování Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy OLK, atd.

Olomoucký kraj se dále finančně podílí na podpoře Olympiád pro děti a mládež, podpoře Krajské konference environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Olomouckého kraje (dále jen EVVO), ekologických projektů škol a školských zařízení z Programu podpory EVVO (více viz příloha a oblast ŽP), aktivitách a zasedání tzv. Zastupitelstva mládeže Olomouckého kraje, vyhlašování Talentu Olomouckého kraje, atd.

Od r. 2004 kraj přispívá na mezinárodní výměny dětí a mládeže, na „Krajskou Bambiriádu“ a na úhradu nákladů spojených s organizací soutěží a přehlídek, v roce 2007 zavedl systém stipendií pro studium studentů OLK na zahraničních středních a vysokých školách, od roku 2008 systém motivačních stipendií pro žáky učebních oborů v souladu s požadavky trhu práce. V roce 2008 se kraj rozhodl (stejně jako v roce 2006) přispět na dofinancování evropských vzdělávacích programů. Tyto finanční prostředky jsou poskytnuty především školám a školským zařízením zřizovaným OLK, ale předpokládá se zapojení i škol jiných zřizovatelů

či neziskových organizací pracujících s mládeží. Prostředky jsou určeny především na realizaci programů Socrates, Leonardo da Vinci, Mobilita atd.

V neposlední řadě také poskytuje finanční prostředky na kofinancování investičních a neinvestičních projektů zaměřených na rozvoj Univerzity Palackého v Olomouci, Moravské vysoké školy Olomouc a Vysoké školy logistiky Přerov.

Doporučená opatření

Je třeba optimalizovat síť škol a školských zařízení na území Olomouckého kraje v důsledku demografického vývoje (v současné době je např. díky zvýšené porodnosti pocíťován v některých obcích/městech nedostatek kapacit v předškolních zařízeních, apod.) a také v souladu s potřebami trhu práce (snižující se počet řemeslníků, absence kvalitních lidských zdrojů v technických oborech, apod.). Prvním krokem by mělo být provedení analýzy dostupnosti vzdělávání a školských služeb pro jednotlivé cílové skupiny, a to i s vazbou na potřeby trhu práce (u analýzy dostupnosti středoškolského vzdělávání).

Přestože Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje je jedním z kvalitnějších zpracovaných strategických rozvojových dokumentů Olomouckého kraje, je třeba také zde vytvořit akční plán, který by byl každý rok vyhodnocován a aktualizován. Týkalo by se to zejména investičních projektů, kde je možné využívat dotačních titulů v rámci operačních programů strukturálních fondů EU, např. v oblastech vzdělávání či v oblasti ochrany ŽP. Nadále je třeba pokračovat v nastoleném trendu realizace energetických úsporných opatření a snižování energetické náročnosti budov a objektů v majetku Olomouckého kraje.

„Komparativní studie střednědobých záměrů Dlouhodobého záměru vzdělávání Olomouckého kraje a jednotlivých obcí s rozšířenou působností“ poukazuje na nesoulad koncepcí na úrovni ORP s Dlouhodobým záměrem vzdělávání Olomouckého kraje. Základním nedostatkem koncepcí v oblasti školství a vzdělávání na úrovni ORP (pokud tedy existují) je absence koncepčnosti a uvažování ve střednědobých a dlouhodobých horizontech, proto by měl být OLK nápomocen (metodicky, apod.) při jejich vytváření.

12.2.2 Oblast zaměstnanosti

Role státní správy a její rozdělení

Zaměstnanost je jedním z pilířů sociální a ekonomické stability státu. Hlavní rolí veřejné správy je vytvářet podmínky pro zvyšování zaměstnanosti obyvatel v produktivním věku.

Stát

Stát řídí a kontroluje výkon státní správy a dodržování zákonnosti při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti. Přitom zpracovává celostátní koncepce a programy státní politiky zaměstnanosti a řešení stěžejních otázek na trhu práce, sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce, zpracovává prognózy vývoje zaměstnanosti, poskytuje prostředky na zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, zřizuje státní rekvalifikační střediska a pracovní rehabilitační střediska pro osoby se zdravotním postižením, vede pro účely zaměstnanosti centrální evidenci atd.

Kraj a obec, Olomoucký kraj

V zákonech není taxativně vymezena úloha krajů a obcí v oblasti zaměstnanosti. Jejich činnost je ovšem v některých aktivitách zaměřena na její podporu.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřady práce	Odbor sociálních věcí		vzdělávací agentury, podnikatelé a neziskové organizace

Aktivita realizovaná Olomouckým krajem

Olomoucký kraj v souvislosti s negativními dopady hospodářské krize vydal Plán na zmírnění dopadů hospodářské krize v oblasti vzdělávání/rekvalifikace zaměstnanců. V roce 2009 také začal podporovat zaměstnanost absolventů vysokých škol.

12.2.3 Oblast národnostních menšin

Role státní správy a její rozdělení

Veřejná správa musí zajistit dodržování lidských práv a zamezit diskriminaci národnostních menšin. Tím také přispívá k vyváženému rozvoji společnosti.

Stát

Státní orgány zpracovávají souhrnné zprávy o národnostní situaci na území ČR, připravují doporučení k zajištění potřeb příslušníků národnostních menšin, navrhují rozdělování finančních prostředků vynakládaných ze státního rozpočtu na podporu aktivit příslušníků národnostních menšin atd. Státní orgány dále vypracovávají souhrnné zprávy o situaci romských komunit na území ČR.

Kraje a obce

Krajský úřad řídí a koordinuje ve svém správním obvodu plnění úkolů na úseku státní politiky napomáhající integraci příslušníků romské komunity do společnosti. Obecní úřad obce s rozšířenou působností plní úkoly napomáhající výkonu práv příslušníků romské komunity a integraci příslušníků romské komunity do společnosti. Působnosti stanovené těmito úřady jsou výkonem přenesené působnosti.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Rada vlády pro národnostní menšiny Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity Agentura pro sociální začleňování v romských komunitách	Odbor sociálních věcí, Odbor kultury, Odbor školství, mládeže a tělovýchovy	Obce s rozšířenou působností – romští poradci či spíše pracovníci zajišťující integraci příslušníků romských komunit ve správním obvodu, Výbory zřizované obcemi	neziskové organizace Agentura pro sociální začleňování v romských komunitách (Přerov, Jesenícko)

Aktivita realizovaná Olomouckým krajem

Zastupitelstvo Olomouckého kraje v samostatné působnosti v roce 2006 schválilo Strategie integrace příslušníků romských komunit na léta 2006–2010. Na jejím základě zajišťuje financování integrace příslušníků romských komunit (Podpora aktivit zaměřených na sociální začleňování – oblast integrace příslušníků romských komunit).

12.2.4 Oblast integrace cizinců a otázka azylantů

Role státní správy a její rozdělení

Úkolem veřejné správy je přispět k integraci/začlenění přistěhovalců do společnosti ve sféře hospodářské, sociální a kulturní, zamezit jejich segregaci a poskytnout azyl cizincům pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod.

Stát

Integrace cizinců je komplexní problematikou, která se dotýká mnoha oblastí, proto je do ní zapojena řada resortů (MV, MPSV, MŠMT, MMR, MK, atd.).

Tato oblast je v gesci Ministerstva vnitra ČR, které mj. vytváří národní koncepce a realizuje politiku vlády v oblasti integrace cizinců. Ministerstvo se snaží přenést konkrétní opatření k integraci na úroveň regionů, kde mj. podporuje zřizování regionálních Center na podporu integrace cizinců.

Kraje a obce

Zatímco působnost stanovená krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností je v oblasti azylantů výkonem přenesené působnosti, v oblasti integrace cizinců se jedná o výkon samostatné působnosti.

V současné době neukládá žádný zákon krajům či obcím zabývat se adresně problematikou integrace cizinců. Kraje plní v této oblasti roli koordinátora.

V otázce azylantů realizují krajské úřady státní integrační program v oblasti zajištění bydlení, a to formou jednorázové nabídky bydlení azylantovi z prostředků státu.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo kultury Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců	Odbor sociálních věcí, Odbor školství, mládeže a tělovýchovy	Obce s rozšířenou působností	NNO vč. organizací cizinců, Policie ČR, Centra na podporu integrace cizinců, sociální partneři, ČSÚ

Aktivity realizované Olomouckým krajem

Olomoucký kraj, který se zapojuje do procesu integrace cizinců, přispívá na projekty integrace cizinců v rámci finančních příspěvků do výše 25 tis. Kč, a v rámci tzv. významných projektů OK.

12.2.5 Oblast prevence kriminality

Role státní správy a její rozdělení

Hlavním úkolem veřejné správy je mj. předcházet trestné činnosti, sociálně patologickým jevům a viktimizaci, snižovat majetkovou a násilnou kriminalitu, podporovat bezpečnost společnosti a zvyšovat pocit bezpečí občanů.

Oblast prevence kriminality není legislativně upravena, její systém je ale založen na třech úrovních – republikové, krajské a městské.

Stát

Koordinační roli vůči aktivitám na všech úrovních plní Republikový výbor pro prevenci kriminality.

Úkolem republikové úrovně je zajistit jednotný výkon státní politiky v oblasti prevence kriminality, koordinovat preventivní aktivity jednotlivých článků systému (resortní, krajské, městské), analyzovat a řešit problémy, které přesahují kompetence jednotlivých resortů a dalších orgánů veřejné správy; zkvalitňovat systém prevence po stránce personální, metodické a informační; vytvářet podmínky pro finanční zabezpečení této oblasti, atd.

Kraje a obce

Snahou je přenesení preventivní politiky státu na úroveň krajů. Hlavním úkolem krajské úrovně je vytvořit preventivní politiku v rámci své působnosti (mj. zpracovat koncepci prevence kriminality kraje a bezpečnostní analýzu v rámci kraje), koordinovat ji a zabezpečovat po metodické, konzultační, organizační a částečně po finanční stránce. Prevence kriminality je s ohledem na své postavení řízena u vyšších samosprávných celků čistě v samostatné působnosti.

Úkolem kraje je také iniciovat a podporovat rozvoj preventivních aktivit v jednotlivých obcích, zabezpečovat konzultační a metodickou činnost pro obce, které budou realizovat preventivní projekty. Vlastní realizace programu a projektů je ale v samostatné působnosti obcí. Cílem městské úrovně je vytvořit komplexní přístup k prevenci kriminality.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Republikový výbor pro prevenci kriminality Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Rada vlády pro národnostní menšiny, Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo obrany, Ministerstvo financí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo dopravy Nejvyšší státní zastupitelství	Odbor sociálních věcí, Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor zdravotnictví, Odbor dopravy a silničního hospodářství, Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí	Odbory sociálních věcí/služeb, Odbory školství, a další Poradci pro národnostní menšiny měst a obcí	Policie ČR, obecní/městská police, Nestátní neziskové, charitní a církevní organizace, komerční/podnikatelské subjekty, Orgány sociálně-právní ochrany dětí

Aktivity realizované Olomouckým krajem

V oblasti prevence kriminality, o využití účelově vázaných finančních prostředků i o podobě konkrétních preventivních aktivit rozhoduje Olomoucký kraj v samostatné působnosti.

V roce 2008 byl vypracován „Akční plán realizace prevence kriminality na území Olomouckého kraje na období 2009–2011“, na základě kterého je realizována celá řada aktivit, např. semináře (školení), pracovní setkání, workshopy pro oblast prevence kriminality, jsou vydávány informativní materiály, atd. OK také analyzuje bezpečnostní situaci na území Olomouckého kraje, která je prvořadou a nevyhnutelnou prioritou při zavádění dalších preventivních programů a spolupracuje s dalšími subjekty při tvorbě a realizaci preventivních projektů sekundárního charakteru.

V rámci dotačního programu Olomouckého kraje "Podpora aktivit zaměřených na sociální začleňování" jsou vyčleněny finanční prostředky také na oblast prevence kriminality. Olomoucký kraj dále vyčlenil finance na povinnou 20% spoluúčasť státní podpory na realizaci pilotního projektu OK v oblasti prevence internetové patologie pod názvem „Způsobitý rodič v kyberprostoru“ aneb důvěřuj, ale prověřuj.

Závěr

Problematika rozvoje lidských zdrojů se dotýká téměř všech odborů zřízených na KÚ OLK, nejvíce Odboru školství, mládeže a tělovýchovy a Odboru sociálních věcí. Nicméně samostatný odbor pro lidské zdroje zřízen nebyl. V roce 2001 byla jako pracovní komise Rady hospodářské a sociální dohody Olomouckého kraje zřízena Rada pro rozvoj lidských zdrojů Olomouckého kraje. Jedná se o institucionalizovanou platformu pro sociální dialog v Olomouckém kraji mezi veřejným sektorem, zaměstnavateli a odbory.

12.3 Výzkum a technologický vývoj přispívající k celkovému rozvoji regionu se zřetelem na podporu zavádění nových technologií a inovací a posilování kapacit výzkumu a vývoje

Role státní správy a její rozdělení

Inovace jsou především záležitostí podnikatelských subjektů, které se v konkurenčním tržním prostředí snaží cestou inovací nalézt a využít nové podnikatelské příležitosti. Subjekty veřejné správy můžou inovačním procesům napomáhat utvářením rámcových podmínek pro podnikání, odstraňováním nejrůznějších překážek institucionálního nebo právního charakteru.

Stát

Stát odpovídá za mezinárodní spolupráci ČR ve výzkumu a vývoji, specifický vysokoškolský výzkum, přípravu Národní politiky výzkumu a vývoje České republiky, přípravu priorit formou Národního programu výzkumu, přípravu právních předpisů výzkumu a vývoje atd.

Ústřední a jiné správní úřady, které jsou oprávněny poskytovat podporu ze své rozpočtové kapitoly podle § 4 zákona č. 130/2002 Sb., odpovídají v oblasti své působnosti zejména za přípravu koncepcí a programů výzkumu, vývoje a inovací (VVI) a jejich realizaci, veřejné soutěže ve VVI, atd.

Kraje a obce

V zákonech není taxativně vymezena úloha krajů a obcí v oblasti výzkumu a vývoje. Jejich činnost je zaměřena především na podporu rozvoje inovačním procesů potřebných pro rozvoj regionu. Podle zákona č. 341/2005 Sb., mohou zřizovat veřejné výzkumné instituce. Současně nedostávají žádné finanční prostředky určené pro tuto oblast.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Rada pro výzkum, vývoj a inovace, CzechInvest, Grantová agentura ČR, Technologická agentura ČR, Vysoké školy, Výzkumné ústavy	Odbor strategického rozvoje kraje, Odbor investic evropských programů		soukromé vysoké školy, soukromá výzkumná pracoviště apod.

Aktivity realizované Olomouckým krajem

Olomoucký kraj se snaží vytvářet vhodné podmínky pro rozvoj výzkumu a vývoje. Za jeho podpory vznikl Vědeckotechnický park a Podnikatelský inkubátor Univerzity Palackého v Olomouci (VTP UP), který je aktivní součástí regionální inovační infrastruktury Olomouckého kraje. Zástupci Olomouckého kraje jsou v tzv. Radě projektu, která rozhoduje o přijetí nových zájemců do podnikatelského inkubátoru.

OLK je dále partnerem vznikajícího Inovačního centra Olomouc (ICOL).

Radou Olomouckého kraje bylo odsouhlaseno vytvoření Regionální inovační strategie Olomouckého kraje, do jejíhož zpracování by měli být zapojeni všichni partneři v oblasti výzkumu, vývoje a inovací na území Olomouckého kraje, popř. další subjekty mimo území OIK.

12.4 Rozvoj cestovního ruchu

Role státní správy a její rozdělení

Cestovní ruch je specifické průmyslové odvětví a stát zaujímá zvláštní postoj k vytváření podmínek a podpoře tohoto odvětví.

Stát

Stát si vyhradil většinu úloh rozhodných pro rozvoj cestovního ruchu. Stát zajišťuje řízení cestovního ruchu, plnění koncepčních, legislativních a metodických funkcí, propagaci České republiky jako destinace cestovního ruchu v zahraničí i v České republice, podporu a koordinaci marketingových aktivit, spolupráci s orgány státní správy, samosprávy a profesními organizacemi, podporu tvorby produktů cestovního ruchu, informační servis pro odvětví průmyslu ČR v ČR, vydávání propagačních materiálů o ČR, zakládání zastoupení v zahraničí.

Kraje a obce

V zákonech není taxativně vymezena úloha krajů a obcí v oblasti cestovního ruchu, ani na tuto oblast nejsou vázány prostředky přerozdělované ze státního rozpočtu.

Jejich činnost je obecně zaměřena na podporu rozvoje cestovního ruchu na jejich území, která mj. zahrnuje tvorbu koncepčních dokumentů a programů rozvoje, marketing, propagaci a prezentaci v cestovním ruchu na regionální/lokální úrovni včetně tvorby a realizace regionálních/lokálních produktů CR, zajištění financování rozvoje jednotlivých turistických regionů a turistických oblastí, pořizování územně plánovací dokumentace a územně analytických podkladů, v rámci kterých je problematika cestovního ruchu řešena, atd.

V Koncepci státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007–2013 je navrženo vymezení činností veřejné správy na jednotlivých úrovních územní správy (viz příloha).

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Meziresortní koordinační komise pro cestovní ruch, Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism	Kancelář hejtmána, Jeseníky-Sdružení cestovního ruchu, Střední Morava-Sdružení cestovního ruchu	individuálně, některé obce jsou členy sdružení cestovního ruchu (SCR)	podnikatelé, někteří jsou také členy SCR, Klub českých turistů, další neziskové organizace

Aktivity realizované Olomouckým krajem

V Olomouckém kraji je koordinátorem všech aktivit v oblasti cestovního ruchu Oddělení cestovního ruchu, Kancelář hejtmána Olomouckého kraje. V rámci samostatné působnosti zajišťuje celou řadu aktivit cestovního ruchu zasahující území OLK od zpracování strategických rozvojových dokumentů, přes koordinaci marketingu destinace OLK, tvorbu nových produktů a produktových balíčků CR, zajištění provozu a rozšíření aplikací Turistického informačního portálu OLK, značení kulturních a turistických cílů, podporu údržby a obnovy značení turistických, cykloturistických a lyžařských tras (příspěvek KČT), společnou tvorbu propagačních materiálů se sousedními (moravskými) kraji, podporu turistických informačních center ve vybraných aktivitách, účast na veletrzích a workshopech CR, podporu prodeje (např. turistické slevové karty „Olomouc region Card“), atd.

Olomoucký kraj dále zajišťuje podporu regionálním organizacím cestovního ruchu v Olomouckém kraji: Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu (J-SCR) a Střední Morava – Sdružení cestovního ruchu (SM-SCR). Tato sdružení sdružují jednotlivé subjekty zabývající se cestovním ruchem v OLK (města, obce, podnikatelské subjekty, včetně samotného Olomouckého kraje). Hl. předmětem jejich činnosti je iniciace produktů, projektů a záměrů cestovního ruchu, zajištění certifikace kvality služeb, aktualizace webových prezentací, zajištění a organizování famtripů a presstripů, apod. Obě sdružení se aktivně zapojují do realizace krajských projektů a projektů financovaných z EU. Olomoucký kraj, který do obou sdružení přispívá formou ročního členského příspěvku na jejich provoz, sleduje prostřednictvím svých zástupců ve vrcholných orgánech sdružení, zda dochází k naplňování jeho politiky a představ o rozvoji CR.

Doporučená opatření

Zpracovatelé doporučují se zaměřit na hlavní problematiku rozvoje cestovního ruchu na území Olomouckého kraje charakterizovanou v Programu rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2011–2013 a v Marketingové studii cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2011–2013. Z pohledu Olomouckého kraje půjde především o to, se zaměřit na kvalitní, přehlednou a aktuální webovou prezentaci destinace Olomouckého kraje, vytvoření rezervačního systému služeb a jeho provázání se systémy na nižší úrovni, na zvýšení kvalifikace a odbornosti pracovníků v oblasti CR (např. zajištěním vzdělávacích aktivit), zefektivnění koordinovanosti a jednotného postupu v marketingu destinace OLK, na podporu, popř. zajištění akcí s perspektivou národního nebo mezinárodního významu, zefektivnění organizace cestovního ruchu v OLK, atd.

12.5 Zlepšování vybavení regionu infrastrukturou a zajištění dopravní obslužnosti

Zajištění dopravního spojení je nezbytnou podmínkou rozvoje společnosti po všech stránkách. Veřejná správa má dvě základní úlohy, vytvoření a zabezpečení fungování dopravní sítě a zajištění základní veřejné dopravy osob.

12.5.1 Silniční a bezmotorová doprava

Role státní správy a její rozdělení

Státní správu ve věcech dálnic, silnic, místních komunikací a veřejných účelových komunikací vykonávají silniční správní úřady, kterými jsou Ministerstvo dopravy a spojů (MDS), krajský úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností a celní úřad. Působnost silničního správního úřadu vykonávají též obce v přenesené působnosti.

Stát

Je vlastníkem a správcem dálnic a silnic I. třídy (na území Olomouckého kraje bylo k 31. 12. 2009 celkem 33,2 km dálnic a 440,6 km silnic I. třídy).

Stát odpovídá za koordinovaný rozvoj, výstavbu, modernizaci a údržbu dopravní infrastruktury. Dále rozhoduje o zařazení či zrušení pozemní komunikace do/z kategorie dálnice nebo silnice I. třídy, vykonává působnost silničního správního úřadu a speciálního stavebního úřadu ve věcech dálnic a rychlostních silnic, uplatňuje stanovisko k politice územního rozvoje a k územně plánovací dokumentaci, atd.

Zákonem byl zřízen Státní fond dopravní infrastruktury (SFDI), který je právnickou osobou určenou pro finanční zabezpečení veřejných potřeb rozvoje, výstavby a modernizace dopravní infrastruktury.

Krajský úřad

Kraj je vlastníkem silnic II. a III. třídy, na jehož území se silnice nacházejí (k 31. 12. 2009 bylo na území Olomouckého kraje celkem 923,3 km silnic II. třídy a 2 184,5 km silnic III. třídy).

Krajský úřad v přenesené působnosti rozhoduje o zařazení či zrušení pozemní komunikace do/z kategorií silnic II. a III. třídy, vykonává působnost silničního správního úřadu a speciálního stavebního úřadu ve věcech silnic I. třídy s výjimkou věcí, ve kterých rozhoduje stát, uplatňuje stanovisko k územně plánovací dokumentaci a závazné stanovisko v územním řízení z hlediska řešení silnic II. a III. třídy, zajišťuje a provádí vysokorychlostní kontrolní vážení na silnicích, které se nacházejí v územním obvodu kraje.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Vykonávají působnost speciálního stavebního úřadu ve věcech silnic II. a III. třídy, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací a působnost silničního správního úřadu ve věcech silnic s výjimkou věcí, o kterých rozhoduje stát nebo kraj v přenesené působnosti, uplatňují stanovisko k územním plánům a regulačním plánům a závazné stanovisko v územním řízení.

Obce

Obec je vlastníkem místních komunikací, na jejímž území se místní komunikace nacházejí.

Rozhodují o zařazení či vyřazení pozemní komunikace do/z kategorie místních komunikací, vykonávají působnost silničního správního úřadu ve věcech místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací, zajišťují a provádí vysokorychlostní kontrolní vážení na místních komunikacích.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo dopravy a spojů, Ředitelství silnic a dálnic ČR, Státní fond dopravní infrastruktury,	Odbor dopravy a silničního hospodářství, Odbor investic evropských programů, Správa silnic Olomouckého kraje, Kancelář hejtmána	odbor dopravy, příspěvkové organizace	

Aktivita realizovaná Olomouckým krajem

Činnost Krajského úřadu Olomouckého kraje v přenesené působnosti byla popsána výše. Dále do jeho působnosti náleží některé činnosti v oblasti autoškol a činnosti ve II. stupni řízení na úseku evidence vozidel, přestupků v silniční dopravě, řidičských průkazů apod.

Olomoucký kraj a jeho příspěvková organizace zajišťují správu a údržbu silnic II. a III. třídy ve vlastnictví Olomouckého kraje, výkon vlastnických práv k silnicím, silničním pozemkům a k ostatnímu majetku Olomouckého kraje v souladu se zřizovací listinou, údržbu silnic I. třídy ve vlastnictví ČR, nacházejících se v územním obvodu Olomouckého kraje, u nichž je tato činnost dohodnuta příkazní smlouvou, investiční činnost na spravovaném majetku v rozsahu zřizovací listiny atd. Náklady na rekonstrukce a údržbu silnic tvoří přes 15 % rozpočtu Olomouckého kraje.

Bezmotorová doprava se na úrovni Olomouckého kraje dělí z hlediska kompetencí do oblasti dopravní obsluhy území (Odbor dopravy a silničního hospodářství) a oblasti prezentace cykloturistiky (Kancelář hejtmána, konkrétně Oddělení cestovního ruchu).

Olomoucký kraj ve své samostatné působnosti programově podporuje opatření vedoucí ke zvyšování bezpečnosti na pozemních komunikacích, stejně jako budování cyklostezek na svém území.

V rámci provádění prevence v oblasti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu na pozemních komunikacích zajišťuje prostřednictvím krajské koordinační komise BESIP organizaci výchovných akcí pro děti a dospělé, přípravu instruktorů dopravní výchovy, přispívá na údržbu a opravy dětských dopravních hřišť.

Doporučená opatření

Olomoucký kraj by měl nadále podporovat budování bezpečnostních prvků na silnicích, stejně jako výstavbu cyklistických stezek, a to se zaměřením na páteřní a regionálně významné stezky.

Důležité je zřídit roli krajského koordinátora cyklistické dopravy.

Dále je potřeba zpracovat novou Koncepti rozvoje silniční sítě na území Olomouckého kraje včetně Akčního plánu realizace rekonstrukce, stavební obnovy, popř. rozšíření silniční sítě.

12.5.2 Zajištění dopravní obslužnosti

Role státní správy a její rozdělení

Stát

Veřejná linková autobusová doprava a železniční osobní doprava spadají do kategorie veřejné hromadné dopravy, která zajišťuje dopravní obslužnost území. Zajistit tzv. základní dopravní obslužnost (ZDO) je úkolem státu. Zodpovědnost za její zajištění je ovšem v současné době delegována především na kraje. Stát zajišťuje dopravní dostupnost na mezikrajské a mezinárodní úrovni.

Krajský úřad

Krajské úřady rozhodují, za jakých podmínek bude do ZDO v rámci svých integrovaných systémů (do Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje je začleněno celkem 7 dopravců) zapojena železnice a za jakých autobusy meziměstské či příměstské dopravy či MHD. Kraji tak vzniká závazek veřejné služby ve veřejné dopravě, a to na základě písemné smlouvy, kterou uzavírá s příslušným dopravcem za účelem zajištění dopravní obslužnosti svého územního obvodu.

Obce

Obecní úřady předkládají kraji návrhy na zabezpečení dostupnosti služeb ve veřejné linkové i drážní osobní dopravě na svém území a informují kraj o místních přepravních podmínkách a o přepravních potřebách ve veřejném zájmu obyvatel obce. Nad rámec ZDO mohou obce zajišťovat dopravní potřeby svého územního obvodu tzv. Ostatní dopravní obslužností. Potom obec či sdružení obcí uzavírá s dopravcem závazek veřejné služby a hradí ze svého rozpočtu prokazatelnou ztrátu vzniklou dopravci plněním závazku veřejné služby.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo dopravy a spojů	Odbor dopravy a silničního hospodářství	odbor dopravy	dopravci

Aktivity realizované Olomouckým krajem

Dopravcům, kteří zabezpečují dopravní obslužnost území nebo zajišťují městskou hromadnou dopravu, je garantována úhrada prokazatelné ztráty z provozu, kterou hradí: 1. kraj ze svého rozpočtu, jedná-li se o zajišťování ZDO území závazky veřejné služby, 2. Ministerstvo dopravy a spojů, jedná-li se o zajišťování dopravních potřeb státu ve veřejném zájmu závazky veřejné služby. Na zajištění dopravní dostupnosti bylo v roce 2009 použito téměř 10 % rozpočtu Olomouckého kraje.

Doporučená opatření

Zpracovatel doporučuje optimalizovat zajištění dopravní obslužnosti na území kraje, jak je doporučováno v Generelu veřejné osobní dopravy Olomouckého kraje, s cílem podporovat a rozvíjet veřejnou dopravu tak, aby pokud možno získala větší podíl na dělbě přepravní práce.

12.5.3 Letecká doprava

Státní správu ve věcech civilního letectví vykonává Ministerstvo dopravy, ve věcech vojenského letectví Ministerstvo obrany. Pro výkon státní správy ve věcech civilního letectví byl zřízen správní Úřad pro civilní letectví, který mj. vydává licenci k provozování obchodní letecké dopravy (OLD).

Za rozvoj, modernizaci a splavnost dopravně významných vodních cest je odpovědný stát. Státní správu vykonávají plavební úřady, kterými jsou MDS a Státní plavební správa, podřízená tomuto ministerstvu.

Olomoucký kraj

Olomoucký kraj společně se Zlínským krajem a Statutárním městem Přerov založil společnost „Regionální letiště Přerov a.s.“, jejíž hlavním úkolem je zajistit postupný rozvoj letiště a zejména provoz letiště pro civilní provoz. V rozpočtu Olomouckého kraje je každoročně vymezena položka na zajištění těchto aktivit.

12.5.4 Železniční a vodní doprava

Železniční doprava

Závazky veřejné služby v drážní dopravě na dráze celostátní a na dráze regionální vzniká na základě písemné smlouvy, kterou s dopravcem uzavírá kraj nebo Ministerstvo dopravy po dohodě s Ministerstvem financí.

Olomoucký kraj

Vlastníkem celostátních a regionálních drah na území Olomouckého kraje je stát. Provozovatelem dráhy je potom Správa železniční dopravní cesty, státní organizace a provozovatelem drážní dopravy České dráhy, a.s.

Výjimku tvoří Železnice Desná, kde je provozovatelem drážní dopravy společnost Veolia Transport Morava, a.s., Ostrava. Vlastníkem této regionální dráhy je Svazek obcí údolí Desné a provozovatelem dráhy firma SART – stavby a rekonstrukce a.s., Šumperk.

Celková délka železniční sítě je na území Olomouckého kraje 600 km.

Vodní doprava

V oblasti vodní dopravy Olomoucký kraj nevyvíjí žádné aktivity. V současnosti se na území Olomouckého kraje nenachází žádná využívaná významná vodní cesta.

12.6 Rozvoj tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit a kultury včetně památkové péče

12.6.1 Rozvoj tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit

Role veřejné správy a její rozdělení

Jak již bylo řečeno výše, je hlavní rolí veřejné správy zabezpečit právo na vzdělávání, a to včetně zájmového a základního uměleckého vzdělávání. Ve snaze zajistit rovnovážný vývoj duševní i tělesné stránky občanů zabezpečují jednotlivé složky veřejné správy také rozvoj sportu, se zaměřením na sportovní a tělovýchovné aktivity mládeže (mají výjimečné postavení v systému výchovy a vzdělání).

Stát

Většinu činností v oblasti tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit si ponechal stát. Vypracovává koncepce státní politiky v oblasti sportu, zabezpečuje jeho finanční podporu ze SR, zřizuje rezortní sportovní centra, ponechal si funkce v oblasti státní sportovní reprezentace a přípravy sportovních talentů a v oblasti dopingové kontroly, atd.

Kraje a obce

Kraj vykonává činnosti v oblasti zájmového vzdělávání a základního uměleckého vzdělávání.

Činnost krajů i obcí je v samostatné působnosti zaměřena na vytváření podmínek pro sport a jeho finanční podporu.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy Ministerstvo obrany Ministerstvo vnitra Ministerstvo zdravotnictví	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy		Tělovýchovná a sportovní občanská sdružení Školy a školská zařízení

Aktivity realizované v Olomouckém kraji

V rámci struktury Krajského úřadu Olomouckého kraje je za rozvoj tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit a zařízení zodpovědný Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, který je členěn na pět oddělení: Oddělení financování školství, Oddělení krajského vzdělávání, Oddělení mládeže a sportu, Oddělení organizačně správní a Oddělení účetních analýz a školství.

V přenesené působnosti spolupracuje s nestátním neziskovým sektorem. Zodpovídá za oblast sportu a volnočasových aktivit, za organizování soutěží vyhlašovaných MŠMT a za úsek environmentální a multikulturní výchovy.

V samostatné působnosti zabezpečuje úkoly při zpracování koncepce rozvoje sportu Olomouckého kraje a programově podporuje činnost právnických osob působících v oblasti sportu (vyjma obcí, měst a jimi zřízených organizací, stejně jako vyjma organizací, jejichž zřizovatelem je kraj) – neinvestiční příspěvek je poskytován na podporu celoroční sportovní činnosti sportovních subjektů a na podporu sportovních akcí.

Olomoucký kraj dále vyhlašuje nejlepší sportovce Olomouckého kraje, podílí se na účasti zástupců kraje na Hrách zimní olympiády dětí a mládeže, podporuje mladé talentované sportovce na základě projektu Centra individuálních sportů kraje Olomouckého (CISKO), realizuje akci „Sportuj s krajem“ (prezentace občanských sdružení pracujících s dětmi a mládeží), podporuje vrcholový, výkonnostní a mládežnický sport (přímá podpora vytypovaných vrcholových oddílů).

12.6.2 Rozvoj kultury včetně památkové péče

Role veřejné správy a její rozdělení

Hlavní rolí veřejné správy je zachování, rozvoj a podpora kulturního (materiálního i nemateriálního) dědictví národa a jeho hodnot.

Stát

Má kontrolní a výkonnou funkci v oblasti umění, kulturně výchovné činností, státní památkové péče a kulturních památek, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, rozhlasového a televizního vysílání, pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury.

Vypracovává koncepcí státní politiky v oblasti kultury, zabezpečuje pro ni finanční příspěvky ze SR, v oblasti státní památkové péče vyhláší kulturní památky, NKP, památkové rezervace a památkové zóny, zpracovává prognózy, koncepcí a návrhy dlouhodobých výhledů, vyhláší a provádí programy komplexní péče o kulturní památky, atd.

Kraje

Kraje spoluvytváří finanční, koncepční a legislativní předpoklady pro rozvoj kultury v kraji.

Krajské úřady jsou orgány státní památkové péče, mj. plní jejich úkoly pro NKP (pokud nepřísluší MK nebo vládě ČR), jako dotčené orgány vydávají závazná stanoviska, vedou seznamy kulturních památek, atd.

V samostatné působnosti schvalují koncepcí podpory státní památkové péče v krajích, schvalují návrhy plánů a programů zachování a obnovu kulturních památek v krajích, atd.

Obce

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností jsou orgány státní památkové péče, mj. usměrňují péči o kulturní památky zajišťované obcemi, jmenují konzervátora státní památkové péče jako dobrovolného pracovníka, atd.

Obec pečuje o kulturní památky v místě a kontroluje, jak vlastníci kulturních památek plní povinnosti uložené zákonem č. 20/1987 Sb.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Vláda ČR Ministerstvo kultury Vědecká rada, Památková inspekce Odborná organizace státní památkové péče (Národní památkový ústav)	Odbor kultury a památkové péče Příspěvkové organizace OK	Obce jako vlastníci památek, organizátoři a donátoři kulturních akcí Odbory kultury a památkové péče	Soukromí vlastníci památek, neziskové organizace

Aktivita realizované v Olomouckém kraji

V rámci struktury Krajského úřadu Olomouckého kraje je za kulturu a památkovou péči zodpovědný Odbor kultury a památkové péče, který je členěn na dvě oddělení: Oddělení kultury a Oddělení památkové péče.

V Olomouckém kraji bylo k 09/2009 evidováno celkem 2 205 památkově chráněných objektů, z toho 12 NKP.

V rámci přenesené působnosti vydává závazná stanoviska pro památkovou obnovu národních kulturních památek, eviduje kulturní památky na území OLK, provádí dohled při obnově NKP, metodicky řídí výkon státní památkové péče v kraji, dohlíží na dodržování památkového zákona, dohlíží na dodržování zákona o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, zákona o periodických publikacích a zákona o neperiodických publikacích. Současně organizuje metodické a vzdělávací akce související s touto problematikou a zajišťuje informovanost veřejnosti o významných kulturních akcích pořádaných na území OLK, atd.

Olomoucký kraj je v rámci samostatné působnosti zřizovatelem osmi kulturních organizací působících v oblasti kultury, zpracovává koncepcí podpory státní památkové péče v kraji, návrhy plánů a programů zachování a obnovy kulturních památek a usměrňuje kulturně výchovné využití památek v kraji. Financuje náklady spojené se zajištěním organizace slavnostního předání Cen Olomouckého kraje za oblast kultury.

Olomoucký kraj se formou dotačního příspěvku programově podílí na podpoře a rozšíření různých typů hodnotných kulturních aktivit/akcí na území Olomouckého kraje (např. profesionální i neprofesionální umělecké aktivity, výstavní činnost, ediční činnost, pořádání koncertů, přednášek, festivalů, přehlídek atd.), které obohacují nabídku kulturního vyžití obyvatel kraje nebo mají jinou vazbu na OLK (např. propagace kultury mimo hranice kraje). Dále programově podporuje činnost vlastníků kulturních památek, a to formou dotačního příspěvku, 1. na zachování a obnovu kulturních památek v OLK, 2. na záchranu a obnovu staveb drobné architektury, památek místního významu, a to i objektů, které nejsou prohlášeny za kulturní památky, ale ve vztahu k dané lokalitě vykazují kulturně – historické hodnoty.

Stejně tak poskytuje podle zákona č. 257/2001 Sb., (knihovní zákon) účelové prostředky na regionální funkce vybraných knihoven v kraji.

Od roku 2001 platí za všechny obce v kraji poplatky za veřejnou produkci v místních rozhlasích Ochranému svazu autorskému (OSA).

Doporučená opatření

V rámci rozvoje kultury a památkové péče doporučujeme vypracovat novou Koncepti rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje včetně Akčního plánu realizace rekonstrukcí/stavebních obnov/modernizací kulturních památek ve vlastnictví Olomouckého kraje. Pro jednotlivé kulturní památky ve vlastnictví OK by bylo užitečné připravit plány a programy jejich zachování a obnovy, který by zohledňovaly jejich význam na straně jedné a ohrožení/zanedbanost na straně druhé, a současně braly v úvahu dostupné finanční zdroje kraje. Investice do obnovy památek by měly být realizované především s využitím dotačních titulů EU a SR. Stejně tak je potřeba nadále propagovat jednotlivé kulturní památky a akce/aktivity v kraji (v koordinaci s Oddělením cestovního ruchu), a to ve spolupráci s kulturními centry a informačními středisky, finančně podporovat lidové tradice, různé kulturní a společenské akce/aktivity (profesionálních i amatérských souborů, skupin, organizací, apod.), jako i obnovu kulturních památek a staveb drobné architektury jiných subjektů.

12.7 Rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci

Role veřejné správy a její rozdělení

Úkolem veřejné správy je zajistit kvalitní a důstojný život všech osob, včetně tzv. vyčleněných osob mimo běžný život společnosti. Důležité je zabezpečit nejen kvalitní a diferenciovanou úroveň služeb, ale také její dostupnost.

Výkon veřejných funkcí v oblasti sociálních služeb byl decentralizován.

Stát

Stát si ponechal řídicí a kontrolní funkci v oblasti sociálních služeb, poskytuje dotace ze státního rozpočtu na zajištění poskytování sociálních služeb registrovaným poskytovatelům soc. služeb a zpracovává národní strategické dokumenty.

Kraj

Kraj zajišťuje dostupnost poskytování sociálních služeb na svém území, zpracovává krajské strategické dokumenty, atd.

Kraj předkládá MPSV souhrnnou žádost o poskytnutí dotace na sociální služby na příslušný rozpočtový rok. Výši této dotace stanoví ministerstvo na základě procentního podílu kraje na celkovém ročním objemu finančních prostředků vyčleněných ze státního rozpočtu na podporu poskytování sociálních služeb. Dotace je účelově členěna na dotaci na služby sociální péče a na dotaci na služby sociální prevence a poradenství. .

Obec

Zajišťuje informace a potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území.

Ostatní

Sociální služby jsou zajišťovány poskytovateli sociálních služeb s různou právní subjektivitou, ti jsou evidováni v krajském registru poskytovatelů sociálních služeb.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo práce a sociálních věcí	Odbor sociálních věcí	Odbory sociálních věcí/služeb	Okresní správy sociálního zabezpečení, Poskytovatelé sociálních služeb

Aktivity realizované v Olomouckém kraji

Kraj je zodpovědný za harmonický regionální rozvoj sociální sítě a vytváření příznivých podmínek pro potřebné osoby v rámci svého územního celku. Sociální a kulturní rozvoj v kraji je určován nejen politikou státu a činností státních institucí, ale je spoluutvářen i místními sociálními službami.

V roce 2009 působilo v Olomouckém kraji celkem 128 registrovaných poskytovatelů sociálních služeb, z toho jich je 33 příspěvkových organizací OLK. Tito poskytovatelé zabezpečují celkem 289 sociálních služeb.

V rámci struktury Krajského úřadu Olomouckého kraje je za sociální služby zodpovědný Odbor sociálních věcí, který je členěn na čtyři oddělení: Oddělení ekonomické a právní, Oddělení sociálních služeb, Oddělení sociálně-právní ochrany a Oddělení sociální pomoci.

V přenesené i samostatné působnosti OLK zajišťuje metodickou a poradenskou pomoc občanům, obcím a jiným subjektům, ta je poskytována prostřednictvím konzultací, seminářů, školení, metodických porad, apod.

V přenesené působnosti spolupracuje s orgány Olomouckého kraje a MPSV při přidělování dotací ze státního rozpočtu, vykonává kontrolu úřadů práce a obcí na úseku dávek státní sociální podpory a dávek sociální péče (mj. vyřizuje stížnosti, oznámení), zabezpečuje aktivity v oblasti náhradní rodinné péče (např. zabezpečuje zprostředkování osvojení a svěření dítěte do pěstounské péče, vyhledává vhodné žadatele pro děti vedené v evidenci, apod.), provádí metodickou, konzultační a kontrolní činnost v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, atd.

V oblasti samostatné působnosti zpracovává strategické rozvojové materiály, zabezpečuje úkoly spojené s plněním zřizovatelských funkcí k zařízením sociálně-právní ochrany dětí a rodinného poradenství, provádí ekonomické analýzy a rozborů, včetně vytváření potřebných statistických výkazů, podílí se na kontrolní činnosti hospodaření jednotlivých sociálních zařízení Olomouckého kraje, zajišťuje jejich průběžné financování, předkládá souhrnný rozbor jejich hospodaření a navrhuje potřebné rozpočtové změny, zabezpečuje podklady pro investiční výdaje na úseku sociální péče, vykonává metodickou, konzultační, poradenskou a informační činnost v oblasti sociálních služeb, atd.

Poskytuje finanční podporu (formou neinvestičních příspěvků na provoz a nebo účelových dotací) nejen vlastním zařízením, ale také ostatním organizacím působících v celém regionu Olomouckého kraje. Od roku 2007 OLK programově podporuje činnost ostatních organizací v sociální oblasti formou dotačního příspěvku na zajištění jejich činnosti a aktivit. V roce 2007 byl vyhlášen program „Podpora organizací poskytujících služby v oblasti prevence sociálního vyloučení“, v roce 2008 a 2010 se jednalo o program „Podpora aktivit zaměřených na sociální začleňování“. V důsledku ekonomické krize nebyl na rok 2009 vyhlášen žádný program.

Doporučená opatření

Vedle Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji, který vznikl především z důvodu poskytování dotací ze státního rozpočtu na jednotlivé sociální služby v OLK a je více méně zaměřen na jednotlivé cílové skupiny sociálních služeb v kraji, doporučujeme zpracovat střednědobý strategický dokument se zaměřením na poskytovatele sociálních služeb, a to zejména s vazbou na jejich potřeby v oblasti investičních i neinvestičních aktivit. Měl by být také zpracován Akční plán, který bude každoročně vyhodnocován

a aktualizován a bude koncepčně řešit obnovu, popř. rozšiřování sítě poskytovatelů sociálních služeb. Opět je důležité přistupovat k daným aktivitám s cílem snižovat energetickou náročnost objektů a budov v majetku OLK a pokud možno využívat vnějších dotačních titulů (EU, atd.). Neméně důležité je zpracovat statistické šetření cílových skupin a analýzu dostupnosti sociálních služeb ve vazbě na počty osob v jednotlivých skupinách a s ohledem na demografický vývoj (stárnutí populace, apod.).

12.8 Zajištění dostupnosti a zlepšování úrovně poskytování zdravotnických služeb

Stát si ponechal většinu činností v oblasti zdravotní péče (hl. řešení zásadních otázek zdravotní a protidrogové politiky), částečně delegoval svou působnost na kraje.

Role veřejné správy a její rozdělení

Zajistit kvalitní a dostupnou zdravotní péči je vedle zdravotních pojišťoven také úkolem veřejné správy, a to za účelem udržení a prodloužení života a zvýšení jeho kvality, ochraně, podpoře, zlepšení nebo obnovení zdravotního stavu osob (péče o zdraví je významným veřejným zájmem, reflektujícím základní lidskou potřebu). Její rolí je také zajistit prevenci zdravotních a sociálních škod působených užíváním návykových látek.

Stát

Stát má především kontrolní a výkonnou funkci pro zdravotní péči, ochranu veřejného zdraví, zdravotnickou vědeckovýzkumnou činnost, pro některá zdravotní zařízení (vojenské nemocnice a vojenské lázeňské léčebny, fakultní nemocnice, psychiatrické léčebny, atd.), léčivé zdroje přírodních minerálních vod, léčiva, zdravotní pojištění, primární, sekundární a terciární prevenci zdravotních a sociálních škod působených užíváním tabákových výrobků, alkoholu a jiných návykových látek, atd.

Smluvně zajišťuje a hradí provoz letadel určených pro výkon letecké záchranné služby, zpracovává národní strategické dokumenty.

Kraje a obce

Krajské úřady zajišťují v přenesené působnosti konání výběrových řízení na poskytování ambulantní péče, provádějí registrace nestátních zdravotnických zařízení, organizují činnost územně znaleckých komisí, zpracovávají koncepce zdravotní péče a protidrogové politiky v kraji, atd. Kraj také zřizuje zařízení záchranné služby a odpovídá za organizaci a zajištění její činnosti. Obce s rozšířenou působností v rámci přenesené působnosti zabezpečují pouze výdej tzv. opiátových receptů.

V samostatné působnosti kraje i obce koordinují a podílejí se na realizaci protidrogové politiky na svém území, podílejí se na jejím financování, zřizují záchytné stanice, zřizují funkci krajského/místního protidrogového koordinátora a své iniciativní nebo poradní orgány pro oblast protidrogové politiky.

Podle nálezu Ústavního soudu ČR kraje také zabezpečují lékařskou službu první pomoci.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Vláda ČR Ministerstvo zdravotnictví Ministerstvo obrany Ministerstvo vnitra Ministerstvo práce a sociálních věcí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	Odbor zdravotnictví Krajský protidrogový koordinátor	Odbor zdravotnictví (často bývá spojen se sociálními službami) Místní protidrogový koordinátor	Zdravotní pojišťovny Poskytovatelé zdravotní péče Krajská hygienická stanice Pojištěnci a zájmová sdružení pojištěnců a pacientů, Plátcí pojistného Profesní organizace zřizované zákonem (komory, apod.)

Aktivity realizované v Olomouckém kraji

Koncem roku 2008 bylo v Olomouckém kraji evidováno 1 790 zdravotnických zařízení (bez odloučených pracovišť), z toho 9 nemocnic, 13 odborných léčebných ústavů a 6 lázeňských zařízení.

V rámci struktury Krajského úřadu Olomouckého kraje existuje samotný Odbor zdravotnictví, který je členěn na tři oddělení: Oddělení financování zdravotnictví, Oddělení správní OZ a Oddělení zdravotní péče. Samostatným pracovníkem na tomto odboru je krajský protidrogový koordinátor. V současné době nemají orgány Olomouckého kraje přímý vliv na naprostou většinu poskytované zdravotnické péče.

Pro zajištění zdravotnických služeb na svém území zřídil Olomoucký kraj pět příspěvkových organizací. Dále založil akciovou společnost Nemocnice Olomouckého kraje, a.s., která je formálním držitelem nemocnic jako podniků (definice podniku je v § 5 obchodního zákoníku), a tyto nemocnice pronajímá jako podnik Středomoravské nemocniční a.s. (smlouva o nájmu podniku podle § 488b obchodního zákoníku).

Olomoucký kraj se podílí na přípravě a zpracování koncepčních materiálů, zabývá se odbornou zdravotnickou problematikou, provádí odbornou kontrolní činnost, zabezpečuje ustavování územních znaleckých komisí, organizuje výběrová řízení na smlouvy zdravotnických zařízení se zdravotními pojišťovnami, rozhoduje na úseku zdravotnictví ve správním řízení, vede databázi nestátních zdravotnických zařízení v kraji, organizuje a provádí kontroly zdravotnických zařízení, atd. V samostatné působnosti ve spolupráci s odborem informačních technologií vytváří a doplňuje databáze a programové vybavení odboru zdravotnictví a sleduje vybrané ekonomické a výkonové ukazatele vybraných zdravotnických zařízení, v přenesené působnosti zprostředkovává úhradu nákladů nehraných zdravotními pojišťovnami, např. na zneškodnění nepoužitelných léčiv, apod.

Olomoucký kraj programově podporuje formou dotačního příspěvku činnost právnických nebo fyzických osob, které provozují veřejně prospěšnou činnost na území OLK v oblasti zdravotnictví, zdravotnického vzdělávání a vědy. Dotační příspěvky uděluje také v oblasti protidrogové prevence, a to osobám poskytujícím služby pro uživatele drog, jenž jsou zároveň poskytovateli sociálních služeb. Dále poskytuje finanční prostředky ze svého rozpočtu na zajištění lékařské služby první pomoci (LSPP) v nemocničních zařízeních a na zajištění provozu záchytných stanic. V neposlední řadě podporuje program Zdraví 21, a to formou neinvestičního příspěvku.

Stejně jako i jiné kraje, Olomoucký kraj poskytuje v krajských zdravotnických zařízeních pacientům dary na regulační poplatky (po podání žádosti).

Doporučená opatření

Vzhledem k demografickému vývoji a postupnému stárnutí populace je zřejmé, že potřeba po dostupnosti zdravotnických služeb, stejně jako služeb sociálních, bude stoupat. Proto bude třeba ve střednědobém až dlouhodobém období počítat s případným rozšířením kapacit zdravotnických zařízení, stejně jako se zlepšováním jejich úrovně, a to pokud možno v souladu s novými koncepčními dokumenty na úrovni kraje, jejichž částí by měl být každoročně vyhodnocovaný a aktualizovaný Akční plán. Ty ovšem bude velmi těžké naplňovat, pokud nebudou zpracovány odpovídající celostátní koncepce a nebudou dána celostátní jednoznačná, transparentní a pevná pravidla v oblasti zdravotnictví.

12.9 Opatření k ochraně životního prostředí, omezování vlivů narušujících krajinu a udržení kulturní krajiny

Ochrana životního prostředí zahrnuje činnosti, jimiž se předchází znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo se toto znečišťování nebo poškozování omezuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jeho jednotlivých složek, druhů organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku. Veřejná správa v této oblasti plní roli ochránce veřejného zájmu, v zájmu rovnováhy mezi sociálními, ekonomickými a environmentálními požadavky rozvoje společnosti v mnohdy složitých vztazích mezi investory a různými aktéry působícími v roli ochránců životního prostředí.

Životní prostředí má několik významných oborů, které jsou samostatně legislativně upraveny.

Životní prostředí Olomouckého kraje tvoří z téměř 35 % území zvláště chráněná území se speciálním režimem ochrany, dále zhruba 183 tis. ha lesa, 16 tis. km vodních toků a největší přečerpávací vodní elektrárnu v ČR Dlouhé stráně s výkonem až 650 MW. Olomoucký kraj dále disponuje 4,2 tis. km vodovodních sítí, zhruba 76 %

obyvatel kraje je napojeno na některou ze 123 ČOV, což je mírně pod republikovým průměrem (81,1 %). Z hlediska produkce odpadů se Olomoucký kraj řadí do druhé poloviny tabulky ČR, kdy produkce odpadů na obyvatele osciluje od roku 2006 kolem hodnoty 2,5 t/obyv.

Rozdělení rolí výkonu státní správy

Stát

Vrchní státní dozor, řízení a koordinace ve věcech životního prostředí, státní ekologická politika a zabezpečení jednotného informačního systému patří do kompetence státu.

Stát si ponechal hlavní kontrolní a výkonnou funkci pro ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod, pro ochranu ovzduší, pro ochranu přírody a krajiny, pro oblast provozování zoologických zahrad, pro ochranu zemědělského půdního fondu, pro výkon státní geologické služby, pro ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod, pro geologické práce a pro ekologický dohled nad těžbou, pro odpadové hospodářství, pro myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích.

Výkon státní správy na úseku ochrany životního prostředí vykonávají dále v přenesené působnosti rovněž orgány obcí a krajů jakožto územních samosprávných celků.

Kraj

Vzhledem k tomu, že většinu činností v oblasti životního prostředí si vyhradil stát, byť částečně přenesl svou působnost na orgány krajů a obcí, kraj se omezuje víceméně na kontrolu plnění povinností zúčastněných stran a na tvorbu koncepčních a strategických dokumentů, s cílem koordinovat činnosti v jednotlivých oblastech ve svém území. To se týká především ochrany před povodněmi, ochrany ovzduší, prevence závažných havárií, odpadového hospodářství, správy lesů a chráněných území, nejde-li o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území anebo o vojenské újezdy.

Krajské úřady rozhodují o právech a povinnostech účastníků řízení. Vedou řízení jednak návrhová, jednak řízení zahajovaná z úřední povinnosti na základě zjištění z vlastní kontrolní činnosti. V neposlední řadě jsou druhostupňovými odvolacími orgány a orgány, které rozhodují o použití mimořádných opravných prostředků.

Kromě výše uvedeného vydávají opatření obecné povahy, uzavírají veřejnoprávní smlouvy, poskytují informace dle zvláštních zákonů, vyřizují petice, stížnosti. Podrobnosti jsou uvedeny v Příloze 3.

Obce s rozšířenou působností, obce

Obce se starají o správu nevýznamných vodních toků a povrchových vod, částí krajinných území ve svém teritoriu. Dále hrají výkonnou roli v oblasti ochrany před povodněmi a v samostatné působnosti dbají o rozvoj vodovodů a kanalizací. V segmentu nakládání s odpady plní všechny povinnosti původce odpadů při shromažďování, sběru, přepravě, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů vznikajících na jejím katastrálním území. V oblasti ochrany ovzduší má na starosti malé zdroje znečišťování. Obce s rozšířenou působností navíc plní funkci kontrolní.

Hlavní instituce podílející se na naplňování veřejných služeb

Stát	Olomoucký kraj	Obce Olomouckého kraje	Ostatní
Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo obrany, Česká inspekce životního prostředí, Český hydrometeorologický ústav, Česká obchodní inspekce, Fond tvorby a ochrany životního prostředí ČR	Odbor životního prostředí a zemědělství: oddělení integrované prevence, oddělení lesnictví, oddělení ochrany přírody, oddělení ochrany životního prostředí a oddělení vodního hospodářství.	Odbory životního prostředí, komise životního prostředí, povodňové komise	Rozvojové agentury, vzdělávací agentury, integrované systémy nakládání s odpady.

Aktivity realizované Olomouckým krajem

V rámci struktury Krajského úřadu Olomouckého kraje je za ochranu životního prostředí, omezování vlivů narušujících krajinu a udržení kulturní krajiny zodpovědný Odbor životního prostředí a zemědělství, který je členěn na pět oddělení: Oddělení integrované prevence, Oddělení lesnictví, Oddělení ochrany přírody, Oddělení ochrany životního prostředí a Oddělení vodního hospodářství.

V rámci kompetencí uvedených výše má Olomoucký kraj zpracovaný Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Olomouckého kraje, Mapu záplavových oblastí, Koncepti odpadového hospodářství Olomouckého kraje a Plán odpadového hospodářství Olomouckého kraje, Program snižování emisí a imisí znečišťujících látek v ovzduší Olomouckého kraje, Koncepti environmentálního vzdělávání výchovy a osvěty Olomouckého kraje. Odpovídá za soulad s národními dokumenty a aktualizuje je dle harmonogramu stanoveného příslušnými předpisy.

K ochraně krajinného rázu bylo v Olomouckém kraji zřízeno šest přírodních parků o celkové rozloze 34 158 ha. Soustava Natura 2000 byla vymezena k ochraně evropsky významných druhů a k ochraně biotopů v počtu 67 lokalit. Dále byly jako součást soustavy Natura 2000 vyhlášeny čtyři ptačí oblasti o celkové výměře 87 450 ha.

V samostatné působnosti kraje je dále poskytovat finanční podporu projektům v oblasti životního prostředí a kontrola jejich využití. Olomoucký kraj tak činí prostřednictvím:

- Agroenvironmentálních programů ČR – v rámci Agroenvironmentální opatření České republiky 2007–2013
- Fondu na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury
- Programu na podporu začínajících včelařů na území Olomouckého kraje
- Programu péče o krajinu
- Programu péče o urbanizované prostředí
- Záchranných programů pro zvláště chráněné druhy – spolufinancovaných v rámci Finančních mechanismů EHP/Norsko
- Finančních příspěvků na hospodaření v lesích

Doporučená opatření

Na základě vlastních zkušeností zpracovatel doporučuje zejména v oblasti nakládání s odpady aktualizovat koncepci a vytvořit prostor pro intenzivnější rozvoj využití moderních technologií směřujících k materiálovému využití a recyklaci odpadů, důslednější naplňování evropské směrnice o snížení emisí zejména zákazem ukládání biologicky rozložitelného odpadu na skládky a podporou integrovaných systémů nakládání s odpady s účastí podnikatelského sektoru pro podporu udržitelného rozvoje regionu a zaměstnanosti.

13 Rozbor akcí realizovaných Olomouckým krajem a jím zřizovanými organizacemi v roce 2009

Ze struktury rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2009 je zřejmé, že více než 2/3 výdajů (přesně 68,2 %) tvoří příspěvky příspěvkovým organizacím Olomouckého kraje, z toho více než polovinu (52,0 %) mandatorní výdaje (tj. provozní náklady + odpisy majetku). Druhou nejvyšší položkou jsou výdaje na investiční a neinvestiční projekty (16,5 %), které budou analyzovány dále. Následují výdaje jednotlivých odborů (10,6 %) a výdaje v rámci globálních grantů Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (0,9 %).

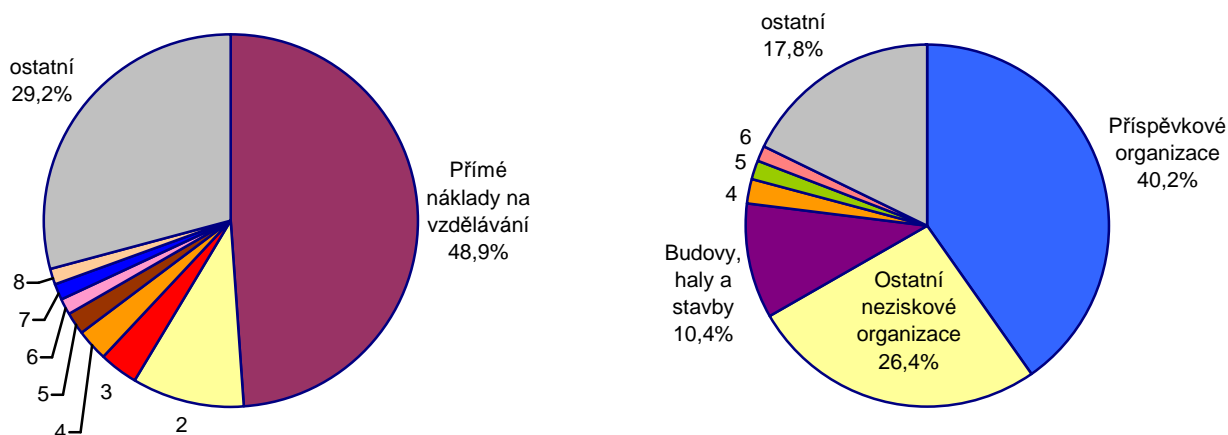
Tabulka 6: Celkové výdaje Olomouckého kraje v roce 2009

Položka	Výdaje (Kč)
Rezerva	2 829 917
Výdaje zastupitelů a krajského úřadu	305 017 585
Výdaje odborů – nespecifikováno	1 123 332 052
Příspěvky příspěvkovým organizacím OLK	7 215 924 811
z toho:	
Mandatorní výdaje (provozní náklady + odpisy majetku)	3 755 767 234
Příspěvky, dotace a transfery obcím a dobrovolným svazkům obcí	144 510 133
Příspěvky, dotace a transfery nestátním neziskovým organizacím	174 358 974
Příspěvky, dotace a transfery ostatním subjektům	276 597 210
Příspěvky, dotace a transfery státnímu rozpočtu a organizačním složkám státu	54 229 274
Příspěvky, dotace a transfery krajům	322 816
Příspěvky příspěvkovým organizacím zřizovaných obcemi a dobrovolnými svazky obcí	2 810 139 170
Fondy	67 621 508
Globální granty OP VK	91 045 455
Investiční a neinvestiční projekty	1 747 372 074
Financování	30 688 670
Celkem	10 583 832 072

Zdroj: Olomoucký kraj

Rozdělení celkových výdajů kraje dle systému sběru dat – účelových znaků, položek a paragrafů zobrazují grafy 8, 9 a 10 a geograficky dle okresů graf 11, kde však téměř 2/3 výdajů zůstávají nerozlišenými.

Grafy 8 a 9: Struktura celkových výdajů kraje (10,58 mld. Kč) dle účelových znaků a položek, 2009

Poznámka ke grafu vlevo: 2 - Provozní příspěvky PO (vč. rezervy) 9,8 %; 3 - PO-předfinancování (půjčka EIB-projekt evropské fondy) 3,2%; 4 - Povinný podíl kraje-uznatelné náklady (půjčka EIB) 2,7%; 5 - Dotace pro soukromé školy 2,1%; 6 - Zvýšení nenárokových složek platů pedagogů 1,5%; 7 - Akce v oblasti dopravy (ODSH) 1,3%; 8 - Příspěvek na provoz PO - mzdové náklady 1,3%. Graf vpravo: 4 - Neinvestiční transfery nefinančním podnikatelským subjektům-právníkům osobám 2,1%; 5 - Dotace (finanční + nefinanční) obcím 1,6%; 6 - Neinvestiční transfery občanským sdružením a obecně prospěšným společnostem 1,4%.

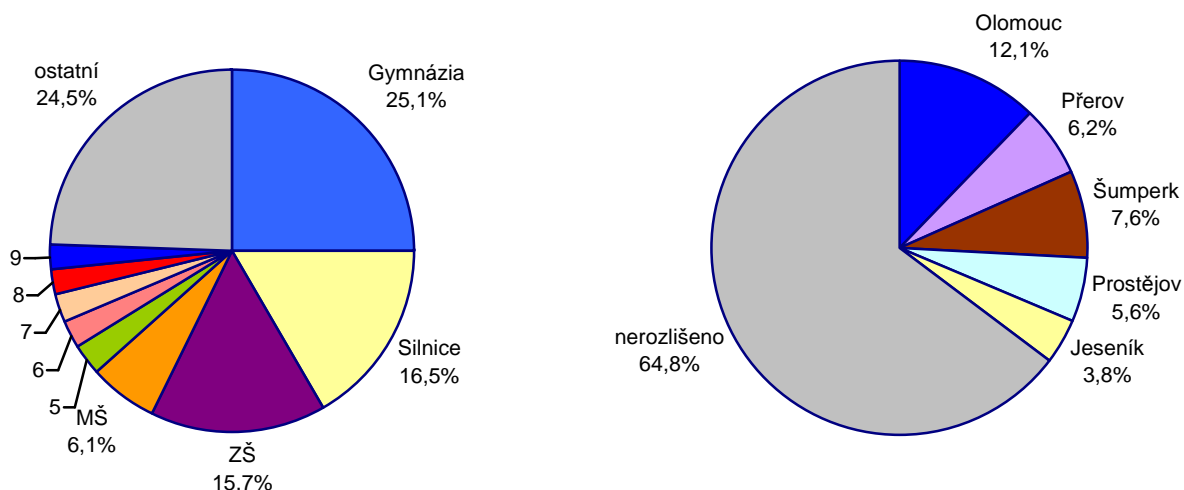
Zdroj: Olomoucký kraj

Téměř polovinu veškerých výdajů kraje tvoří přímé náklady na vzdělávání, 10 % směřuje na provoz příspěvkových organizací, 6% podíl tvoří povinný díl kraje k půjčce u Evropské investiční banky na projekty evropských fondů. Zbýlé výdaje směřují rovněž do školství (soukromé, platy pedagogů) a na rozvoj dopravní infrastruktury, dále pak např. Program obnovy venkova (0,42%), podpora sportu, kultury, zdravotnictví, cestovního ruchu. Jiný pohled na celkové výdaje nabízí graf č. 9, který uvádí více než 40 % výdajů na příspěvkové organizace (zejména školy), 26 % na ostatní neziskové organizace a 10 % na budovy, haly a stavby.

Grafy 10 a 11: Struktura celkových výdajů kraje (10,58 mld. Kč) dle paragrafů a výdaje dle okresů, 2009

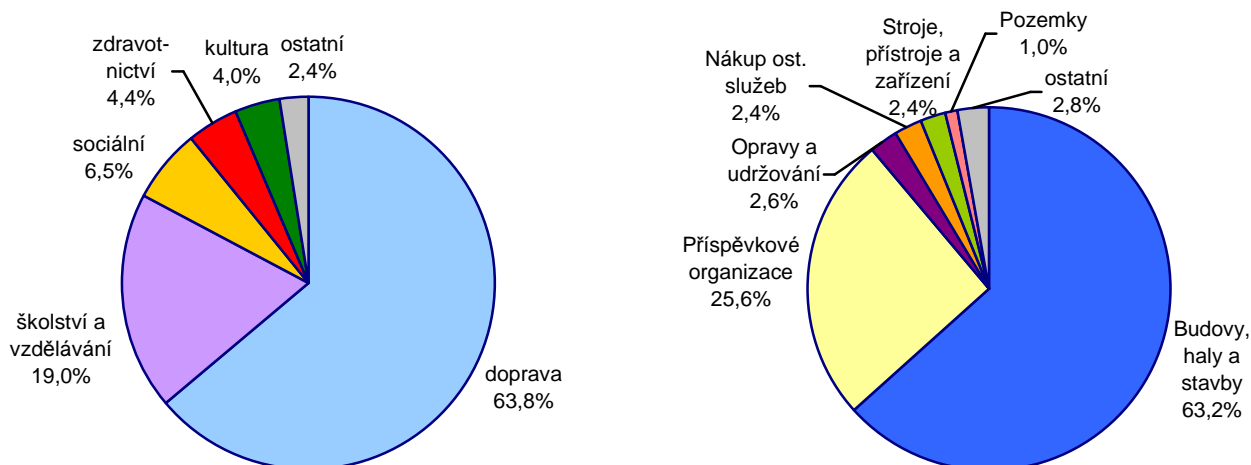
Poznámka ke grafu vlevo: 5 - Zastupitelstva krajů a činnost regionální správy 2,9%; 6 - SOŠ, SOU a OU 2,5%; 7 - Školní stravování 2,3%; 8 - Zdravotnická záchraná služba 2,3%; 9 - Domovy 2,2%
Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní šetření

Jak již bylo řečeno výše, v roce 2009 činily výdaje na investiční a neinvestiční projekty 16,5 % (tj. 1 747 mil. Kč) z celkových výdajů Olomouckého kraje. Dle druhového třídění rozpočtové skladby se vesměs jedná o kapitálové výdaje. Nejvíce investic šlo do oblasti dopravy (63,8 %), školství a vzdělávání (19,0 %), oblasti sociální (6,5 %), zdravotnictví (4,4 %) a kultury (3,9 %).

Do této částky nejsou započítány některé výdaje kraje, které mohou mít také rozvojový charakter, ale jejich povahu a zaměření není možné z poskytnutých informací určit dostatečně přesně. Jedná se jednak o globální granty OP VK, což jsou svým charakterem neinvestiční výdaje v oblasti školství a vzdělávání. A dále o položku „fondy“, v níž skryté výdaje mohou být také rozvojového charakteru, a kterou rovněž není možné podrobněji rozklíčovat z dostupných dat. Některé dále uváděné rozvojové výdaje kraje, např. v oblasti cestovního ruchu nebo životního prostředí, jsou tedy ve skutečnosti pravděpodobně vyšší. Např. na realizaci akčního plánu v roce 2009 bylo ve sféře cestovního ruchu vynaloženo cca 20,8 mil. Kč, podobně tomu může být v oblasti životního prostředí.

Grafy 12 a 13: Výdaje na investiční a neinvestiční projekty kraje dle oblastí a položek, 2009

Poznámka ke grafu vlevo: ostatní 2,4 % - cestovní ruch 0,9 %; regionální rozvoj 0,6 %; KÚ a zastupitelé 0,5 %; IT 0,2 %; ŽP 0,1%; krizové řízení 0,1 %.

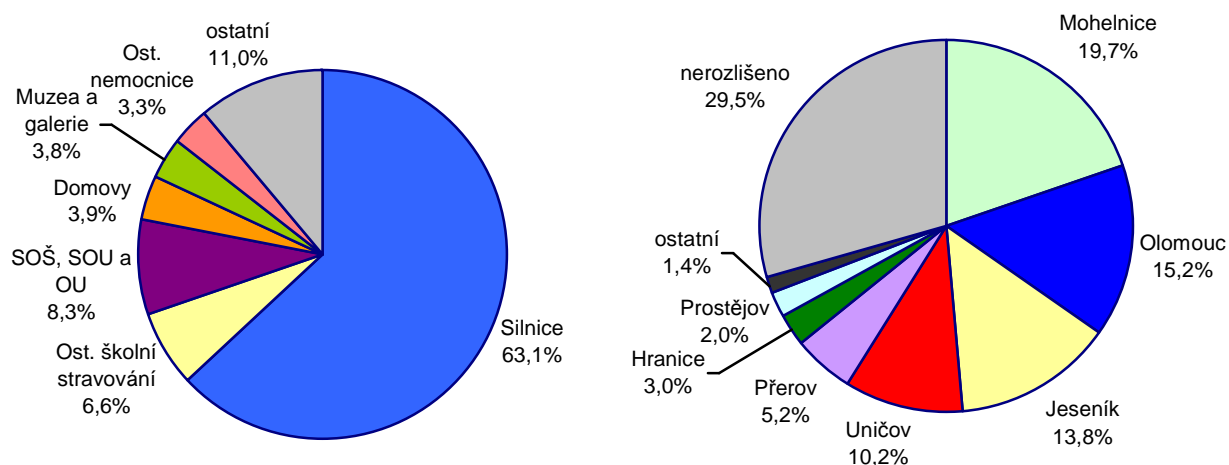
Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní šetření

Tabulka 7: Výdaje Olomouckého kraje na investiční a neinvestiční projekty v roce 2009

Položka	Výdaje (Kč)
Oblast školství a vzdělávání	331 607 230
Oblast sociální	113 622 640
Oblast kultury	69 064 765
Oblast dopravy	1 115 039 856
Oblast zdravotnictví	76 153 168
Oblast cestovního ruchu	15 353 309
Oblast krizového řízení	1 254 806
Oblast informačních technologií	3 801 742
Oblast regionálního rozvoje	11 269 956
Oblast životního prostředí	2 052 846
Krajský úřad a zastupitelé	8 151 756
Celkem	1 747 372 074

Zdroj: Olomoucký kraj

Grafy 14 a 15: Struktura výdajů (1,75 mld. Kč) dle paragrafů a výdaje na silnice dle ORP, 2009

Poznámka ke grafu vpravo: 1,4 % - Lipník nad Bečvou 1,0 %; Zábřeh 0,3 %; Litovel 0,1 %

Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní šetření

14 Rozbor akcí realizovaných Olomouckým krajem a jím zřizovanými organizacemi v roce 2009 ve vazbě na veřejné služby podle § 3 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Dle tabulky a grafu níže je zřejmé, že z akcí Olomouckého kraje a jeho příspěvkových organizací jich bylo v roce 2009 nejvíce realizováno v oblasti dopravní infrastruktury a dopravní obslužnosti (61,5 %), dále pak v oblasti rozvoje lidských zdrojů, a to zejména díky investicím do školských a vzdělávacích zařízení (17,7 %), v oblasti rozvoje služeb sociální péče a sociální pomoci (8,2 %), v oblasti dostupnosti a zlepšování úrovně zdravotnických služeb (5,3 %) a v oblasti rozvoje kultury a památkové péče (4,8 %). V oblasti výzkumu a technologického vývoje, stejně jako v oblasti rozvoje tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit a v provádění pozemkových úprav Olomoucký kraj neinvestoval žádné finanční prostředky.

Podíváme-li se na jednotlivé akce z pohledu, zda se jedná o rozvojové aktivity či aktivity mající charakter provozních nákladů (tj. nákladů na rekonstrukce, údržbu, apod.), tak je patrné, že u 55,3 % akcí (ve výši 710,6 mil. Kč) se jednalo o rozvojové aktivity, kdežto 44,7 % investic (574,8 mil. Kč) šlo na provoz a celkovou údržbu majetku Olomouckého kraje. Největší procento udržovacích prací (50,4 %) v rámci dané veřejné služby bylo realizováno v oblasti dopravní infrastruktury a dopravní obslužnosti.

Tabulka 8: Výdaje na akce OLK a jeho PO podle jednotlivých typů veřejných služeb v roce 2009

Veřejná služba	Výdaje (Kč) na		
	Rozvojové aktivity	Provozní náklady	Celkem
Rozvoj podnikání, včetně energetiky	109 480	0	109 480
Rozvoj lidských zdrojů	140 808 110	86 317 533	227 125 643
Rozvoj cestovního ruchu	15 353 309	0	15 353 309
Dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost	391 870 150	398 082 747	789 952 897
Rozvoj kultury, včetně památkové péče	37 363 114	24 437 130	61 800 244
Rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci	64 547 664	40 807 727	105 355 391
Dostupnost a zlepšování úrovně zdravotnických služeb	42 427 858	25 070 623	67 498 481
Opatření k ochraně životního prostředí	1 943 366	0	1 943 366
Další cíle a služby vedoucí k podpoře regionálního rozvoje	16 212 264	114 240	16 326 504
Celkem	710 635 316	574 830 000	1 285 465 316

Poznámka: Data uvádějí v podrobném členění výdaje v položce investiční a neinvestiční projekty. Položka „fondy“ není zahrnuta.

Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní šetření

V územním rozložení ve vazbě na jednotlivé veřejné služby šlo nejvíce veřejných intervencí do ORP Olomouc (26,4 %), a dále do ORP Mohelnice (17,0 %), ORP Jeseník (14,1 %), ORP Přerov (13,2 %) a ORP Uničov (9,1 %). Naopak méně než 1 % finančních prostředků bylo investováno v ORP Zábřeh, v ORP Šternberk, ORP Konice, ORP Litovel a v ORP Lipník nad Bečvou, kde byla v roce 2009 realizována pouze jedna investiční akce.

Rozbor akcí realizovaných Olomouckým krajem a jím zřizovanými organizacemi je sice prováděn zpětně, autoři se ovšem podobně jako zaměstnanci Krajského úřadu Olomouckého kraje při vyhodnocování plnění PRÚOOK za rok 2008 setkávají s problematikou nemožnosti plného hodnocení. Svou roli zde totiž sehrávají příspěvky a dotace na realizaci jednotlivých aktivit, které nemusí být ve sledovaném roce plně vyúčtovány, stejně jako např. projekty dotované ze Strukturálních fondů EU, jejichž realizace i financování je často rozloženo do víceletého období. Svůj vliv má i vlastní struktura financování, kdy většinou musí být nejprve profinancován podíl žadatele a potom teprve podíl poskytovatele dotace.

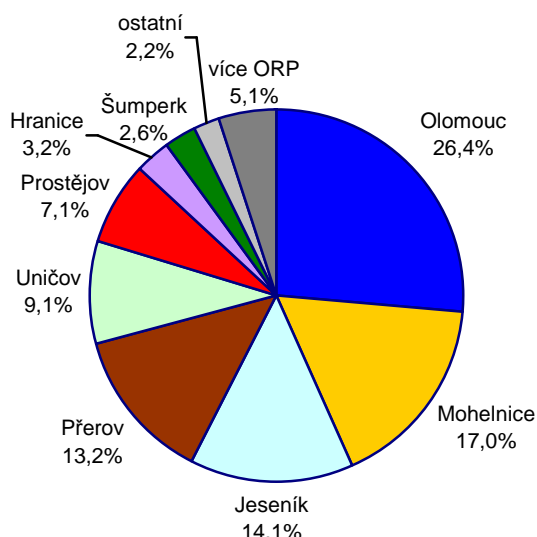
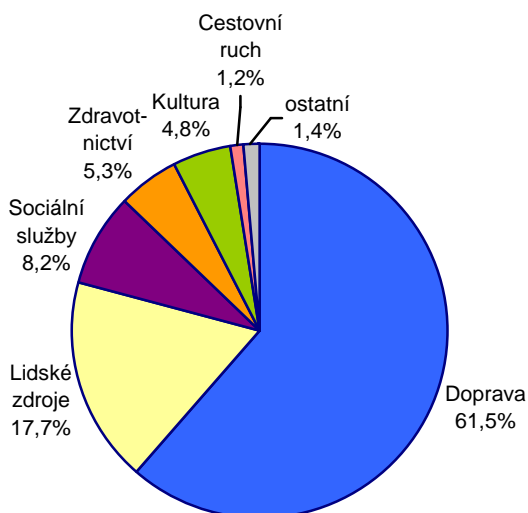
Přesto v následujících tabulkách uvedeme vazbu akcí realizovaných z rozpočtu OLK v roce 2009, které jsou financované ze Strukturálních fondů EU, na jednotlivé veřejné služby.

Z tabulek je zřejmé, že v roce 2009 kraj nejvíce investoval do akcí spolufinancovaných z ROP SM (77,2 %) a z Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika (18,0 %). Z veřejných

služeb šlo nejvíce veřejných intervencí na akce dotované ze Strukturálních fondů EU v oblasti dopravní infrastruktury (85,4 %) a rozvoje služeb sociální péče a sociální pomoci (9,8 %).

Grafy 16 a 17: Výdaje na akce OLK a jeho PO dle jednotlivých typů veřejných služeb a ORP ve vazbě na veřejné služby, 2009

Poznámka ke grafu vlevo: ostatní 1,4 % - Životní prostředí 0,15 %, Podnikání 0,01 % a Další služby k podpoře regionálního rozvoje 1,27 %.
Graf vpravo: ostatní 2,2 % - Zábřeh 0,91 %; Šternberk 0,75 %; Konice 0,28 %; Litovel 0,24 % a Lipník nad Bečvou 0,02%.
Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní šetření

Tabulka 9: Akce realizované z rozpočtu Olomouckého kraje v roce 2009, které jsou financované ze SF EU, a jejich vazba na jednotlivé veřejné služby (z pohledu dotačních titulů)

Operační program	Veřejná služba	Výdaje (Kč)
ROP SM	Dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost	508 350 176
	Rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci	44 719 471
	Rozvoj cestovního ruchu	14 907 059
	Další cíle a služby vedoucí k podpoře regionálního rozvoje	11 269 956
	Rozvoj lidských zdrojů	970 816
	Dostupnost a zlepšování úrovně zdravotnických služeb	266 322
	Celkem	580 483 801
OP PS ČR – PL	Dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost	134 254 790
	Rozvoj cestovního ruchu	446 250
	Rozvoj kultury, včetně památkové péče	399 031
	Další cíle a služby vedoucí k podpoře regionálního rozvoje	20 941
	Celkem	135 121 012
OP LZZ	Rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci	28 931 749
IOP	Další cíle a služby vedoucí k podpoře regionálního rozvoje	3 636 475
OP ŽP	Opatření k ochraně životního prostředí	1 943 366
	Rozvoj podnikání, včetně energetiky	109 480
	Rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci	49 600
	Celkem	2 102 446
OP MS	Další cíle a služby vedoucí k podpoře regionálního rozvoje	1 037 372
OP PS ČR – CH	Dostupnost a zlepšování úrovně zdravotnických služeb	731 850
	Rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci	201 229
	Celkem	933 079
Celkem		752 245 934

Poznámka: Data uvádějí v podrobném členění výdaje v položce investiční a neinvestiční projekty. Položka „fondy“ není zahrnuta.
Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní šetření

Tabulka 10: Akce realizované z rozpočtu Olomouckého kraje v roce 2009, které jsou financované ze SF EU, a jejich vazba na jednotlivé veřejné služby (z pohledu veřejných služeb)

Veřejná služba	Operační program	Výdaje (Kč)
Dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost	ROP SM	508 350 176
	OP PS ČR – PL	134 254 790
	Celkem	642 604 967
Rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci	ROP SM	44 719 471
	OP LZZ	28 931 749
	OP PS ČR – CH	201 229
	OP ŽP	49 600
	Celkem	73 902 049
Další cíle a služby vedoucí k podpoře regionálního rozvoje	ROP SM	11 269 956
	IOP	3 636 475
	OPMS	1 037 372
	OP PS ČR – PL	20 941
	Celkem	15 964 744
Rozvoj cestovního ruchu	ROP SM	14 907 059
	OP PS ČR – PL	446 250
	Celkem	15 353 309
Opatření k ochraně životního prostředí	OP ŽP	1 943 366
Dostupnost a zlepšování úrovně zdravotnických služeb	OP PS ČR – CH	731 850
	ROP SM	266 322
	Celkem	998 172
Rozvoj lidských zdrojů	ROP SM	970 816
Rozvoj kultury, včetně památkové péče	OP PS ČR – PL	399 031
Rozvoj podnikání, včetně energetiky	OP ŽP	109 480
Celkem		752 245 934

Poznámka: Data uvádějí v podrobném členění výdaje v položce investiční a neinvestiční projekty. Položka „fondy“ není zahrnuta.

Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní šetření

15 Vazba projektů Olomouckého kraje k naplňování priorit a opatření PRÚOOK

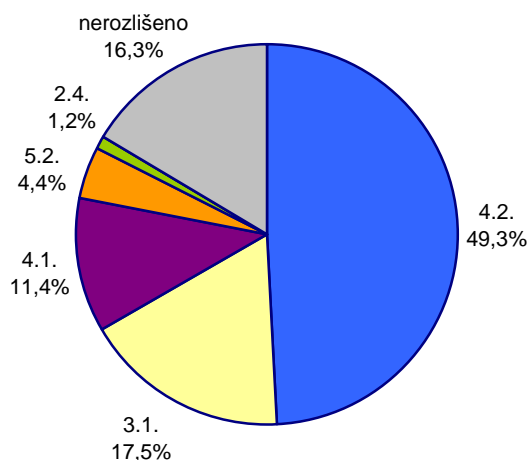
K jednotlivým akcím (projektům) OLK realizovaným v r. 2009 byla přiřazena opatření Programu rozvoje kraje (PRÚOOK) (graf 18). Téměř polovina výdajů připadá na opatření 4.2. „Rozvoj, modernizace a rekonstrukce silniční sítě a železniční dopravy“ – konkrétně výstavbu a rekonstrukci silnic II. a III. třídy, 17,5 % na 3.1. „Vybudování optimálního vzdělávacího systému a harmonizace středního a vyššího odborného školství s potřebami trhu práce, požadavky zaměstnavatelů a specifiky regionu“ – rekonstrukce a stavební úpravy škol, školních jídelen apod., 11,4 % výdajů na 4.1. „Zlepšení dopravní obslužnosti kraje“ – hraniční přechody a letiště/heliport, 4,4 % na 5.2. „Modernizace a změna formy stávajících služeb a zvyšování jejich kvality – rekonstrukce nemocnic a domovů pro seniory, 1,2 % na 2.4 „Rozvoj cestovního ruchu“ – propagace kraje. Zbýlých 16,3 % nelze zařadit do žádného opatření.

K naplňování priorit programu rozvoje kraje tak z finančně náročnějších projektů nejvíce přispívají projekty na zvýšení přeshraniční dostupnosti s Polskem a stavby a rekonstrukce silnic. Naopak dopady větších projektů priority 3 (Rozvoj lidských zdrojů a podpora vzdělanosti, včetně vzdělávací infrastruktury) k naplnění opatření 4.2 jsou velmi nejisté, protože v mnoha případech se – podle charakteru jednotlivých projektů, pokud se jej podařilo zjistit – nejedná o rozvojové projekty, nýbrž o projekty, které jsou spíše provozního, udržovacího charakteru či se jedná o investice do majetku, která na rozvoj kraje nemají zásadní vliv (např. opravy či rekonstrukce školních kuchyní, apod.).

Graf 18: Výdaje na projekty kraje (1,29 mld. Kč) dle opatření PRÚOOK, 2009

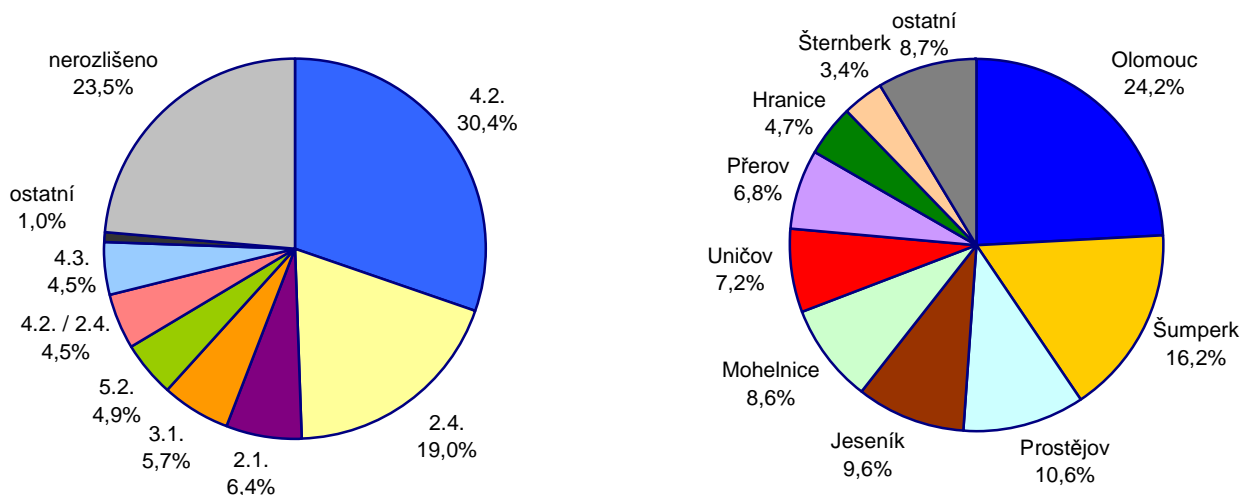

Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní šetření

Zůstává tedy otázka, do jaké míry je Program rozvoje kraje využíván krajem při řízení rozvoje. Je tedy na zvážení, zdali všechny akce zmíněné ve vyhodnocení z r. 2008 a projektů realizovaných v r.2009 skutečně naplňují cíle PRÚOOK. Přispění rozvojových akcí kraje k naplňování strategie PRÚOOK lze označit za velmi malé.

Dotace Regionální rady (EU + státní rozpočet, ROP SM) dle opatření Programu rozvoje kraje (PRÚOOK) zobrazuje graf 19, členění dle obvodů ORP graf 20. Dotacemi se dále zabývá samostatná kapitola Vyhodnocení účinnosti čerpání dotačních titulů ČR a EU v Olomouckém kraji od r. 2007

Grafy 19 a 20: Dotace Regionální rady dle opatření PRÚOOK (4,57 mld. Kč) a ORP, 2009

Poznámka ke grafu vlevo: Opatření PRÚOOK: 4.2. Rozvoj, modernizace a rekonstrukce silniční sítě a železniční dopravy; 2.4. Rozvoj cestovního ruchu; 2.1. Rozvoj technické infrastruktury; 3.1. Vybudování optimálního vzdělávacího systému a harmonizace středního a vyššího odborného školství s potřebami trhu práce, požadavky zaměstnavatelů a specifiky regionu; 5.2. Modernizace a změna formy stávajících služeb a zvyšování jejich kvality; 4.3. Podpora modernizace dopravních prostředků, objektů a zařízení ve veřejné dopravě; ostatní 1,0 %: 4.1. Zlepšení dopravní obslužnosti kraje 0,54 %; 3.2. Rozvoj terciárního a celoživotního vzdělávání 0,33 %; 2.2. Podpora malého a středního podnikání mimo centrální urbanizovanou část kraje zejména cestou využití místních surovin a tradičních produktů 0,12 %.

Graf vpravo: ostatní 8,7 % - Litovel 3,0 %; Zábřeh 2,7 %; Konice 1,9 %; Lipník nad Bečvou 1,1%.

Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní šetření

Závěrem je třeba podotknout, že Olomoucký kraj vynakládá další finanční prostředky (formou dotací či příspěvků) ze svého rozpočtu na realizaci aktivit různých subjektů (obcí, dobrovolných svazků obcí, NNO,

atd.), které přispívají k rozvoji výše zmíněných veřejných služeb, a tím mj. napomáhají naplňovat různé strategické rozvojové dokumenty Olomouckého kraje (viz následující kapitola).

16 Vyhodnocení krajských strategií a soulad těchto strategií s akcemi realizovanými v roce 2009

Z kapitoly Rozbor akcí realizovaných Olomouckým krajem a jím zřizovanými organizacemi v roce 2009 je zřejmé, že v roce 2009 nejvíce finančních prostředků šlo na realizaci akcí v oblasti dopravy (61,5 %), rozvoje lidských zdrojů, respektive oblasti školství a vzdělávání (17,7 %), oblasti sociální (8,2 %), zdravotnictví (5,3 %) a oblasti kultury a památkové péče (4,8 %). Z tohoto důvodu je patrné, že byly ponejvíce naplňovány koncepční dokumenty právě v těchto rozvojových oblastech.

Strategické rozvojové materiály na úrovni Olomouckého kraje v oblasti podnikání, provádění pozemkových úprav, výzkumu a technologického vývoje buď nebyly schváleny (např. Koncepce rozvoje podnikání v Olomouckém kraji z roku 2005), či vůbec nebyly vytvořeny. Z realizovaných akcí je zřejmé, že Olomoucký kraj v těchto oblastech v roce 2009 sám nevyvíjel žádnou investiční aktivitu. Dokumenty v oblasti rozvoje tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit byly částečně naplňovány díky realizaci aktivit v oblasti školství a vzdělávání.

Realizací akcí z jednotlivých oblastí mohou být naplňovány i další strategické rozvojové dokumenty zaměřené na rozvoj jiných oblastí, které jsme ovšem z důvodu přehlednosti nezmiňovali. Jedná se mj. o následující:

- realizací aktivit v oblasti kultury a památkové péče je také uskutečňován Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2011–2013 (výhled do roku 2016), např. akce realizované ve Vlastivědném muzeu Jesenicka jednoznačně přispívají k naplnění Opatření č. 2: Rozvoj oblastí s vysokou koncentrací infrastruktury a služeb,
- akce v oblasti školství a vzdělávání pomáhají naplňovat jednak Koncepci rozvoje tělovýchovy a sportu v Olomouckém kraji a také Územní energetickou koncepci Olomouckého kraje.

V přepočtu na objem finančních prostředků je nejvíce naplňována Koncepce rozvoje silniční sítě na území Olomouckého kraje do roku 2010, s výhledem do roku 2013 (778,1 mil. Kč), Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje (227,1 mil. Kč), Koncepce rozvoje kultury a památkové péče (61,8 mil. Kč) a Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2011–2013 (15,4 mil. Kč).

V oblasti zdravotnictví i v oblasti sociální sice existují koncepční materiály schválené Radou či Zastupitelstvem Olomouckého kraje, ale žádný z nich není naplňován.

Koncepce zdravotnických služeb Olomouckého kraje byla vytvořena v roce 2002, takže je již zastaralá. Ke všemu v syntetické části pouze popisuje problémy v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu a vymazuje hlavní předmětné cíle. Platnost Strategického protidrogového plánu Olomouckého kraje na období 2005–2010 končí v letošním roce (2010), a proto je jeho aktualizace také nezbytná (stejně tak jako Akčního plánu protidrogové politiky Olomouckého kraje na období 2006–2007). Ke všemu žádná z akcí Olomouckého kraje nevedla k jeho naplňování.

Poplatné své době jsou většinou i materiály v oblasti sociální, a to zejména Strategie rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji z roku 2003 a Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením v Olomouckém kraji z roku 2004. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2009–2010 vznikl na základě zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a jedním z hlavních důvodů jeho vzniku bylo poskytování dotací ze státního rozpočtu na jednotlivé sociální služby v kraji. V rámci výstupů z pracovních skupin, které tvořili zástupci jednotlivých cílových skupin sociálních služeb v OLK, byly pro tyto skupiny stanoveny konkrétní cíle a opatření. Jedná se ale spíše o tzv. podpurné či analytické aktivity než o „tvrdé“ investiční projekty.

Tabulka 11: Soulad krajských strategií s akcemi realizovanými v roce 2009

Akce podle jednotlivých oblastí	Strategie	Program/Priorita/Opatření	Výdaje (Kč)
Rozvoj podnikání, včetně energetiky	Územní energetická koncepce OLK	2. Programy snížení měrné spotřeby energie	109 480
Rozvoj lidských zdrojů	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje	2. Základní vzdělávání	380 576
		3. Střední vzdělávání	182 276 221
		6. Speciální vzdělávání	8 635 150
		7. Základní umělecké školy	576 405
		10. Školská zařízení	3 284 223
		11. Zájmové vzdělávání	49 790
		Ostatní	31 923 278
Rozvoj cestovního ruchu	Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2011–2013 (výhled do roku 2016)	Opatření 3.1: Rozvoj regionální organizace cestovního ruchu	56 380
		Opatření 3.2: Rozvoj jednotného a koordinovaného marketingu	15 296 929
			15 353 309
Dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost	Koncepce rozvoje silniční sítě na území OLK do roku 2010, s výhledem do roku 2013	3.1 Projekt modernizace silniční sítě	47 381 160
		3.2 Přeložky a dostavba silniční sítě II. a III. třídy	237 404 941
		3.3 Rekonstrukce a opravy silnic II. a III. třídy	477 405 028
		3.4 Rekonstrukce a opravy mostů na silnicích II. a III. třídy	13 607 930
		Ostatní	2 294 904
		Celkem	778 093 963
	Podnikatelský plán regionálního letiště Přerov (základní studie)*	10 189 949	
	Nezařazené	1 668 985	
		789 952 897	
Rozvoj kultury, včetně památkové péče	Koncepce rozvoje kultury a památkové péče	Program č. 1 Program rozvoje činnosti Příspěvkových organizací OLK	61 401 213
		Program č. 2 Program péče o kulturní a archeologické památky	399 031
			61 800 244
Rozvoj služeb sociální péče a sociální pomoci			105 355 391
Dostupnost a zlepšování úrovně zdravotnických služeb			67 498 481
Opatření k ochraně životního prostředí	Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území OLK	3.4 Ochrana přírody a krajiny, 3.4.10 Natura 2000	1 943 366
Další cíle a služby vedoucí k podpoře regionálního rozvoje			16 326 503
Celkem			1 285 465 316

Poznámka: * jedná se o podnikatelský plán, který má doporučující charakter.

Data uvádějí v podrobném členění výdaje v položce investiční a neinvestiční projekty. Položka „fondy“ není zahrnuta.

Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní šetření

Z těchto poznatků vyplývá, že Olomoucký kraj nemá v současné době v oblasti zdravotnictví ani v oblasti sociální koncepční materiály, které by stanovily plán realizace akcí na příslušné období (v lepším případě na konkrétní roky). Ty jsou každoročně schvalovány Radou Olomouckého kraje na základě podkladů připravených z příslušných odborů.

Stejně tak ani „další cíle a služby vedoucí k podpoře regionálního rozvoje“ (ve výši 16,3 mil. Kč), jedná se zejména o aktivity v oblasti informačních technologií, v oblasti krizového řízení a o Podporu rozvoje Olomouckého kraje 2008–2010 (projekt podpořený v rámci 2. výzvy ROP NUTS II Střední Morava), nejsou koncepčně podchyceny.

Jednou z podporovaných aktivit v rámci projektu Podpora rozvoje Olomouckého kraje 2008–2010 je tvorba strategických dokumentů a analýz. Do března r. 2010 byly zpracovány následující:

- Analýza využití sportovních zařízení škol a školských zařízení veřejnosti (2008),
- Komplexní vyhledávací studie na zásadní infrastrukturní projekty oblasti cestovního ruchu (2008),
- Komparativní studie střednědobých záměrů Dlouhodobého záměru vzdělávání Olomouckého kraje a jednotlivých ORP (2008),
- Analýza poptávky po vzdělávacích kapacitách pro dospělé na území Olomouckého kraje (2009),
- Analýza připravenosti integrovaných projektů na venkově (2009),
- Územní studie rozvoje cyklistické dopravy Olomouckého kraje (2009),
- Analýza potřeb rodin v Olomouckém kraji (2009),
- Benchmarking poskytovatelů sociálních služeb v Olomouckém kraji (2009),
- Územní studie lokalit rozvojových ploch pro podnikatelské aktivity v rámci rozvojové oblasti nadregionálního významu Přerov (2009),
- Vyhodnocení dotazníkového šetření u obcí Olomouckého kraje (2009).

Přesto je celá řada strategických rozvojových dokumentů Olomouckého kraje zastaralá a je třeba vytvořit pro jednotlivé rozvojové oblasti nové materiály, které by měly mj. obsahovat i tzv. „cestovní mapy“ neboli plány realizace jednotlivých aktivit/akcí na celé období jejich platnosti. Příkladem může být Koncepce rozvoje silniční sítě na území Olomouckého kraje do roku 2010, s výhledem do roku 2013 či Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2011–2013 (výhled do roku 2016) zpracovaný dohromady s Marketingovou studií cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2011–2013 (výhled do roku 2016).

Všechny koncepční materiály by měly být zpracovány na základě směrnice č. 3/2008 Olomouckého kraje „Metodika zpracování střednědobých koncepcí a Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje“ schválené Radou Olomouckého kraje, a to minimálně ve struktuře – Analýza současného stavu, Definování oblasti podpory se specifikací jednotlivých rozvojových cílů, priorit a opatření, a Akční plán. Dále je potřeba provádět každoroční vyhodnocení těchto materiálů s případným návrhem na jejich aktualizaci na základě změny vnitřních či vnějších podmínek (např. nové programovací období EU 2014–2020). Neméně důležité je zapojení významných subjektů nejenom na krajské úrovni, ale také zapojení zástupců jednotlivých regionů, měst/obcí, podnikatelských a neziskových subjektů. Je třeba podchytit nejen krajské aktivity/akce, ale také rozvojové aktivity/akce těchto partnerských subjektů.